

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1207

ЗАБАВНИК

4
динара

14. 2. 1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

Ripley

Веровалти или не!

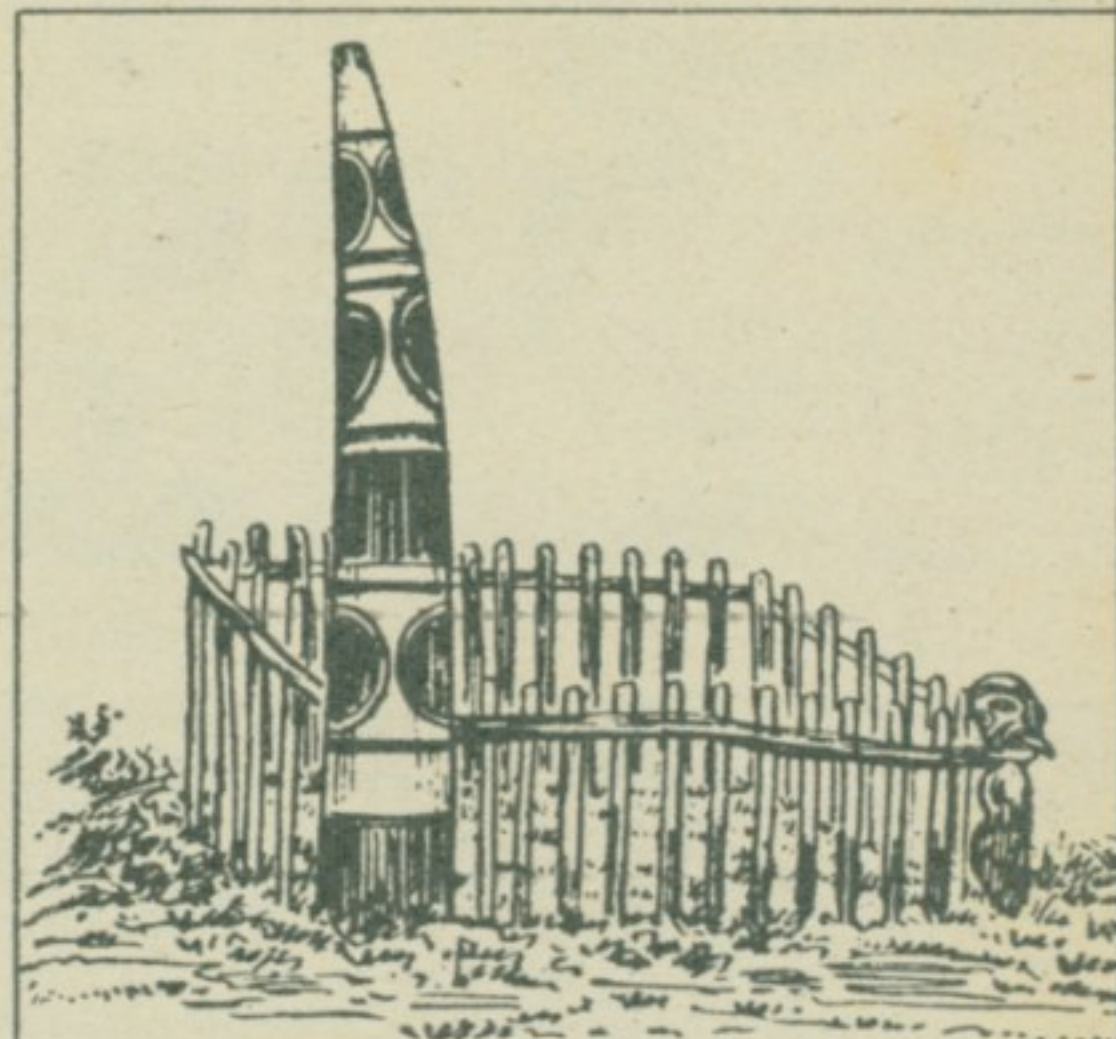
КРОВОВИ

КУКА
НА ВИСОРАВНИ ЧАНГ
У КАМЕРУНУ (АФРИКА)
НАЧИЊЕНИ ОД
ГРАНА И КОРЕ ПАЛМИ,
ТОЛИКО СУ ГЛАТКИ
ДА СЕ НИЗ ЊИХ ЧОВЕК
МОЖЕ КЛИЗАТИ А ДА
НИГАЕ НЕ
ЗАПНЕ.

КАСПАР МАТЕР

ИНДИЈАНАЦ
ИЗ
КЕЧИКАНА
(КАНАДА)
ЈОШ
РЕЗБАРИ
ВИСОКЕ
ТОТЕМСКЕ
СТУБОВЕ
ИАКО
ИМА
95
ГОДИНА.

ГРОБОВИ ЛОВАЦА НА КИТОВЕ

ОБЕЛЕЖАВАЈУ СЕ ЧЕСТО
УСПРАВЉЕНИМ
ЧАМЦЕМ.

ВОЈВОДА ОД ИМНЈЕРА

(1628-1694)
КОЈИ ЈЕ ПОСТАО МАРШАЛ
1650.
ЈЕО ЈЕ СВАКЕ ВЕЧЕРИ
ПО 12 ЈЕЛА
САМО ЗБОГ ТОГА ШТО
ЗБИР ЦИФРА 34 ТУ ГДИНУ
ИЗНОСИ 12.
ПРЕ
СВАКОГ ЈЕЛА
ВОЈВОДА ЈЕ
ОБЛАЧИО
ДРУГО ОДЕЛО.

ВРЧ ПИВА

НАБЕН У ДИЗЕЈУ
(НЕМАЧКА)
СТАР
1600
ГОДИНА,
БИО ЈЕ
ДВЕ ТРЕКИНЕ
ПУН.

АФРИЧКЕ СЛОН-РИБЕ

"СПОРАЗУМЕВАЈУ" СЕ
ИЗМЕЂУ СЕБЕ
ЕЛЕКТРИЧНИМ ИМПУЛСИМА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Гепиди су били источногерманско племе које је од 4. до 6. века насељавало пределе око реке Тисе. У 4. и 5. веку

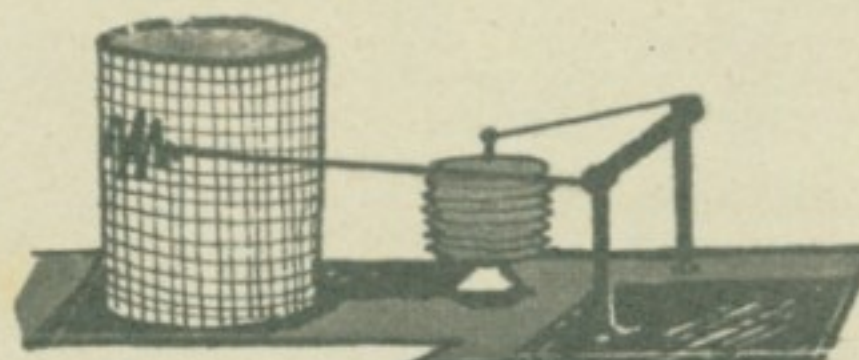

Гепиди су признавали власт Хуна. Удружени Авари и Лангобарди победили су их средином 6. века и уништили њихову државу.

● на језику Хуарана Индијанаца, име Уругваја, најмање јужноамеричке републике, значи "Птичји реп".

● барограф (прч.) је инструмент који аутоматски региструје промене ваздушног притиска на ваљку с хартијом.

● веверица не воли воду али не бежећи испред непријатеља, кад нема другог излаза, потражити у њој спас.

● реч помада, одомаћени назив за разне кремове за неговање коже, настала је од латинске речи "pomum" — јабука. Наиме, за справљање помада некада је као основни састојак употребљаван сок од јабуке.

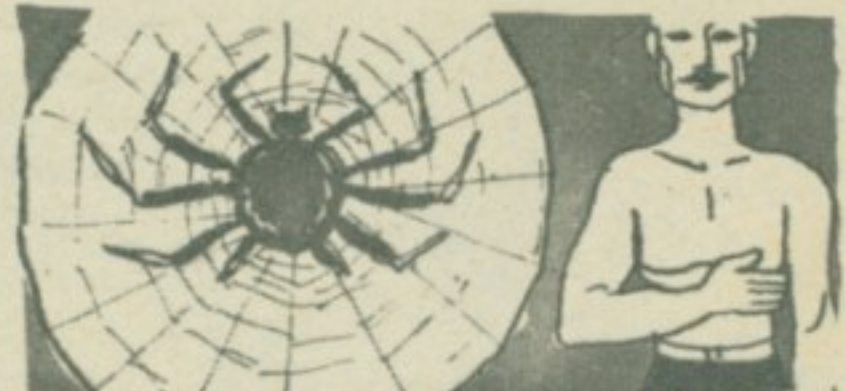
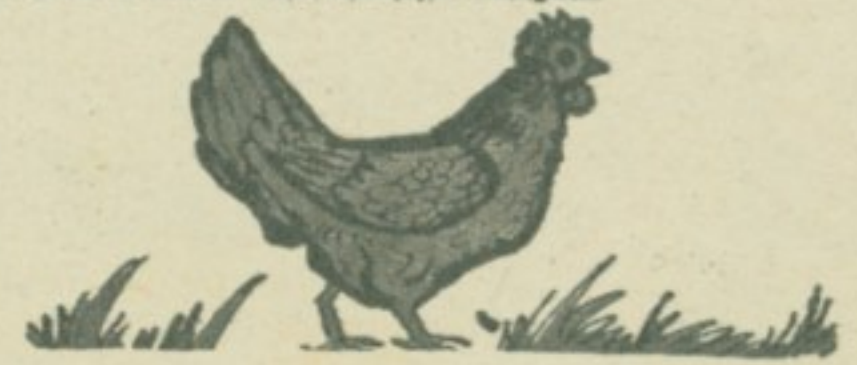
Југославију је 6. априла 1941. године напало 50 немачких, италијанских и мађарских дивизија.

● једна кокош има на телу око ссам хиљада пера.

● делфин иако има 96 зуба гута целу, потпуно несажвакану храну

● притисак крви код паука исти је као и код човека.

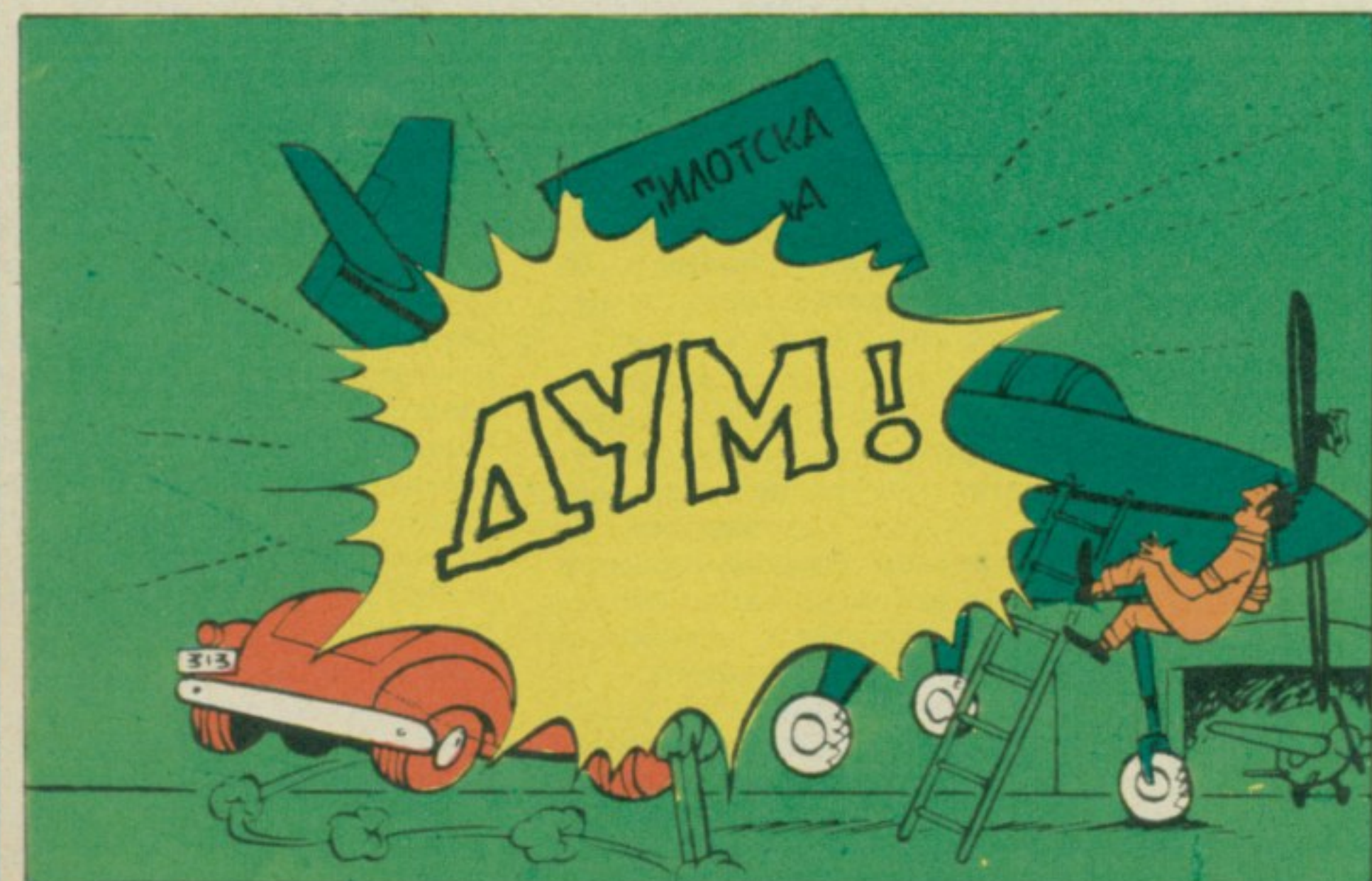
● "адамс непобедиви" било је име које су стари Грци дали дијаманту, најтврђем од свих минерала. Та реч се током векова мењала и изговарала као "адамант", "дијамент" да би најзад постала дијамант.

● делфин иако има 96 зуба гута целу, потпуно несажвакану храну

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Свој долазак на овај свет дугме није најавило на велика звона. Напротив, не зна се ни име онога ко га је изчислио, ни име човека који га је први пришио, а ни када се то догодило. Оно спада међу мале, али жилаве проналаске — од када се појавило, није се ниједном повуко са „светске позорнице“.

Истовремено, дугме припада ретким „савршеним“ изумима: родило се „завршено“ и нису му била потребна никаква даља дотеривања и усавршавања да би вршило своју улогу. Али, мада не заузима значајно место у историји проналазака, веома се прославило у историји моде, друштвених обичаја и лепог понашања. Наравно, основни задатак био му је увек исти — да закопчава, но и то се

ЉУБАВНИ

ли цепати. Рука у таквом рукаву није се могла савити у лакту! Овај проблем решило је — дугме! И решило га је тако успешно да се одједном од скромног, корисног, малог предмета претворило у праву каћиперку.

Већ у 14. веку златно правило гласи: „Огртач сваке праве госпође мора имати бар 50, а капут сваког уваженог племића најмање 73 дугмади од чега по 40 на сваком рукаву!“

Ево шта стоји у књизи

КРАЉ АНРИ III, ДУБОКО ОЖАЛОШЋЕН СМРЋУ СВОЈЕ НАЈДРАЖЕ ПРИЈАТЕЉИЦЕ, НАРУЧИО ЈЕ 216 ВЕЛИКИХ СРЕБРНИХ ДУГМАДИ У ОБЛИКУ МРТВАЧКЕ ГЛАВЕ И СВА ИХ ПРИШИО НА ОДЕЛО.

право мало ремек-дело, али и она обичнија фино изгледају и јевтинија су него икада. Лепа дугмета одједном су приступачна сваком.

Баш из тих разлога жали се Бернар Палиси, стаклар, керамичар и одличан уметник скупљених радова у емајлу: „Лепа дугмад која су некад коштала 3 франка туце сада се праве у огромним количинама и продају читаво туце за марјаш. И то зато што уметници нису сачували тајну израде. Данас их носе и просјаци, па отмен свет зазира да их купи!“

ЗАБРАЊЕНО ПРЕСВЛАЧЕЊЕ

Ово није жалопојка користољубивог трговца већ туга уметника за кога се прича да је једном спалио сав намештај и дрвенарију у својој кући да би загрејао пећ у којој је пекао fine емајле.

Луј XIV, Краљ Сунце, појавио се у блештавом сјају своје славе и — својих дугмади! Ево шта, између осталог, пише у „Регистру краљевог накита“:

„Трећег фебруара 1685. Монтарси доставио краљу 24 дугмета са по 5 дијаманата свако; 7. маја 1685. Бок изradio и испоручио 6 дугмета са по једним дијамантом; 26. јуна 1685. Монтарси донео 75 дугмади са по дијамантом свако; 26. јула 1685. Монтарси испоручио 48 златних дугмета украшених по једним дијамантом и 96 трака са дугмадима од којих су 48 са по пет дијаманата на сваком дугмету, а 48 са по једним“.

Када је Краљ Сунце први пут примио персијског амбасадора, да би му показао сву величину Француске оличену у прекрасној краљевој личности, обукао је „стругу“ црно-златну одежду посуту безбројним дијамантским дугмадима. После званичног ручка краљ је морао да се повуче да би обукао — нешто лакше!

Током читавог 17. века производња дугмади цвета, напредује, изазива огромну конкуренцију међу занатлијама и бројне краљевске указе. Удружење париских дугметара ревидира 1653. године свој статут и свечано истиче да има право израде следећих врста дугмади: у облику амфоре, маслине, звезде, руже, цигле, грозда, главе, љубавног чвора, репа, са ресама... Колико да се зна шта је чија специјалност!

Када је, крајем века, неким пало на ум да направи дугме пресвучено истом тканином од које је и одећа, само што није избила револуција. Дугметари су се то-

може радити на милион начина...

Међу статуама из 12. века које красе стубове чувене катедрале у Шартру у Француској, налазе се богородице одевене по моди тадашњих дама. Рукави њихових хаљина били су тако тесни да су кројачи морали да их пришивају на рукама. Статуе су од камена и вајару није било тешко да их одене. Са дамама од крви и меса ствари су стајале мало друкчије.

ПРАВА КАЋИПЕРКА

Пре свега, рукави су трајали само колико једно облачење, а затим су се мора-

расхода Карла V из 1379. године: „Једанаест пари трака са дугметима, 9 пари за капуте, 2 за огртаче. На свакој по 50 дугмади, а свако дугме од златног венчића са 3 бисера“. Није потребно нарочито наглашавати да су овакву дугмад правили драгуљари.

Обични дугметари, већ од 13. века обједињени у удружења, имали су право да израђују дугмад само од бакра, никла и обичних легура. Необични дугметари, они којима је главни посао био израда бројаница, могли су, према прописима, да праве и дугмад и то само од рога, кости и слоноваче.

Веома рано појавили су се и дугмићи од стакла који су фино светлцуали за мале ларе, али није познато ко-

ја је категорија занатлија имала одобрење да их израђује.

Не може се рећи да је у средњем веку дугме баш диктирало моду, али је истина да је било веома модерно и да су отмени људи постали прави колекционари и покретне изложбе разноврсне дугмади. Тако је, на пример, краљ Франсоа I одједном поручио 13.600 дугмади, наравно од сувог злата и посуо их по одежди од црног велура!

Исти владар другом приликом поручио је код драгуљара Гедоина 12 дугмади цилиндричног облика од злата и црног емајла украшена старинским китњастим словима.

Дугме се, међутим, није ограничило да показује са-

мо ранг, богатство и укусог отмених. Његова дужност била је да изрази и осећања и душевно стање. Краљ Анри III, ожалошћен смрћу своје интимне пријатељице, поручио је 1583. године „осамнаест туцета великих сребрних дугмади у облику мртвачке главе по цени од два шкуда за туце“.

Овај краљевски изум доживео је незапамћен успех и многобројни неутешни удовци пожурили су да одећу украсе дугмадима са мртвачком главом, онаквом истом којом се данас обележавају бочице са отровом и струја високог напона.

Употреба емајла за украшавање пружила је дугмету неслушене могућности у погледу боја и мотива. По неко такво дугме испада

И ЧВОР

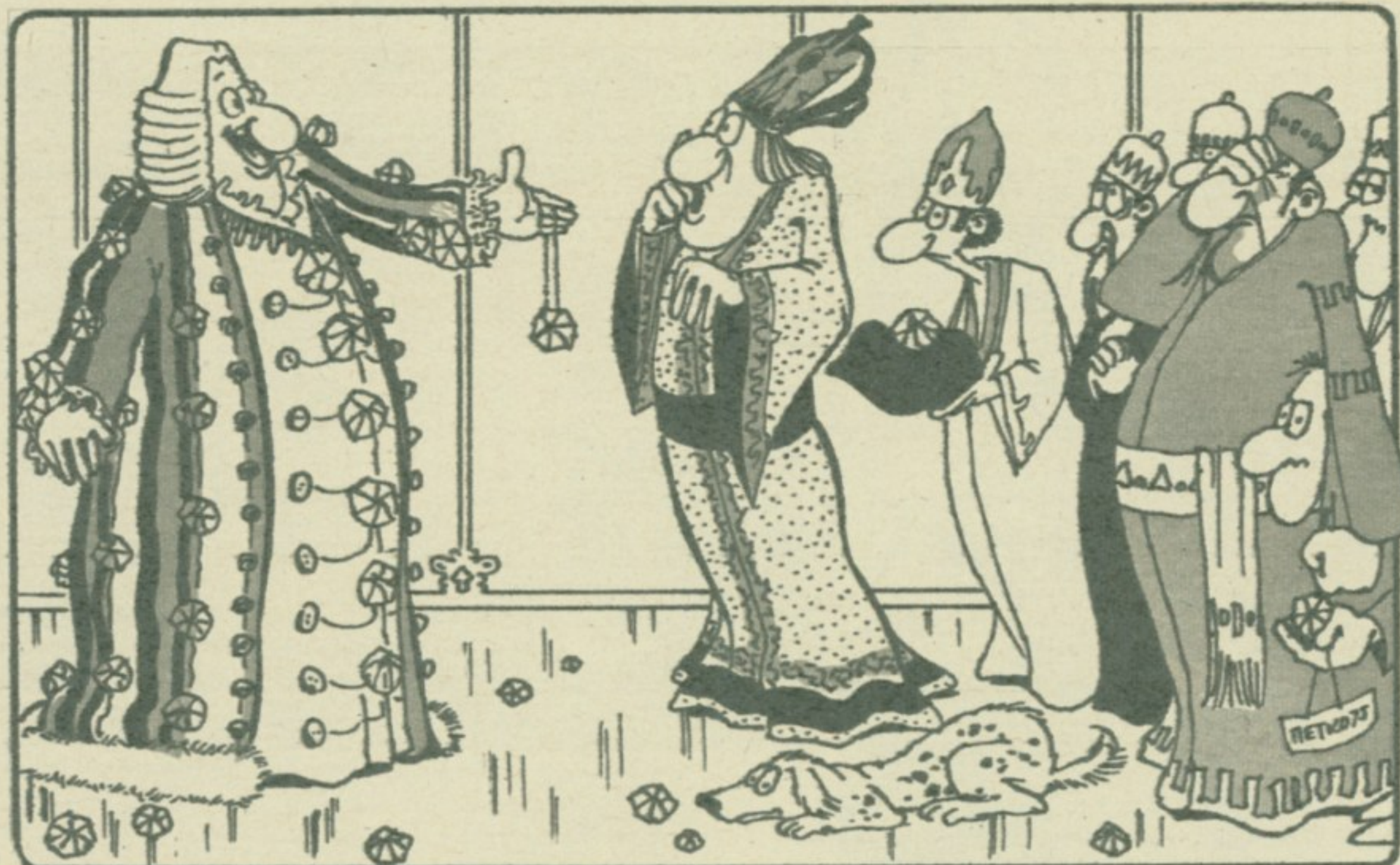
лико уплашили за свој хлеб да је хитно издат и краљевски указ којим се забрањује израда дугмади од било које врсте тканине, осим свиле, под претњом новчане казне и за оног ко их буде правио и за оног ко их носи.

СЕДАМ СМРТНИХ ГРЕХОВА

Луј XV, за разлику од Краља Сунца, био је строг и конзервативан, па је дугме током његове владавине могло мало да предахне. Односно, морало је да причека Луја XVI и његову жену Марију Антоанету. А онда је блеснуло новим сјајем.

Пре свега, знатно је порадо да би постало — дугме-слика! У малом оквиру „илустрованог“ дугмета испод заштитног стакла, малало се све и свашта: пејзажи, сцене из лова и домаћег живота, цвеће, портрети, грбови. Дугмад су често „сликовали“ сци који су их и правили а понекад и прави одлични сликари, на пример Фрагонар!

Тема минијатуре на дугмету могла се наручити а у моди су били „комплети“ од више олика. Познате „серије“ су: 12 медаља рим-

ких царева, ремек-дела грчке скулптуре, богови са Олимпа, годишња доба, седам смртних грехова, Овидијеве Метаморфозе.

Романтични духови наручују портрете својих љубљених, интелектуалци ликовне омиљених књижевника и филозофа. Теме се мењају пратећи модне токове и једино пејзаж успева да надживи сваки тренутни хир. Пред револуцију оми-

љена слика на дугмету је — пад Бастиље!

За време француске буржоаске револуције и дугме постаје „револуционарно“, — украшено сценама из борбе, оружјем, поносним ликовима Робеспјера, Марата, Сен-Жиста, Журдана.

И револуција је прошла и променила многе ствари, али не и дугме. Часопис „Дамски лист“ обавештава: „Метална дугмад, која се

одавно не носе јер су, наводно, гломазна и упадљива, модернија су него икад. Елегантан младић носи их на сакоу, панталонама, прслуку, кошуљи. Најмање 72 дугмета од белог метала — то се зове права елеганција!“

С друге стране, појава машина и фабрика означава почетак другог гвозденог, или боље челичног доба. И, док се прва машин-

ска дугмад продају у првим робним кућама, враћа се и дугме-украс које се носи у салонима и позориштима.

ДРУГО ГВОЗДЕНО ДОБА

У 19. веку дугме се сели и на ципеле и чизме и тамо остаје све до прве деценије 20. столећа. А, да не би било проблема око обувања, измишљена је и нарочита справица која се још може наћи по ормари-ма наших бака. Њом су се без по муке ти многобројни ситни дугмићи закопчава-ли.

Двадесети век покушао је да зада дугмету смртоносни ударац измисливши — „рајсфершлус“! Он је згоднији, практичнији али није леп. У почетку је изгледало да ће овај „непријатељ број један“ победити јер људима технолошке ере увек се жури, важно је да све иде брзо, на лепоту ретко ко обраћа пажњу. Дугме, наравно, постоји и даље али је безлично, неупадљиво и доиста служи само за копчање.

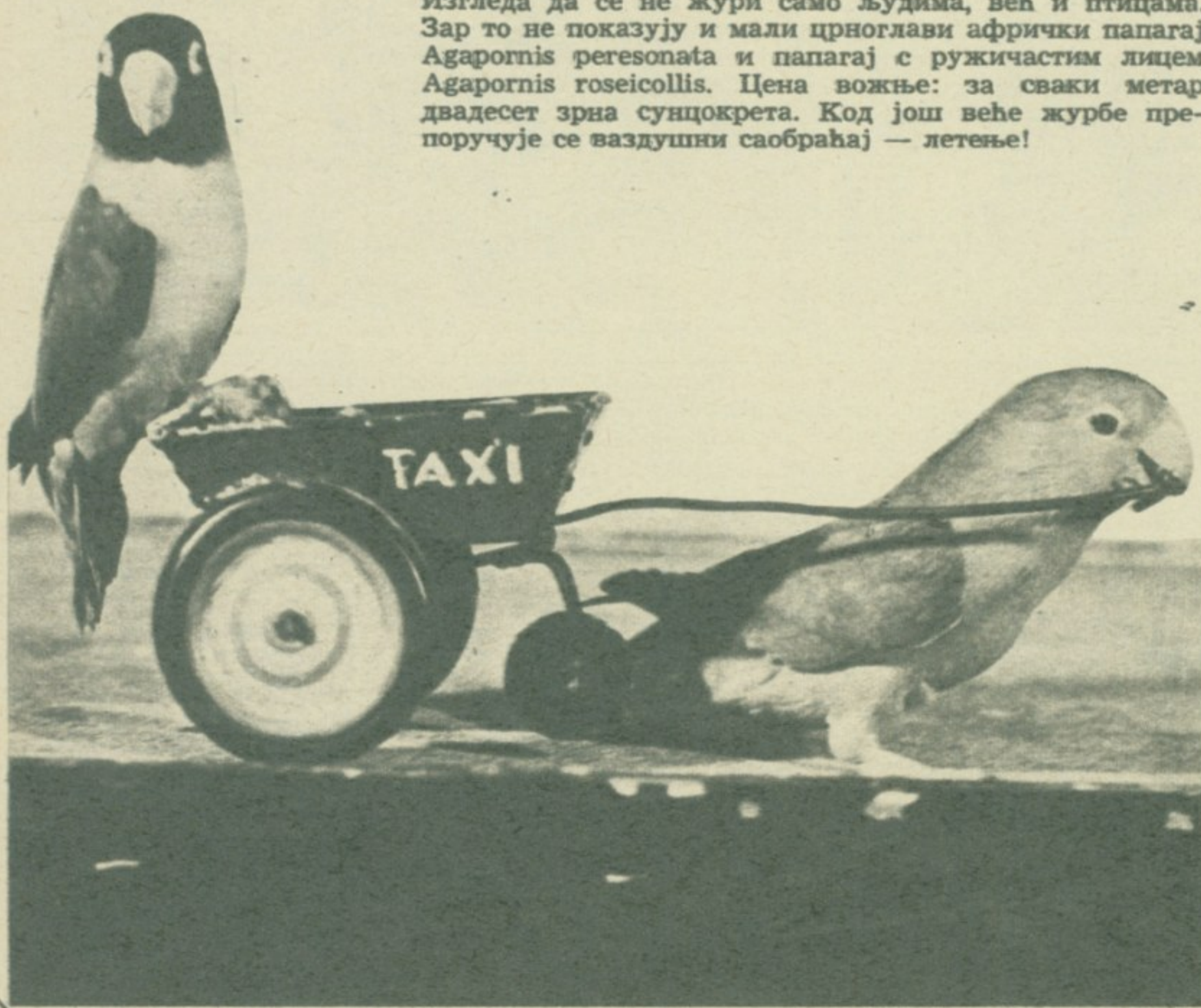
Оно је морало да причека седму деценију 20. века да би се, у друштву макси-модне, вратило у пуном сјају. Не више скупљено, али упадљиво и важан детаљ одеће. Тренутно се највише траже дугмета од полудра-гог камења са — зодијачким знацима! Астролошка дугмад усред космичке и астронаутске епохе!

Б. Д.

Природа

„МАКСИ“ ТАКСИ

Изгледа да се не жури само људима, већ и птицама. Зар то не показују и мали црноглави афрички папугај *Agapornis peresonata* и папугај с ружичастим лицем *Agapornis roseicollis*. Цена возње: за сваки метар двадесет зрна сунцокрета. Код још веће журбе препоручује се ваздушни саобраћај — летење!

КОРЊАЧЕ КАО НОВЧИЋ

У зоолошком врту у Перту, у Аустралији, изгледе су се у априлу ове године две кратковрате корњаче (*Pseudemys umbrina*). Ова врста корњача живи само у Аустралији, веома је ретка и прети јој потпуно истребљење. Зоолошки врт у Перту има неколико кратковратих корњача које пун узрост достиже тек у десетој години.

Колико су нове становнице овог зоолошког врта сићушне најбоље показује новчић поред њих чији пречник износи 26 милиметара!

ЧИЈИ ЈЕ БИЛИ РАЈТ?

Знате ли како се зову ови стилови у пливању?

1

2

Само је један клуб из „колеџке фудбала“ — Енглеске, био победник Купа шампиона. Знате ли који је то клуб и када је постао победник?

3

Ова три цртежа приказују хокеј на трави, голф и крикет. Знате ли који се од ова три спорта не игра на олимпијадама?

4

Колико има препона у три на 400 метара?

5

Чувени фудбалер Били Рајт био је 105 пута репрезентативац и 91 пут капитен. Знате ли за коју је земљу играо?

ОДГОВОРИ:

1. Ова четири стила у пливању зову се: слободни стил или краул, леђни, прени и брестерал или делфин стил. 2. Енглески клуб „Манчестер Јунајтед“ био је победник Купа шампиона 1967/68. 3. Голф и крикет се не играју на олимпијадама. 4. У три на 400 метара има десет препона. 5. Били Рајт играо је за Енглеску.

Слобода се брани и оружјем...

9

Славни италијански сликар и вајар Леонардо да Винчи (1452—1519) био је и проналазач. Као инжењер први пут се помиње 1490. Из тог периода познати су његови нацрти артиљеријског оруђа...

... Неки му чак приписују и проналазак аркебузе на точић којом су били наоружани аркебузари — коњаници, као и чауре.

Међу његовим цртежима налази се скица и овог гопа-оргуља.

За Да Винчија се с правом може рећи да је био идејни отац топа, гранате, торпеда, оклопних кола и подморнице. Тако су међу његовим радовима нађене идејне скице пар-

ног топа код којег се водена пара ширила и избацивала зрно. Наравно, његове машине нису могле да функционишу из једноставног разлога — у то време није постојао мотор.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Гина је привођала крају свој свакодневни посао и све чешће гледала на сат. Још мало па ће кући, својим близнакињама и сину. Вринула је што мора да их оставља саме док су она и муж на послу. Добра су то деца, али несташна. Увек направе неку враголију.

Тот августовског дана 1964. године, изузетно топлот и спарног, Гина је била лако одевена. Није ни џемпер огрнула кад је око 13.30 ушла у хладњачу да маркира живину. Задрхтала је од хладноће јер је разлика у температури била велика: напољу преко тридесет Целзијусових степени, а у комори за расхлађивање меса око нуле.

Брзо је измаркирала пилиће и упутила се према вратима. Зачудила се што су затворена. Прогрмала је браву и на свој ужас схватила да су закључана. Значи, нису видели да она још ради у хладњачи. А није се никоме ни јавила кад је ушла унутра. Зар је могла да претпостави да ће јој се овако нешто догодити?

ПОЛУГА НА ВРАТИМА

У тренутку када се Гина налазила у дну коморе за расхлађивање меса један радник је провирио да види има ли кога унутра. Велики комади меса заклањали су Гину а сијалица је веома оскудно осветљавала просторију. Радник је није видео и повукао је врата за собом.

— Затвори их добро! — довикну му неко. — Знаш да месо треба да

Викала је из свег гласа и очајнички ударапа по вратима.

ЗАТВОРЕНА У ЛЕДАРИ

Слика деце и мужа лебдела јој је пред очима. Од њих су је делила само та ужасна врата. Мора их победити!

НИ У ЛИФТ САМА!

Кад је схватила да је закључана, више никог није било у близини коморе за расхлађивање!

просторију. Свуда око ње висили су смрзнути пилићи и велики комади меса. Сва се најежила од хладноће и ужасних мисли: шта ће са њом бити ако неко не наиђе.

Пришла је вратима и очајнички почела да лупа. Викала је колико је грло носи. Узалуд. Могућност да је неко чује била је искључена.

Гледала је своју ледену тамницу и мислила колико ће још моћи да издржи. А онда јој се поглед зауставио на посуди за вирише. Покушаће да њом обије врата.

С муком је подигла посуду и замахнула. Једанпут, двапут, трипут... Ускоро је посуда постала претешка за њене промрзле руке. Морала је да одустане.

ГДЕ ЈЕ НАША МАМА?

Када је спазила колица за превоз меса, учинило јој се да ће са њима успети. Узела је залет, лупила колицима у врата, али она се

нису померила ни за милиметар. Покушала је још неколико пута: залетала се између комада меса и ударала колицима у врата. Није вредело. Ходала је изbezумљена у круг, трчала, затим прилазила вратима и лупала све док јој руке не би утрнуле. Снага је почела да је напушта, али не и воља да истраје.

Док се у хладњачи одигравала драма, две девојчице, Снежана и Светлана, држећи се за руке стигле су пред фабрику.

— Чико, знате ли где је наша мама? — упитале су портира.

— А што бих ја то знао? — одговорио је он суво.

— Али, чико сви су већ стигли кући. Зашто наше мајке нема?

— Не знам где је ваша мајка. Уосталом, шта се то мене тиче! — скренуо им је леђа и више није обраћао пажњу на њих.

Уплакане девојчице упутиле су се кући у нади да им је мајка у међувремену стигла.

Гина је схватила да јој помоћ споља неће стићи и да све зависи од њене издржљивости. Почела је без предаха да јуриша на врата.

Пуна два сата Гина се узалуд борила са вратима. Руке и ноге биле су јој испаране крвљу. Више није могла да дозива.

Почела је да се губи. Чинило јој се да се неке чудне прилике крећу око ње и да са друге стране врата чује деце гласове.

Сва избуђана, промрзла отишла је до краја хладњаче и кренула по следећом снагом на врата. Бацила се на њих и у следећем тренутку срушила заједно са њима.

Покушала је да пузи према излазу и изгубила свест. Нашли су је скоро без знаке живота и брзо пребацили у болницу.

Многобројне повреде од удараца и промрзелине озбиљно су нарушиле Гинино здравље.

Горгина Радовић није напустила фабрику. Ради и данас, али други посао.

— Не могу ни да помислим да уђем у хладњачу — каже она. — Ни у лифт више сама не смем. Десет година је мало да се заборави ужас који сам доживели у тој леденој тамници. Мислила сам да ми нема спаса али нисам хтела да се предам. Нисам могла.

★★★

Нешто слично вероватно се неће поновити. После овог догађаја у коморе за расхлађивање у Београду постављени су алармни уређаји.

И. М.

Горгина Радовић

се расхлади. Камioni увек долазе на време.

Радник се вратио и снажно турнуо врата али му се учинило да не „пасују“ добро. Да га не би поново опоменули, он је провукао металну полуту и добро их причврстио.

Када је несрећна жена схватила да је затворена, више никог није било у близини. Никоме ко би чуо њене позиве за помоћ. Ко мора за расхлађивање меса има де беле зидове без прозора и врата обложена лимом. Расхладни уређаји раде веома бучно и гуше сваки други звук. Гина се осврнула ско себе и погледом обухватила невелику

ГРАДОВИ МУЗЕЈИ

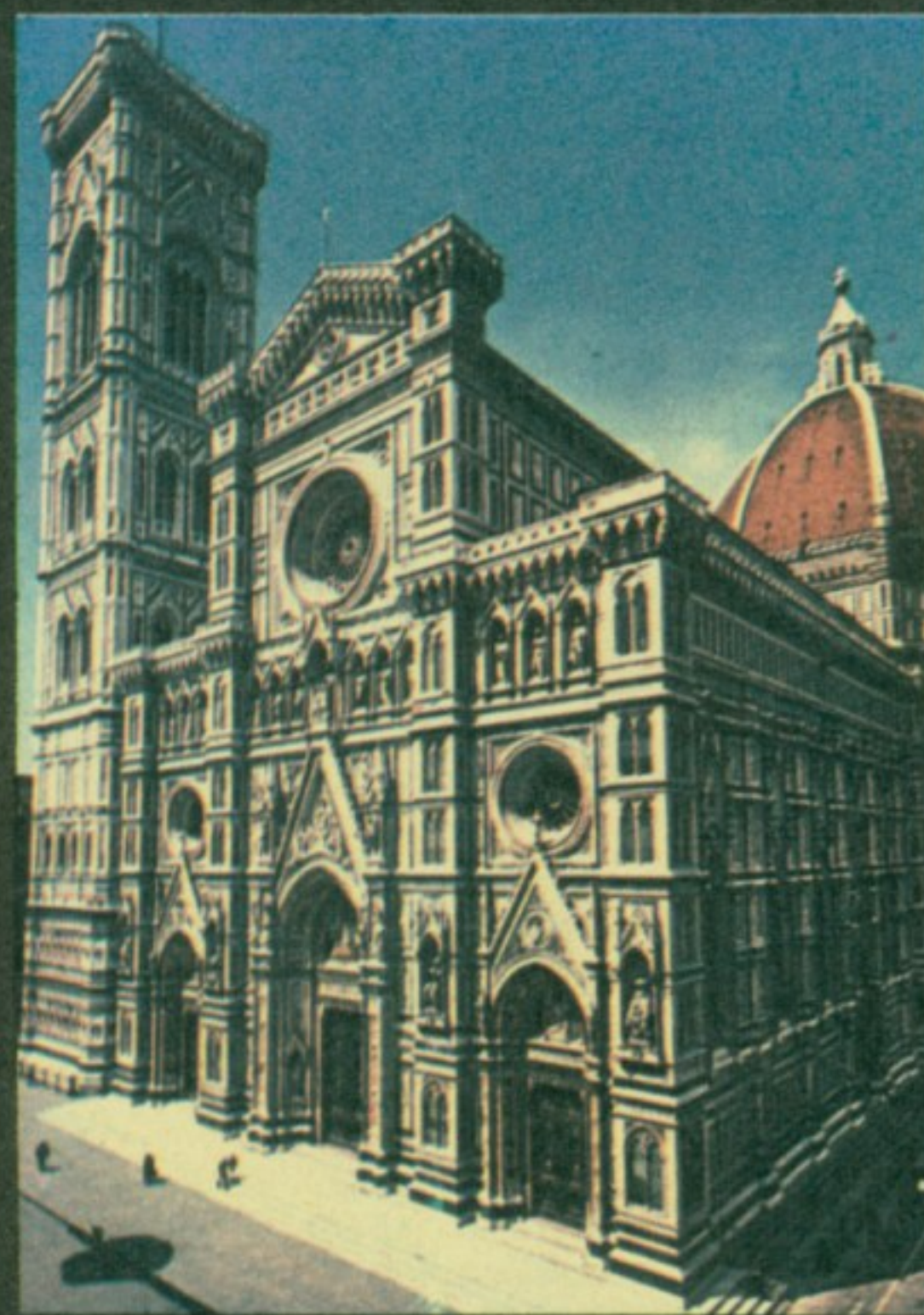
ФИРЕНЦА

Отаџбина славних

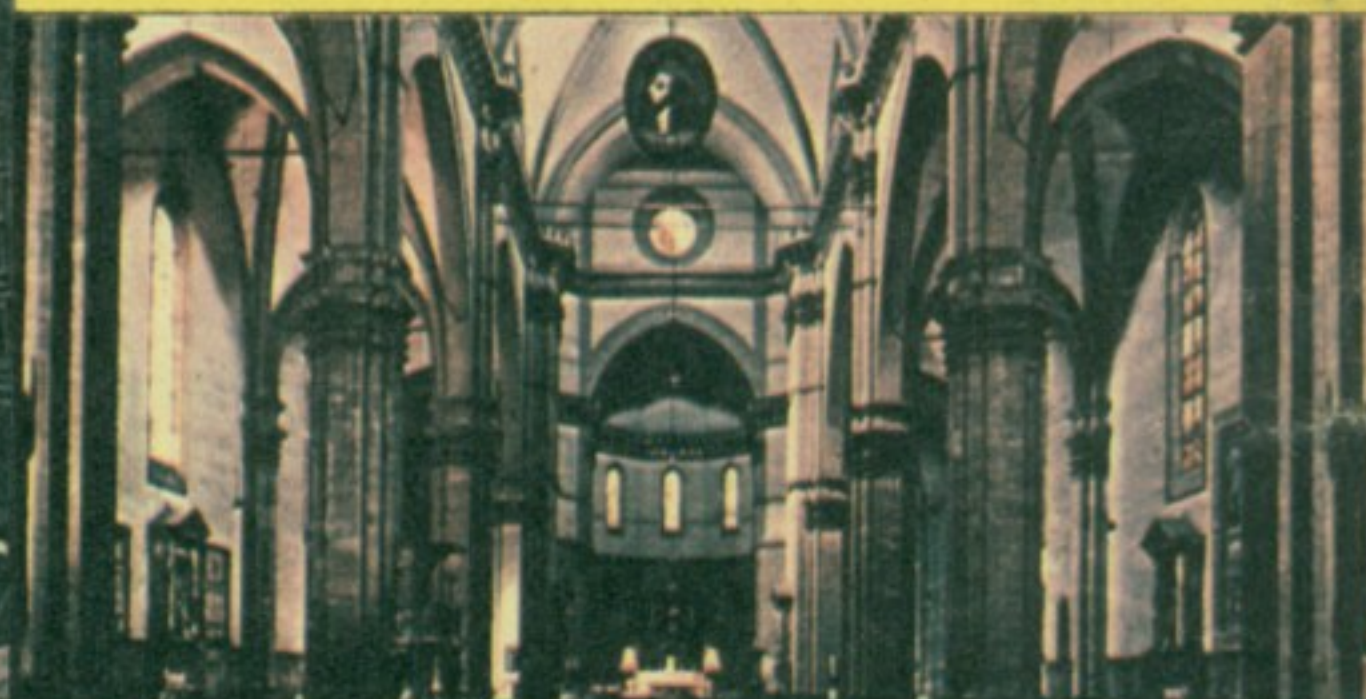
ОНА КОЈА ЋЕ ПРОЦВЕТАТИ — Фиренду су основали стари Етрурци у питомој долини окруженој зеленим брдима, у централној Италији, на путу између севера и југа Апенинског полуострва. У 1. веку пре н. е. заузели су је Римљани и назвали је Флоренција — „она која ће процветати“. Данас је Фиренца главни град области Тоскане и уметничка ризница светског гласа. У њој је рођена ренесанса и из ње кренула у друге земље, она је отаџбина славних песника, сликара, скулптора, архитеката. Њени синови су: Данте, Бокачо, Макијавели, Ђото, Леонардо да Винчи, Микеланђело, Ботичели, Донатело, Брунелески, Леон Батиста Алберти и десетине других.

ЗВОНИК — Почео је да га гради Ђото, најславнији сликар ране ренесансе, 1334. године. Када је, три године касније, умро, звоник је по његовим нацртима наставио Андреа Пизано, а завршио 1359. године Франческо Таленти. Чувени Кампаниле, како га називају Фирентинци, висок је 81,75 метар, обложен шареним мермером и украшен рељефима јединственим у свету. Најбољи тадашњи вајари такмичили су се у украшавању Звоника: Андреа Пизано, Лука дела Робиа, Андреа Орканџа, Франческо Таленти, Донатело, Нани ди Бартоло. До врха звоника воде 414 степеника.

КАТЕДРАЛА — Санта Марија дел Фјоре (Света Марија од Цвета) главна је фирентинска црква и једна од најчудеснијих које постоје. Почео је да је гради 1296. Арнолфо ди Камбио — „ништа веће ни лепше људска рука и ум не могу да створе“ — на тргу преко пута Крстионице. Када је он умро, радове је наставио Ђото, после његове смрти Гини и Таленти. Цркву је 1436. „посветио“ папа Евгеније IV, а шарена мраморна фасада завршена је тек 1883. године. Унутрашњост је у готско-тосканском стилу, чистих линија, украшена уметничким делима. Дугачка је 160 метара, а највећа ширина је 91 метар.

ЗЛАТАРСКИ МОСТ — Без Понте векија, Старог моста, тако названог јер је постојао још у доба Етрураца, не може се замислити Фиренца. Првобитну дрвену конструкцију однела је 1333. године велика поплава људљиве реке Арна. Десетак година касније Нери ди Фјораванте направио је нов мост од камена, затворен са обе стране, осим на самој средини, живописним дућанима који од памтивека до данашњих дана припадају златарима. На средњем делу, где су три отворене аркаде, подигнут је споменик Фирентинцу Бенвенуту Челинију, великом авантуристи и највећем уметнику-златару кога је свет икада имао.

КРСТИОНИЦА — Једна је од најстаријих сачуваних грађевина у Фиренци подигнута између XI и XII века на темељима прастаре хришћанске цркве. Сазидана је у карактеристичном романско-тосканском стилу на осмоугаоној основи са шареном фасадом од мермера и посвећена светом Јовану Крститељу. До 1128. године била је фирентинска катедрала, потом само крстионица. Украшена је споља и изнутра скулптурама, сликама и мозаицима непроцењиве вредности и лепоте. Налази се на Тргу дел Дуомо и заједно с Катедралом и Звоником чини сам центар града.

РАЈСКА ВРАТА

— Крстионица има троја врата: Северна, Јужна и Источна. Јужна су најстарија а рељефе на њима направио је Андреа Пизано. Северна су израдили Гиберти, Донатело, Паоло Учело, Ђуфани и Ђенини. Источна су најлепша и славни Микеланђело назвао их је „Рајска врата“. Тако се зову и данас. Фирентинска општина расписала је 1402. године конкурс за израду источних врата Крстионице и задала „пробну“ тему. Учествовала су два славна уметника: Лоренцо Гиберти и Филипо Брунелески. Победио је Гиберти и — ова врата са рељефима од позлаћене брзгине његово су животно дело.

КУПОЛА — За израду куполе катедрале Санта Марија дел Фјоре објављен је конкурс 1418. године и на њему је однео победу Филипо Брунелески, један од најбољих архитеката ренесансе, понос сваког Фирентинца, чија су бројна складна здања украсила овај град. Купола има распон од 42 метра, лежи на осмоугаоном тамбуру, а костур јој се састоји од осам снажних спољних ребара која се спајају у темену. Врх куполе, такозвана лантерна, завршен је 1461. године и Брунелески није доживео да је види. Огромна купола катедрале доминира читавом Фиренцом и „за главу“ је виша од свих осталих здања.

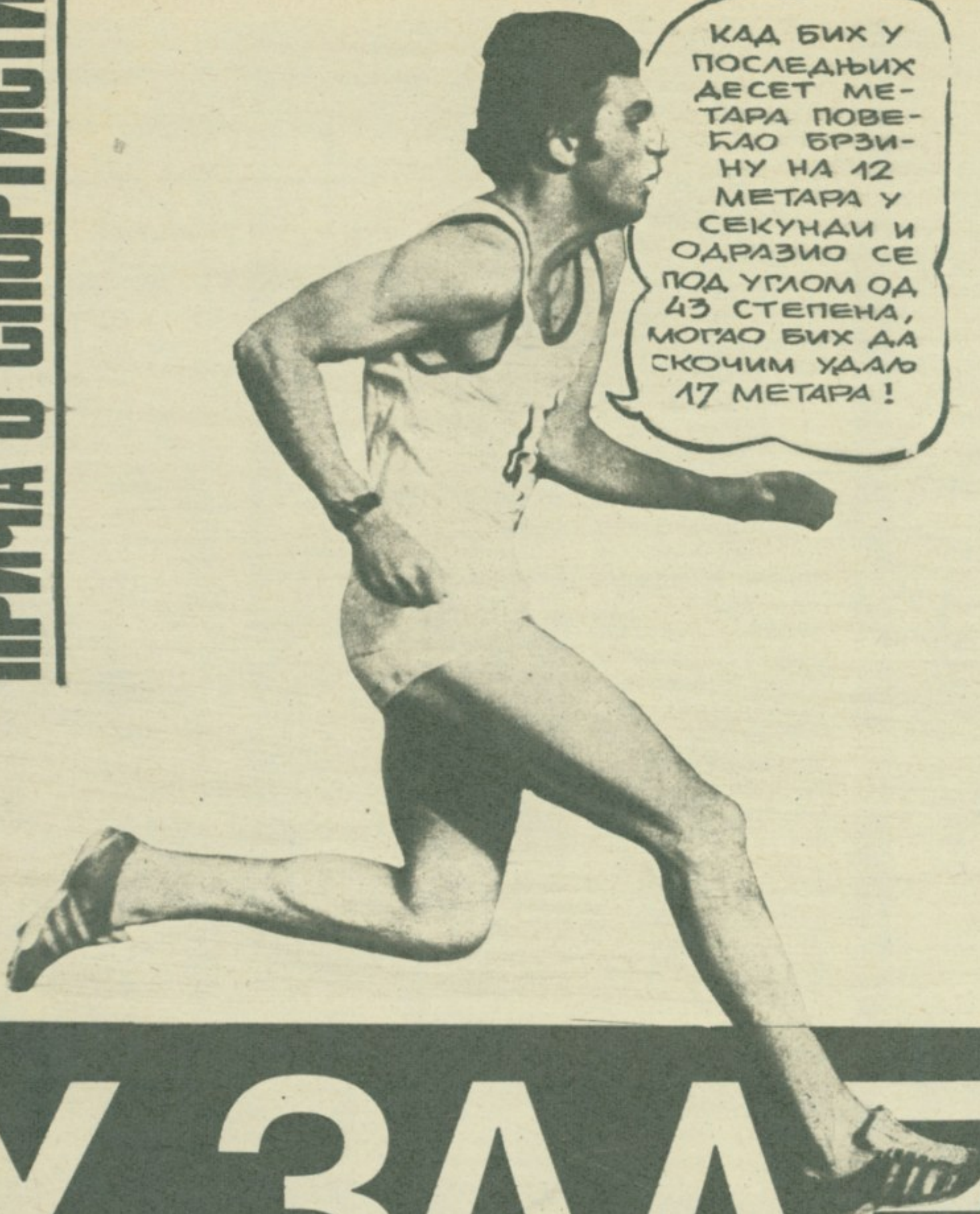
БАРЂЕЛО — У овој палати строгих средњовековних линија чија је градња започела 1254. г. налази се Национални музеј, један од многих музеја који има Фиренца. У њему су смештене најзначајније тосканске скулптуре из времена од XIV до XVII века, међу њима и неколико чувених Микеланђелових дела. Зграда је првобитно била палата градоначелника, касније је служила као затвор. У њеном прекрасном унутрашњем дворишту тада су се налазила вешала и справе за мучење спаљене 1782. године. Замениле су их скулптуре на отвореном простору и медаљони познате фирентинске керамичарске породице Дела Роббија.

САН ЛОРЕНЦО — Ова велика базилика саграђена је у романском стилу око 1000. године, потом ју је, средином XV века, реконструисао Филипо Брунелески давши јој садашњи изглед. Микеланђело Буонароти дао је нацрте за унутрашњу фасаду, Нову сакристију и библиотеку — чувену Лауренцијану која ради и данас, а пројектовао је и спољну фасаду која је, на жалост, остала недовршена. Њен модел од дрвета чува се у кући Буонароти која је претворена у музеј. Уз саму цркву је Капела са монументалним гробовима породице Медичи, владара Фиренце, ремек-дело божанског Микеланђела, како су га називали савременици.

Текст: Б. Дожић

КАД БИХ У ПОСЛЕДЊИХ ДЕСЕТ МЕТАРА ПОВЕЉАО БРЗИНУ НА 12 МЕТАРА У СЕКУНДИ И ОДРАЗИО СЕ ПОД УГЛОМ ОД 43 СТЕПЕНА, МОГАО БИХ ДА СКОЧИМ УДАЉ 17 МЕТАРА!

У ЗАЛЕТУ

То што је Ненад једног сунчаног поподнева прошле године на стадиону у Рио де Жанеиру скочио удаљ пуних осам метара и двадесет четири сантиметра није у његовој породици изазвало ни какву револуцију. Истина, спремљен је бољи ручак, отац је частио своје колеге, а онда је свако наставио својим путем: браћа на факултет, отац и мајка на посао. Само од тада Ненадова 76-годишња бака ујутру буди свог унука овим речима:

— Хајде, Нено, хајде на пијану. Ти ћеш то у три скока...

СТРПЉЕЊЕ КАО ПЛАНИНА

Ненад скочи удаљ више него што су две собе од по четири метра једна до друге, прескочи у дужину два и по „фиће“ или, да тако представимо, четири Крешимира Ћосића кад би се поставили у продужетку један изнад другог. Како то постиже?

— То може свако — каже озбиљно двадесет трогодишњи студент. — Мислим, свако ко воли спорт и има воље и стрпљења.

А како то стрпљење практично изгледа Ненад ће описати читаоцима „Политикиног. забавника“.

— Прво ме ујутру на Бањици чека терапеут Раде. Сваког дана са њим радим специјалне вежбе да бих избегао повреду једног мишића који ми је задавао муке и претио да ме заустави. То је овај задњи бутни мишић који сам раније у залету повређивао јер сам, како су говорили, имао више талента него што су мишићи могли да издрже. Да ми се то не би поновило, вежбавам сваког дана, сем недељом, два сата... Због тих мишића су у клубу мене који сам се плашио зубара као врага натерали да поправим и најмању рупицу. Извадили су ми и крајнике. Сад их разумем! Спортиста не може да постиже врхунске резултате ако није здрав као дрен.

Сам тренинг започиње најчешће одмах после ових вежби и траје један сат. Ненада тада сигурно можете видети како у тренерци или, ако пада киша, у шушкавцу, трчи Хајд-парком, кроз Шумице, по Бањици. Пролазници га загледају, али он је на то већ навикао.

НИШТА БЕЗ ПРОТИВНИКА

Ипак, све су то само припреме. Прави тренинг почи-

ње по подне и траје три сата.

— Мене често питају зашто одмах не скачем него се заморим тренингом — каже Стекић ширећи руке у чуђењу. — Многи не знају да цео први сат морам да се загревам и спремам мишиће да би издржали оптерећење тренинга! Вежбавам разна истезања, убрзања, трбушне мишиће, трчакам...

Остала два сата Ненад ради на повећању брзине и такозваној брзинској издржљивости која се, рецимо, стиче трчањем 15 пута по 100 метара без одмора! (Ненад 100 м претрчи за 10,4 сек). После тога на ред долазе штангле с теговима од 60 до 200 килограма. Дневно Стекић подигне 7—8 тона у времену од 40 минута! На крају спринт. 50 и 60 метара за залет.

Све је ово један тренинг. На другом Ненад само трчи. мери залете, скаче.

Никад неће заборавити како је на европском првенству у Риму изгубио златну медаљу управо зато што се одразио читавих 30 сантиметара од даске! Скочио је 8,05 см, и да се могло рачунати и оних тридесет испред даске, био би то рекорд. Ненад није због тога пао у очајање, али је запамтио колико је залет важан и одлучио да се ис-

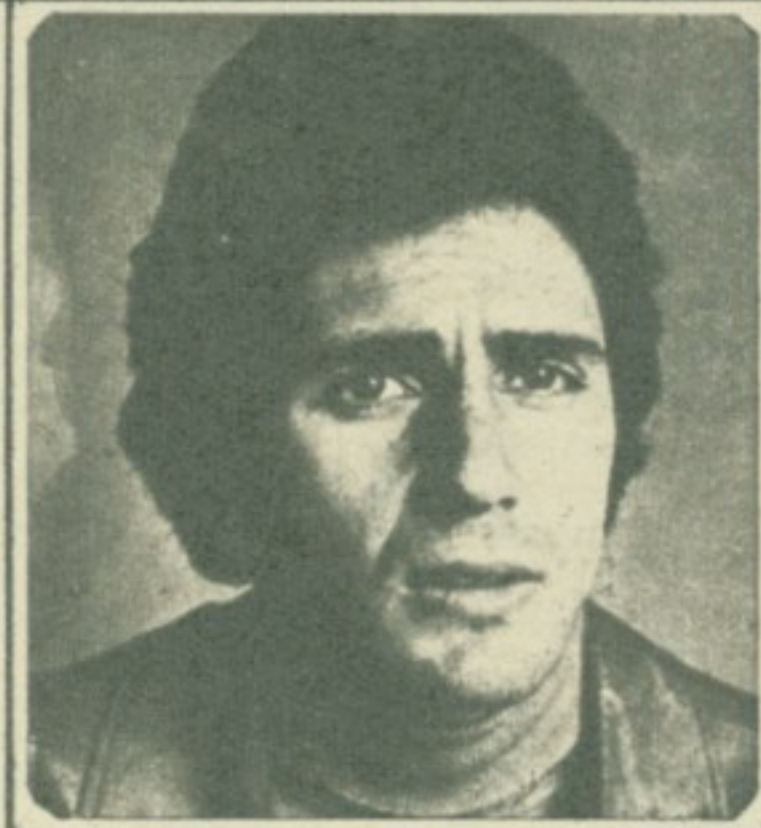
куство из Рима више не понови.

— Залет за скок удаљ дугачак је тачно 39 метара и 20 сантиметара, односно 18 тркаћих корака. Скакач ову раздаљину мора да пређе не само највећом могућом брзином, јер од тога зависи дужина скока, већ и тако да се одрази тачно у милиметар са даске. Ја се увек одражавам левом ногом...

Као што се види, Ненад стварно на тренингу најмање скаче. Направи тридесет скокова и скочи седам до седам и по метара. Читавих 75 сантиметара мање од свог рекорда! Разлог — нема противника, нема такмичарске атмосфере. Сам Ненад признаје да би тешко савладао ону фамозну границу од 8 метара да није било другог нашег такмичара — Миленка Рака. Без јаког противника нема рекорда!

У КРЕВЕТ!

Осим ових напорних тренинга наш најбољи скакач дужан је да поштује још неке не баш тако лаке спортске законе.

— Забрањено ми је да пијем, пушим. На спавање идем у 10.30, са ретким изузецима. Тренер Александар Маринковић често позове кућу телефоном да провери јесам ли у кревету. Нема за мене емисије „Свет у рату“, добрих старих филмова, спортских извештаја, седења са друштвом. Само понекад, пошто прилично лепо певам, тренер ми дозволи да останем мало дуже кад наступам. Раније сам имао свој састав „Наследници“ а сада најчешће певам с ансамблом „Заједно“. То и свирање на гитари дође ми као хоби.

Иначе, са тренером се добро слажем, осим што он хоће да сам већ у 10 у кревету. Маринковић није професионални тренер већ писац, али зна свој посао. Кад вежбавам брзинску издржљивост, што ми је најтеже, после шестог седмог

пута по 200 метара, буде ми мука и тада он ускаче: скрене ми пажњу на нешто, стави неку примедбу, нашали се, охрабри ме. Реалан је. Жели исто што и ја — да сада оборим европски рекорд од 8,35. Покушаћу то да урадим у Мексико-Ситију где су и досад оборени европски и светски рекорди — због разређеног ваздуха. Најважније је да повећам брзину у последњих десет метара: сада трчим 8 м и 80 см у секунду и одражавам се под углом од 15 степени. А, теоретски могућно је скоčiti и 17 метара!

РЕЦЕПТ ЗА РЕКОРД

Ненад Стекић постао је скакач удаљ случајно. Почео је у Црвеној звезди и постигао добре резултате али скачући увис! Био је пионирски, млађи јуниорски и старији јуниорски првак Југославије. Његов лични рекорд је 195 сантиметара! Међутим, на једном школском такмичењу као средњошколац заменио је друга у екипи XIII београдске гимназије, ускочио у другу дисциплину, и одмах постигао рекорд: скочио је 7,04 метара! Постао је првак Југославије у скоку удаљ за млађе јуниоре тако рећи без икаквог тренинга.

Тада се и пребацио на ског удаљ и од тог времена стално јуришао на рекорде. Од 1967. године првак је државе.

— Сада је у Европи најјачи Рус Подлужни — сматра Стекић — пошто су се Оверсијан и Шварц (обојица су скакали 8,35) повукли. Међутим после скока у Рију од 8,24 ја сам испред њега, имам најбоље резултате у Европи 1974. и други сам на свету иза Американца Робинсона који скаче 8,30 метара!

Свима који желе да се баве скакањем удаљ Стекић поручује:

— Треба почети са тренингом негде од 12—13 године. Спорт треба да уђе у поре, а резултати после долазе сами од себе. Све се научи, од залета, па до корачања по ваздуху, летења и технике доскока. Али, да би се човек одвојио од просека, мора да има страпну вољу. То значи ако треба да претрчи 10 пута по 100 метара, не сме да пређе осам пута, па каже „други пут ћу“. Самог себе не можеш преварити! Ево још једног примера: сам скок удаљ траје 3—4 секунде, а свако ко хоће да постигне врхунски резултат годинама се сваког дана припрема сатима и сатима за тих неколико тренутака. Прво треба победити себе, па онда друге. И чини се да је ово прво теже. Али, занимљиво је и вреди. И кад бих опет почињао, увек бих се определио за спорт. Не само због путовања по целом свету и сусрета са занимљивим људима већ и зато да још једанпут испробам себе.

В. Смиљанић

ВЕЛИКОДУШНИ ДЕДИЦА

ЈЕСАМ ЛИ ТИ ПРИ-
ЧАО О ОНОЈ БИЦИ
ПРОТИВ ЕТРУРА-
ЦА?

ЈЕСИ!
ЗБОГОМ!

...А О ОНОЈ
ПРОТИВ...

И О ЊОЈ,
И О ЊОЈ!

...А О ОНОЈ
ИЗ 578. ГО-
ДИНЕ?

СВЕ! СВЕ САМ
ВЕК ПО СТО
ПУТА ЧУО!

ДЕДИЦА БИ
МОГАО
МАЛО ДА
СЕ ПРО-
ШЕТА!

ОТЕРАКЕ
МЕ У
ГРОБ!

ХА! СИНУЛО
МИ ЈЕ!

ШТА?

ДАКУ МУ СВУ СВОЈУ
УШТЕБЕВИНУ ЗА
САМО МАЛО
МИРА!

КОЈА ЈЕ ТВОЈА
НАЈВЕКА ЖЕЛА,
ДЕДИЦЕ?

ДА КУПИМ
КОЛАЧЕ!

ЕВО ТИ НОВАЦ! КУПИ
КОЛИКО ХОРЕШ А ОНДА СЕ
МАЛО ПРОШЕТАЈ!

ТОЛИКИ
НОВАЦ!

ЋОКИЦА ЈЕ
НАЈБОЉИ
УНУК НА
СВЕТУ...

КАД НЕМА
ДЕДЕ, У КУКИ
ЈЕ ПРАВИ
РАЈ!

ПРАВО
КАЖЕШ!

ЗАНЕМЕКЕ КАД
ВИДЕ...

НИСАМ
СЕБИЧАН
И...

И?

... И ЗАТО САМ
КУПИО НЕШТО
ШТО ЋЕ НАМ
СВИМА
КОРИСТИ-
ТИ!

ШТА ЛИ
ЈЕ ТО?

ОВО МИ
НЕ СЛУТИ
НА ДО-
БРО!

А КАДА ИХ ПРОЧИТАМ,
СВЕ ЋУ ВАМ ТО
ЛЕПО ИСПРИ-
ЧАТИ...

ПРОПА-
ЛИ СМО!

У КОЛИКО САТИ
ПОЛЕКЕ ПРВИ АВИОН
ЗА ПЕРНАМБУКО?

ВРАЋАМ
СЕ СВОЈОЈ
МАЈЦИ!

ЗБОГОМ
ЗАУВЕК!

**ПРВИ
СВЕТСКИ
РАТ**

ЦРНИ ДАН АМИЕН

Друга битка на Марни која је трајала од 18. јула до 7. августа 1918. године представљала је увод у коначно разбијање немачких снага на Западном фронту у првом светском рату. Француска Десета и Шеста армија уз помоћ Пете и Девете нанеле су снажан ударац боковима немачких истурених положаја на Марни и приморале изненађене немачке јединице на одступање.

Савезнички врховни командант генерал Фош изложио је 24. јула на седници Ратног савета француском маршалу Петену и савезничким командантима Енглезу Дагласу Хејгу и Американцу Џону Петерсину свој план за даље операције чији је циљ био да се брзим и изненадним ударцима ослободе угрожене комуникације и испрљају противничке снаге. Општа офанзива предузета би се тек кад одбрамбена моћ немачке војске буде потпуно ослабљена.

Тајне припреме

У Фошов план уклапала се и одлука савезничке команде да се 8. августа 1918. године нападне истурени део немачког фронта на северу Француске код Амиена, главног прада покрајине Пикардије. Тај задатак поверен је британској Четвртој и француској Петој армији.

За овај напад савезници су припремили Немцима једно изненађење. Били су то тенкови, 604 укупно, највећи број који је икад био окупиран на једном месту! Осим тога, то је требало да буде и први масовни тенковски напад у историји ратовања.

Немачки положај код Амиена био је истурен у односу на целу линију фронта, за читавих петнаест километара. Намера савезника да се напад изведе баш на том делу изискивала је огроман напор јер није било нимало лако напасти у истом тренутку и једнаком жестином свих петнаест километара фронта. Зато се читав план генерала Фоша, Хејга и Першинга заснивао на тајности припрема и изненадном нападу који је требало извршити прво артиљеријом, затим тенковима и најзад пешадијом.

До 7. августа, дана уочи напада, свакодневно су у најстрожој тајности дола-

чени тенкови у село Вил-Бретон, удаљено неких пет километара од немачких положаја. Смештени су у сеоске штале или сакривени и маскирани испод дрвећа. Међу њима је било највише лаких гусеничара „випет“, названих тако по имену енглеске расе малих али вижљастих и окретних паса.

Истовремено, укопавала се и артиљерија. Насупрот немачког истуреног положаја код Амиена распоређено је 3.500 енглеских и француских топова!

Цео крај био је испресецан рововима у којима су се сместиле савезничке пешадијске дивизије!

Прикупљање савезничких снага у подручју села Вил-Бретон вршено је само ноћу у потпуној тајности. Највећу тешкоћу причињавало је укопавање пешадије. Осим тога, тешко је било и прикрити буку тенкова који су придлазили. Проблем је решен тако што је у време њиховог доласка узлетео савезнички авион од чијег се мотора бука тенкова није могла чути!

Ништа није препуштено случају па је савезничка команда из предострожности, забранила свако слање извиднице према непријатељским положајима, бојећи се да би могле пасти Немцима у руке, и одати податке о њиховом положају и артиљерији.

Као земљотрес

Мало је недостајало па да амиенска операција доживи неуспех. Наиме, 7. августа предвече само неколико часова пре почетка савезничког напада залутала немачка граната пала је на један енглески тенк натоварен бурадима бензина. Експлозија се пренела на тенкове у близини. Четрнаест тенкова експлодирало је ланчано један за другим. Светлост експлозије обасјала је цео крај. Немачки артиљерци о свему су обавестили своје старешине али сви томе нису придавали значај јер им се учинило невероватним да би савезници могли баш ту да нападну где је, иначе, немачки положај био добро заштићен с бокова.

Убрзо се све умирило. Пала је ноћ а са њом и магла која се ширила с реке Соме. За напад је одређено јутро 8. август 1918. године. Наређење савезничке команде трупам гласило је:

нападнемо сви у исто време, тачно у 4,20!

— Ноћ је била мирна — причао је касније генерал Монаш, командант аустралијских снага које су се бориле у саставу британске армије. — Магла је била густа као тесто! Тек кад би понека немачка ракета полетела увис и осветлила крај, видело се да околина врви од људи брижљиво сакривених од непријатељских погледа!

У два после поноћи почео је покрет савезничке коњице и тенкова. Топот коњских копита пригушвао је песак којим су војници били насули путеве. Да се не би чула бука тенкова поново је прискочио у помоћ авион: надлетао је немачке положаје и зујао што је јаче могао!

Газили смо људе!

Иза тенкова наступио је већи део пешадије; онај мањи остао је у рововима као резерва. И људи и тенкови кретали су се полако.

Кад је у 4.20 дат знак за напад, већ је почело да свиће. Цео фронт код Амиена у дужини од око

петнаест километара осветлио је безброј савезничких ракета а истовремена паљба из 3.500 њихових топова потресла читав крај као земљотрес! Амиенска операција је почела.

У дневнику поручника Џорџа Робертсона, команданта тешког енглеског тенка типа „Марк IV“, остало је забележено:

„Напустили смо наше положаје у селу Вил-Бретон тачно у 4.10. Иза нас је био Амиен а испред Немци. Због магле видљивост је била слаба. Управо смо стигли на врх неког насипа када се зачуо снажан тресак. Вочне нишанције у тенку полетеле су уназад! Учинио ми се да су истовремено пуцали сви топови овог света! Тенк се за-

нео и скренуо у неку калугу. Трбало нам је два минута да се извучемо из ње и нађемо потпуно издвојени из трупе: од челног тенка, чија нам је задња лампа била водич, ни трага! Магла се испречила испред нас као зид!

Назирао сам наше војнике који су трчали на све стране са пушком у руци. Није ми било јасно како су мислили да их употребе кад се од проклете магле није ништа видело. Ускоро сам набасао на неколико тенкова. Сви смо споро напредовали, али смо знали где је непријатељ и тог правца се држали. Када смо налетели на прве немачке ровове, просто смо прегазили људе у њима!

Тенкови су прескакали

га пола часа преполовио канадску јединицу. Држао их је приковане за земљу не дозвољавајући им ни да се помере. Сваки покушај да се крене у јуриш завршавао се смрћу онога ко би се на то одлучио! Тек када је Канађанима прискочио у помоћ тенк који је туда случајно наишао и првим поготком свога топа уништио немачко митраљеско гнездо, могли су да наставе.

Непријатељски војници који су избегли смрт испред тенкова, нашли су је у директном судару са савезничком пешадијом.

Чим се магла подигла, немачке гранате почеле су да падају по савезничким гусеничарима.

ровове као челичне немани сејући страх. Израњали смо из магле изненада тако да немачки војници нису ни стизали да нас дочекају ватром“.

Око 5.15 магла је почела да се диже.

Немци долазе себи

На многим местима дуж линије фронта Немци су се грчевито бранили. Један њихов добро постављен митраљез готово да је за све-

Узлетео је и немачки дирижабл. Случајно, прво се намерио на тенк поручника Џорџа Робертсона који се враћао из села Марсикав где је помагао свом другу Перси Иду, такође заповеднику једне тенковске посаде, да уништи шест бункера. Робертсон је кренуо на запад да се прикључи главнини тенковских снага. Када је видео огромни дирижабл, уплашио се.

Прва граната из ваздушне лађе пала је далеко иза тенка. Друга нешто

Магла је била готово непрозирна када је у 4,20 ујутро дат знак за напад. Уз помоћ ватре из 3500 топова, 604 тенка размилела су се долином Соме као мрави.

ЈЕНСКИ

ближе. Нишанџија из Робертсоновог тенка пуцао је на грдосију, али тенк се кретао по неравном путу тако да митраљесци нису могли прецизно да нишане. Тек када је и трећа граната промашила свој циљ, дирижабл се удаљио.

Ћасао губизију

Што је дан више одмицао, битка је јењавала. Највише успеха имали су

Канађани и Аустралијанци: нападали су у центру и до једанаест часова пре подне заробили 13.000 немачких војника и преко 300 топова!

Међутим, иако изненађење ни нападом, савезници су

постигли изузетан успех, али пред крај дана умор је почео да обара људе. То је најбоље објаснио командант посаде једног енглеског тенка:

— Када смо се окупили на зборном месту да бисмо предахнули, требало је сви да изиђемо из тенка. Окренуо сам се посади да издам наређење и имао сам шта и да видим: возач Стивен

седео је на свом седишту без свести! Изнели смо га напоље. Неколико Канађана које смо за време борбе примили у тенк онесвестили су се чим су изишли на свеж ваздух. Ја сам једва стајао на ногама...

Са доласком ноћи амиенска битка била је завршена. Савезници су пробili немачку одбрану и продрли десет километара у непријатељску позадину.

Губици савезника били су велики, али само у тенковима. Од 604 тенка, колико их је кренуло у битку, само 143 била су у стању да сутрадан наставе ратовање. Остали су били уништени у долини Соме где су донели једну од највећих победа савезницима у првом светском рату.

У бици код Амиена тенк је оправдао поверење и доказао да може у рату бити веома значајан. Он не само да је добио битку и допринео заробљавању великог броја немачких војника, већ је смањио и губитке савезника. Дуго времена после амиенске битке савезнички пешадинци који су учествовали у њој причали су да за свој живот имају да захвале „випету“! Само митраљеска ватра која се тог дана осула на један тенк била би довољна, тврдили су они, да убије целу пешадијску дивизију!

Израђали смо из магле као авети. Изненађење је било потпуно.

Да нису пуцали по тенковима, Немци би пуцали по њима.

Подносим осјавку

Губици Немаца били су огромни. У њиховом званичном записнику за тај дан стоји:

„Када се 8. августа мрак спустио над бојно поље, најтежи пораз немачке војске од почетка првог светског рата постао је болна стварност. Укупни губици на сектору Друге армије износили су 700 официра и око 27.000 војника! Изгубљено је више од 400 топова и велика количина ратног материјала“.

Пораз код Амиена толико је погодио генерала Ериха Лудендорфа, команданта немачког фронта у Пикардији да је фелдмаршалу Хиденбургу поднео оставку, али га је овај охрабрио да остане. Амиенска операција савезника била је по Лудендорфовим речима прни дан немачке војске! Од тога дана њен морал све више је опадао.

На саветовању у немачкој Врховној команди 14. августа у присуству цара Вилхелма II закључено је да је немачка војска на граници својих моћи и да рату треба учинити крај. У таквој ситуацији Врховна команда је 7. новембра 1918. године затражила мир од савезничког врховног команданта генерала Фоша. Капитулација немачке војске потписана је 11. новембра у шуми код Компјења.

С. С.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

НЕ СЕЦИТЕ МАЧКИ

Мачку коју свакодневно виђамо, хранимо и играмо се с њом, у ствари веома мало познајемо. И то не само ми, „обични људи“. Ни наука доскора није познавала све њене особине. Истраживања, која су тек последњих година обавили научници разних земаља, довела су до занимљивих открића.

Као и велике, крволочне животиње из фамилије мачака — лав или тигар на пример — тако и домаћа мачка има ограничена подручја у којима је неприкосновени господар.

У првој од три зоне, кажу научници, мачка се осећа потпуно сигурном и спокојном. То је обично столица или јастуче где она најрадије проводи време. Ту се мачка осећа „као код своје куће“ и ту неће дозволити приступ ниједној другој мачки.

Друга зона се простире до стотину метара наоколо и обухвата башту и улицу. У њој се мачка сасвим другачије понаша: веома је плашљива, па често зазире чак и од свог домаћина који јој се овде чини као странац. Зато она на најмањи знак опасности стругне преко зида или којим другим путем који је већ раније пажљиво осмотрила и одредила за бекство.

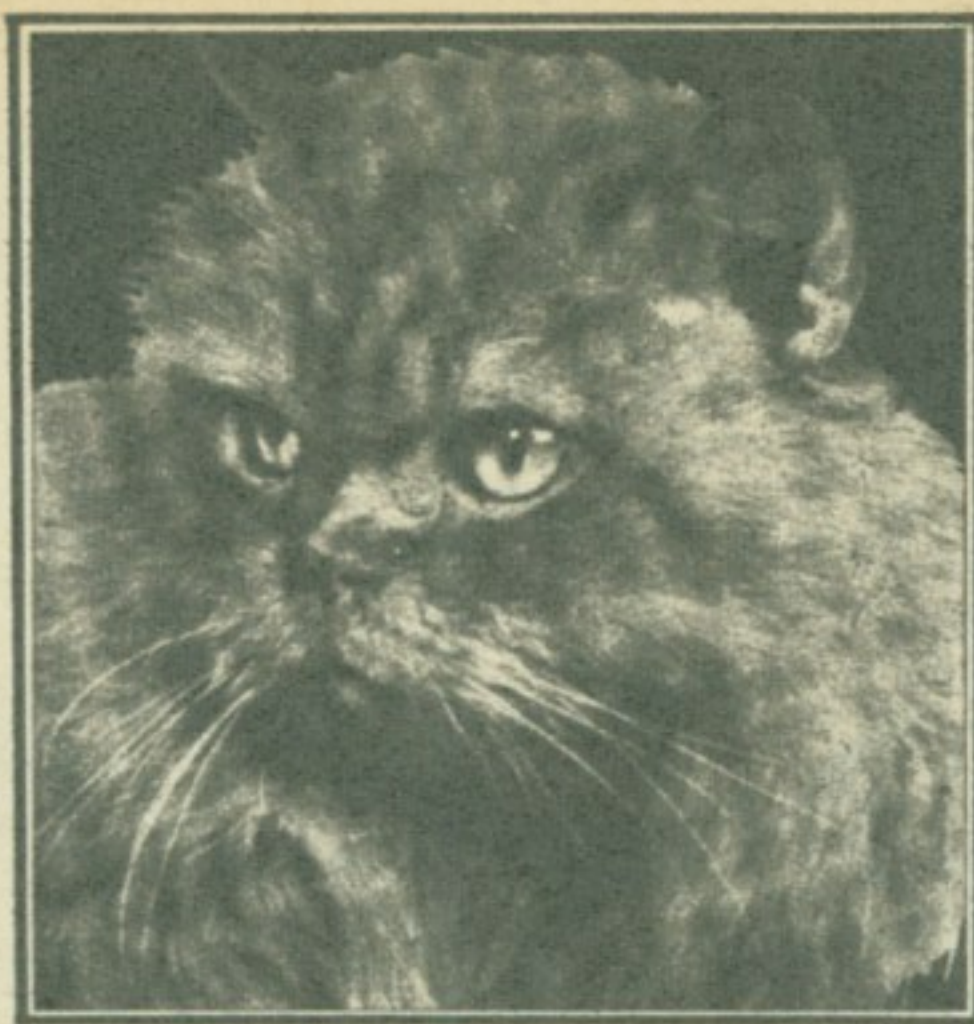
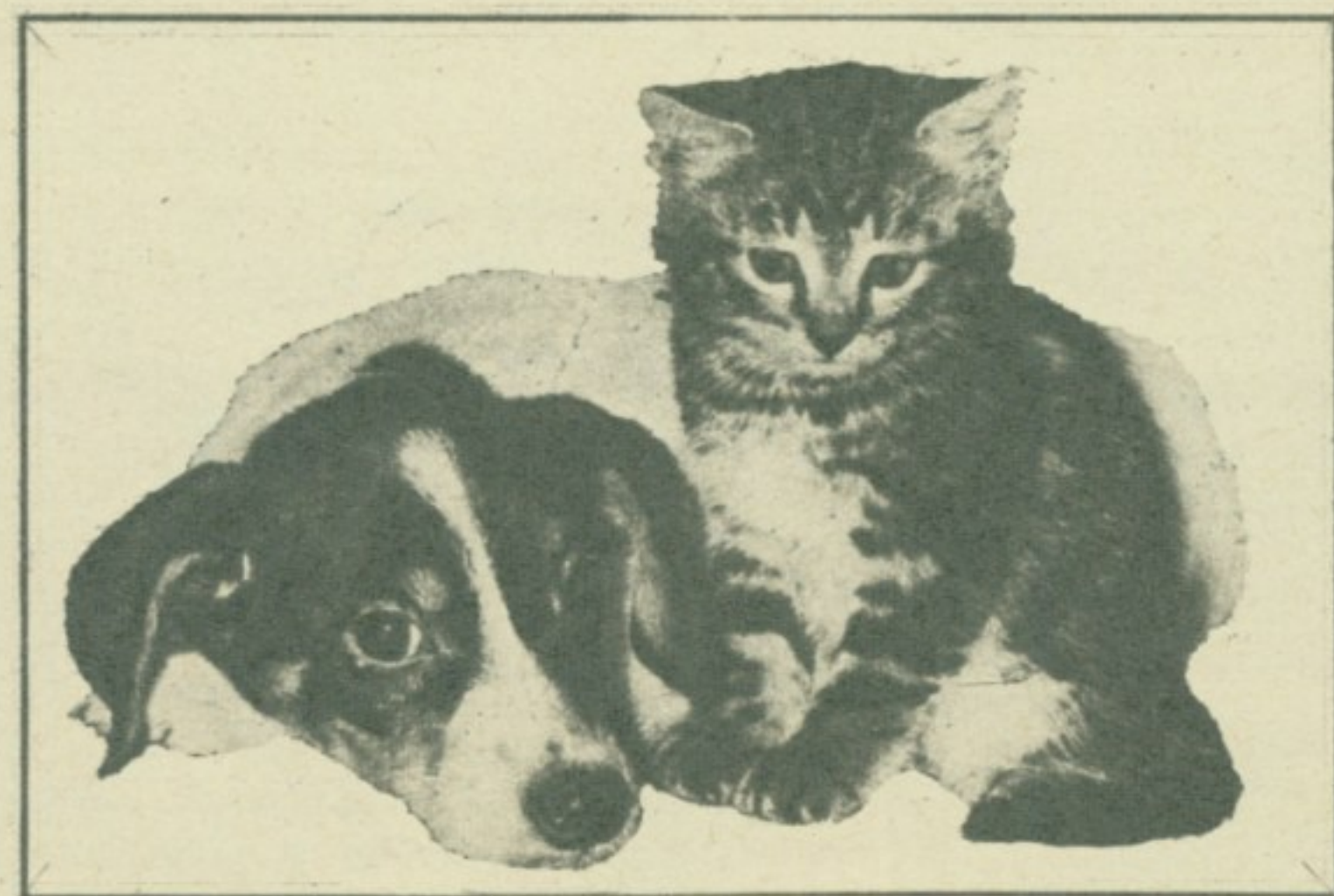
Трећа зона знатно је шира и мачка се у њој понаша као у дивљини. Ту она лови мишеве, вреба пти-

це, а човека се плаши и бежи од њега. У тој зони не препознаје чак ни свог господара! Пошто та зона има 300 до 400 метара у пречнику, мачка не само да унапред одређује пут којим ће побећи своје дому, већ за сваки случај, обележава и правац кретања приликом спасавања. Ти знаци су за човека невидљиви, али не и за животињу која их при повлачењу обично открива њухом.

У току 24 часа мачка се понаша према утврђеном распореду. Она има добар осећај за време и појавиће се код стола за ручавање баш онда кад треба да се изнесе јело. Затим, она спава увек у исто доба и, углавном, на истом месту.

Обазривост и предострожност мачке, које су последица страха, постале су одавно пословичне. Подстакнута нагоном самоодржања мачка послушнује својим „радаром“ — длачицама које има на шапама, челу, образима и ушима. Нарочиту улогу ту играју дугачки бркови који јој прекривају горњу усну. Док се мачка одмара, њени бркови личе на две положене четкице, али чим се у њеној свести пробуди пажња за неки спољни догађај „четкице“ се рашире као лепеза која подрхтава. Пошто су повезани с мишићима и мрежом живаца бркови играју улогу органа чула пипања. Ако се

мачки поткрепцу бркови, одмах ће се приметити да се она много теже сналази и да због тога постаје неповерљива: на пример, оклеваће да прође кроз ходник, мада је он довољно широк, јер није у стању да одреди удаљеност његових зидова.

Мачка се у свом памћењу ослања на сасвим одређене ствари у кући, и због тога се често дешава да постане жртва те своје особине. Догађало се, на пример, да господар напусти стан и однесе свој намештај, наместо којег се унесе други. Осећајући се везана за просторију у којој је дотле живела, мачка ту остаје, али не може да се снађе међу новим предметима. Она је толико усамљена и изгубљена да њен инстинкт за самоодржањем почиње да слаби. Догађа се понекад да потпуно престане да једе и убрзо угине!

Научници чувеног Макс-Планковог института за психологију инаштања животиња у западнонемачком граду Вуперталу проучавали су понашање једанаест врста мачака. Њихов циљ је био да открију како се мачке понашају у свим ситуацијама свог „мачјег живота“. Тако су открили због чега мачка истезе главу унапред.

— То чине — кажу они — онда када су помириливо расположене, али овај покрет крије у себи и мало прикривене претње.

— А зашто преду? — То чине из више разлога. Понекад је то израз задовољства. Други пут је, опет, молба коју болесна или слаба животиња упућује човеку или јакој мачки. Сигурно је једно: кад преде, мачка успоставља

„друштвени контакт“ и тај звук се мирно може употребити са љубазним и пријатним осмехом човека.

Амерички зоолог Кјуо, који се углавном бави проучавањем психологије животиња, неколико година је тражио разлог због којег мачке лове мишеве и птице. Да ли то раде нагонски или су тако „васпитане“? Кјуо је утврдио да од 20 мачића који су имали прилику да виде како њихова мајка лови мишеве, 18 такође постају „мишоловци“. С друге стране, од 18 мачића који су од првог дана живели у истом кавезу с мишевима и никад нису видели да их нека одрасла мачка лови, свега троје је касније ловило мишеве!

За старе Египћане мачка је представљала божанство. Грађени су за њу велики камени храмови и сваке године је свечано прослављан празник мачака. По староегипатском закону убијање мачака кажњавало се смрћу, а Херодот вели да је смрт мачке представљала највећу жалост за сваки египатски дом. У знак туге сви укућани бријали су обрве а тело мачке балсамовано је, пуњено мирисним уљима и остављано у нарочите дрвене или бронзане ковчеге начињене по лику и облику мачке, с уметнутим очима од емајла и златним плочама. Око 1890. године нађена је у Египту недалеко од Бени Хасана, велика подземна гробница — хипогеја позната под именом „Дијанина пећина“ у којој је откривено 180.000 изванредно очуваних мумија мачака.

Заједно с пропашћу Старог египатског царства мачке су изгубиле свој повлашћен положај. Биле су приморане да у другим земљама потраже уточиште. У новом завичају више нису могле да ленствују већ су морале саме да се брину за свој опстанак. Најбоље су биле „примљене“ у Индији и Кини, земљама

ЉУДИ ИХ ИЛИ ВОЛЕ
ИЛИ НЕ ПОДНОСЕ. ПРЕ-
МА МАЧКАМА НИКО
НИЈЕ РАВНОДУШАН.

БРКОВЕ!

које су пацови преплавили. Тамо их, додуше, нису обожавали као у Египту али су их радо држали у кућама због користи коју су имали од њих.

Средњи век у Европи ни за мачке није био ружичаст. Тешко су продирали на овај континент јер су у њима гледали прерушене ђаволе и вештице. Нису имале приступ у куће, већ су се као уљези шуњале око амбара и житница, ловећи у њима мишеве и пацове.

Тек крајем осамнаестог века, за мачке — и то само за један мали број међу њима — настали су „бољи дани“: мачке су продрле у замкове и палате и постале љубимице дама. Мода мачака завладала је у многим земљама западне Европе, особито у Француској, где су мушкарци носили у својим џеповима нарочите чешљеве којима су чешљали мачке — миљенице својих дама.

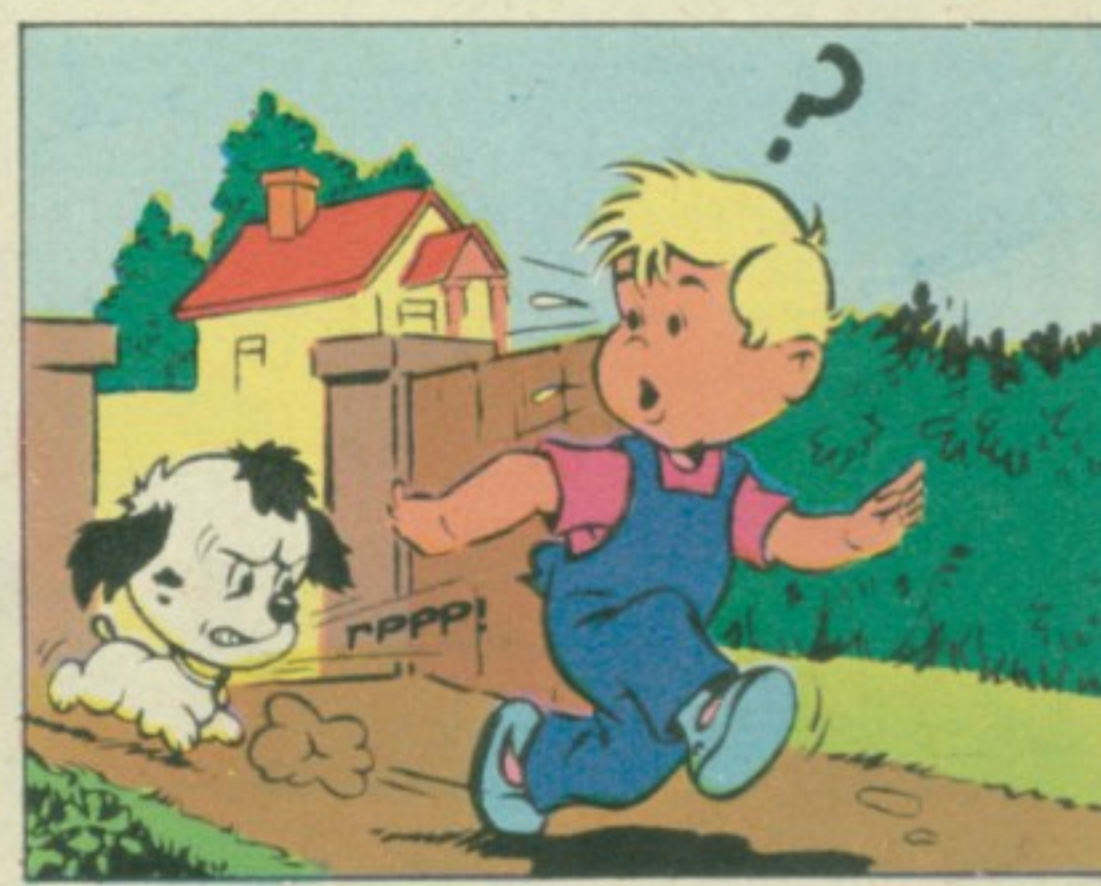
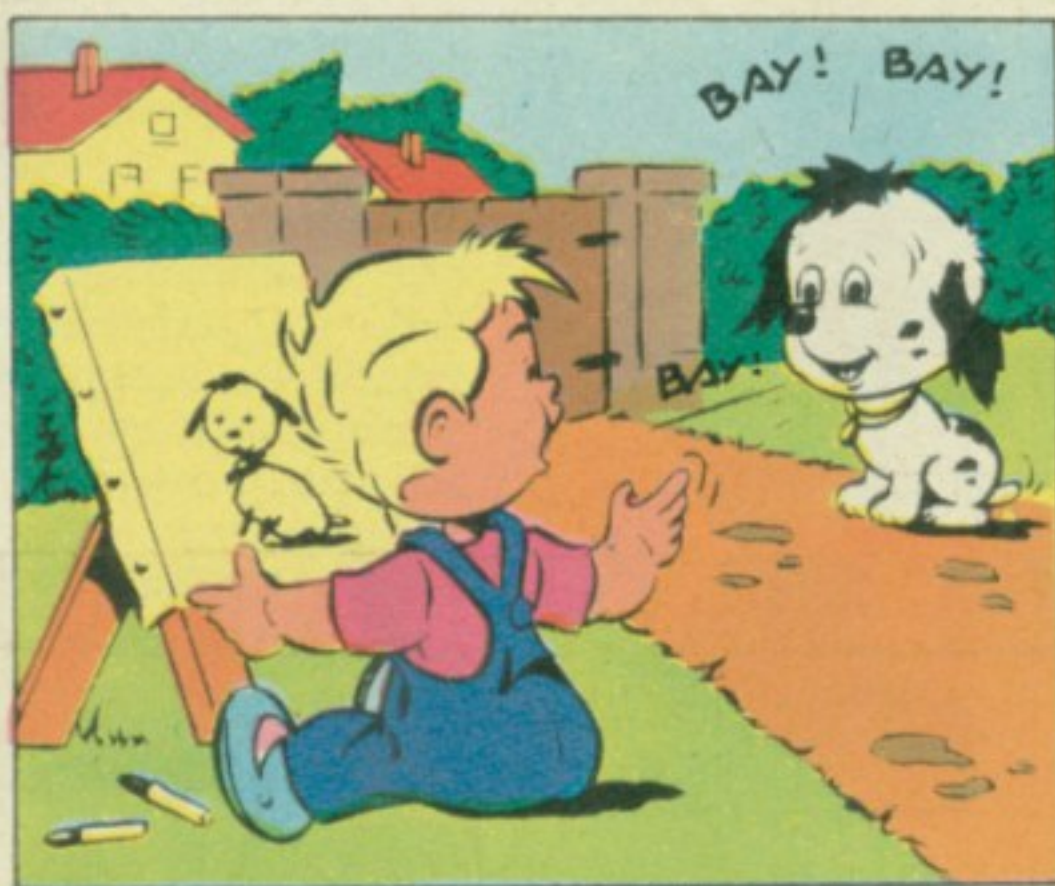
Занимљиво је да су међу књижевницима и државницима мачке нашле најбоље пријатеље. Енглески књижевник Чарлс Дикенс имао је једног старог глувог мачка, који је увек седео поред њега док је писао. Томас Греј, енглески песник ода и елегича, написао је елерију једној мачки која се удавила у акваријуму са златним рибацама.

Веровали или не, али има мачака које су у другом светском рату добиле писмене похвале и новчане награде за „савесно обављање дужности“. Оне су биле стални плаћени „намештеници“ у војним слагалиштима, фабрикама и на ратним и трговачким бродовима где су таманиле мишеве и пацове. И данас има мачака — службеника за чији рад њихови господари добијају плату. На пример, компанија Стандард Оил из Њу Џерсија плаћа једној мачки-ловцу три и по долара. Ипак, најбоље су плаћене мачке — филмске звезде.

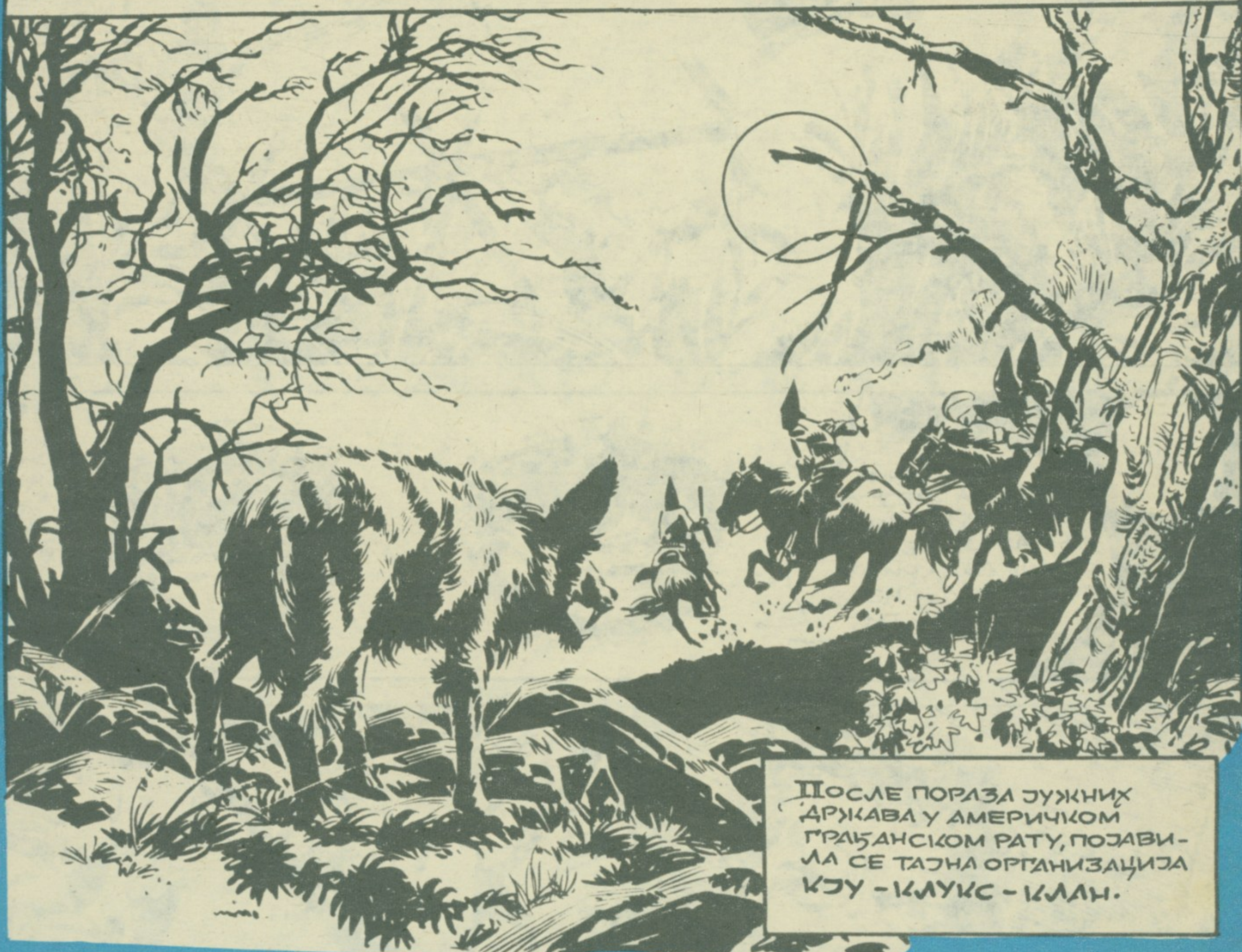

БОБАН

ГРИНГО

ПРОТИВ КЈУ-КЛУКС-КЛАНА

ПОСЛЕ ПОРАЗА ЈУЖНИХ
ДРЖАВА У АМЕРИЧКОМ
ГРАЂАНСКОМ РАТУ, ПОЈАВИ-
ЛА СЕ ТАЈНА ОРГАНИЗАЦИЈА
КЈУ-КЛУКС-КЛАН.

ККК СУ СЛЧИЊАВАЛИ БЕЛЦИ КОЈИ
СУ БИЛИ ПРОТИВ ОСЛОБОЂЕЊА
ЦРНАЦА.

КЈУ-КЛУКС-КЛАНОВЦИ СУ БИЛИ ВЕОМА
СУРОВИ. ТУКЛИ СУ, МУЧИЛИ И ЛИНЧОВА-
ЛИ ЦРНЦЕ И СВЕ ОНЕ КОЈИ СУ ИХ БРА-
НИЛИ.

Једне топле летње ноћи средином прошлог века...

ОПТУЖЕНИ
СТЕЛА КЛЕТОН
И ПАТРИК КЛИВЕР!
ОВАЈ СУД ВАС ПРО-
ГЛАШАВА КРИВИМ
И ПРЕСУДА ЊЕ
ОДМАХ БИТИ
ИЗВРШЕНА!

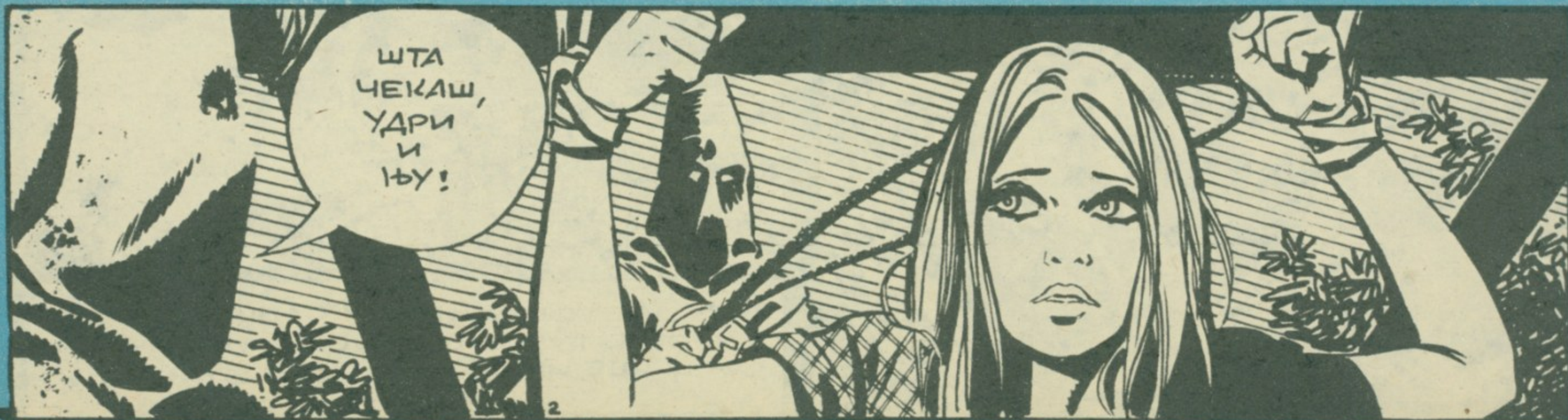
ГАДОВИ!
ОСТАВИТЕ
СТЕЛУ
НА МИРУ!
САМО
АКО ЈЕ
НЕКО
ТАК-
НЕ...

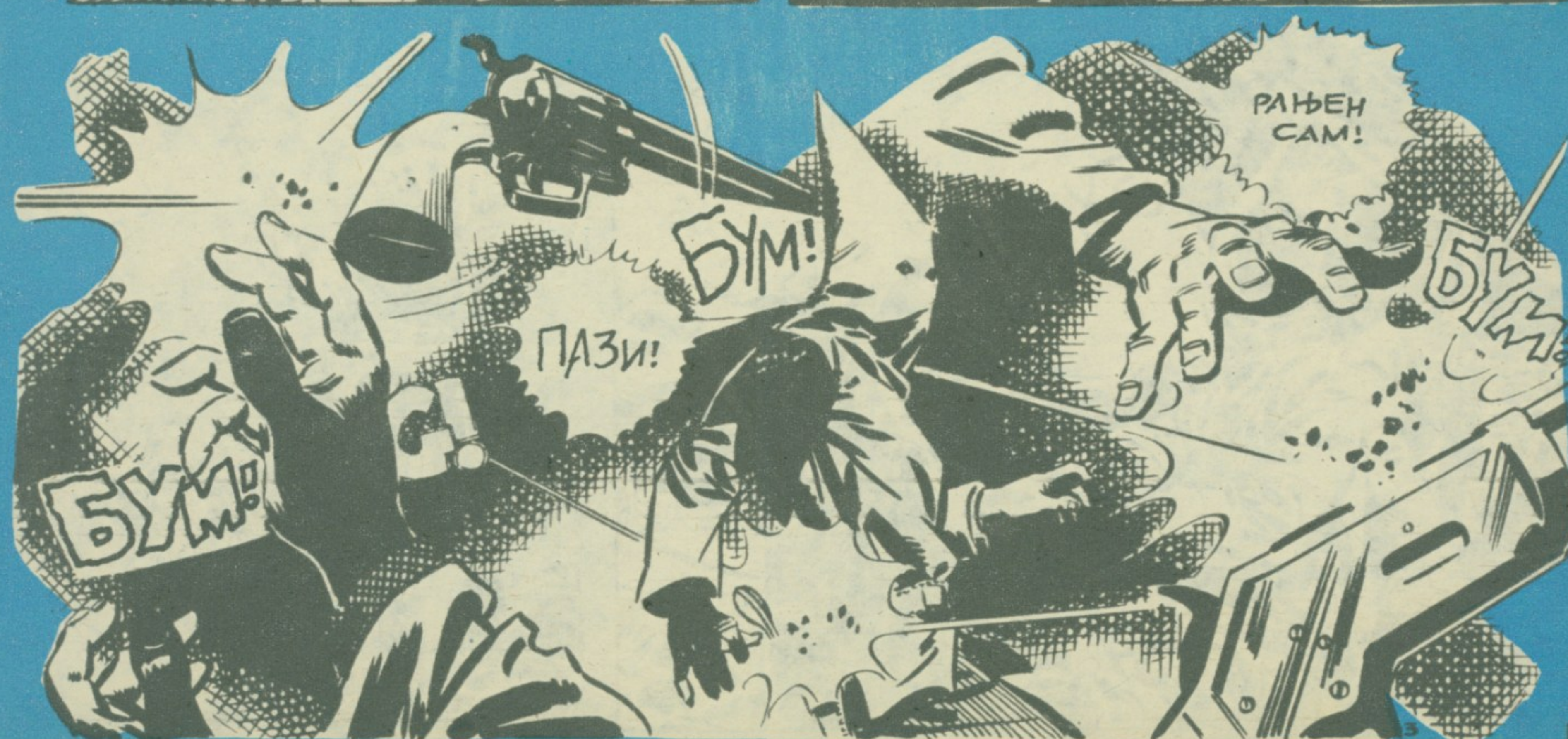

ПОКАЗА-
КУ ЈА
ВЕК
ТЕБИ,
ЦРНЧЕ!

ШТА
ЧЕКАШ,
УДРИ
И
ЊУ!

БЕЖИМО
ОДАВАЕ,
БРАКО...
АЛИ ДА ПР-
ВО ОВО
ДВОЈЕ...

АЛИ НИЈЕ СТИГАО ДА ПОВУ-
ЧЕ ОРОЗ И УБИЈЕ МЛАДЕ
СУПРУЖНИКЕ...

ЈАО,
МОЈА
РУКА!

БРИШИМО
ШТО ПРЕ!
НЕКО ИЗ МРА-
КА ПУЦА
КАО ЛУД!
НА
КОЊЕ!

АЛИ ВИ СЕ НЕ-
КЕТЕ СПАСТИ, ЈЕР
ЈОШ НИКО НИЈЕ
ИЗБЕГАО КАЗ-
НУ КИКИ!

ГУБИТЕ
СЕ УТВАРЕ!
ИЛИ ГАЏАМ
ПРАВО
У ГЛАВУ...

НАДАМ
СЕ ДА
ВАМ
НИЈЕ КРИВО
ШТО САМ
СЕ УМЕ-
ШАО...

ПОШТО СЕ УВЕРИО ДА СУ ТАЗАНСТВЕНИ КО-
ЊАНИЦИ ОДЈАХАЛИ, ГРИНГО ЈЕ ОСЛОБОДИО
ДВОЈЕ МЛАДИХ...

ЗОВУ МЕ ГРИНГО!
СПАВАО САМ
ТАМО, У
ШИПРАГУ...

...ПА СУ
МЕ КОЊИ ПРО-
БУДИЛИ, ТЕ
УЗЕХ ПУШКУ
ДА ВИДИМ
ШТА СМЕ-
РАЗУ
ОНЕ
УТВАРЕ!

КАКО
ДА ТИ
СЕ ЗА-
ХВАЛИ-
МО?

ПУСТИТЕ ТО САД!
ИДЕМО, ЈЕР
ОВИ ТИПОВИ
МОГУ ДА СЕ
ВРАТЕ!

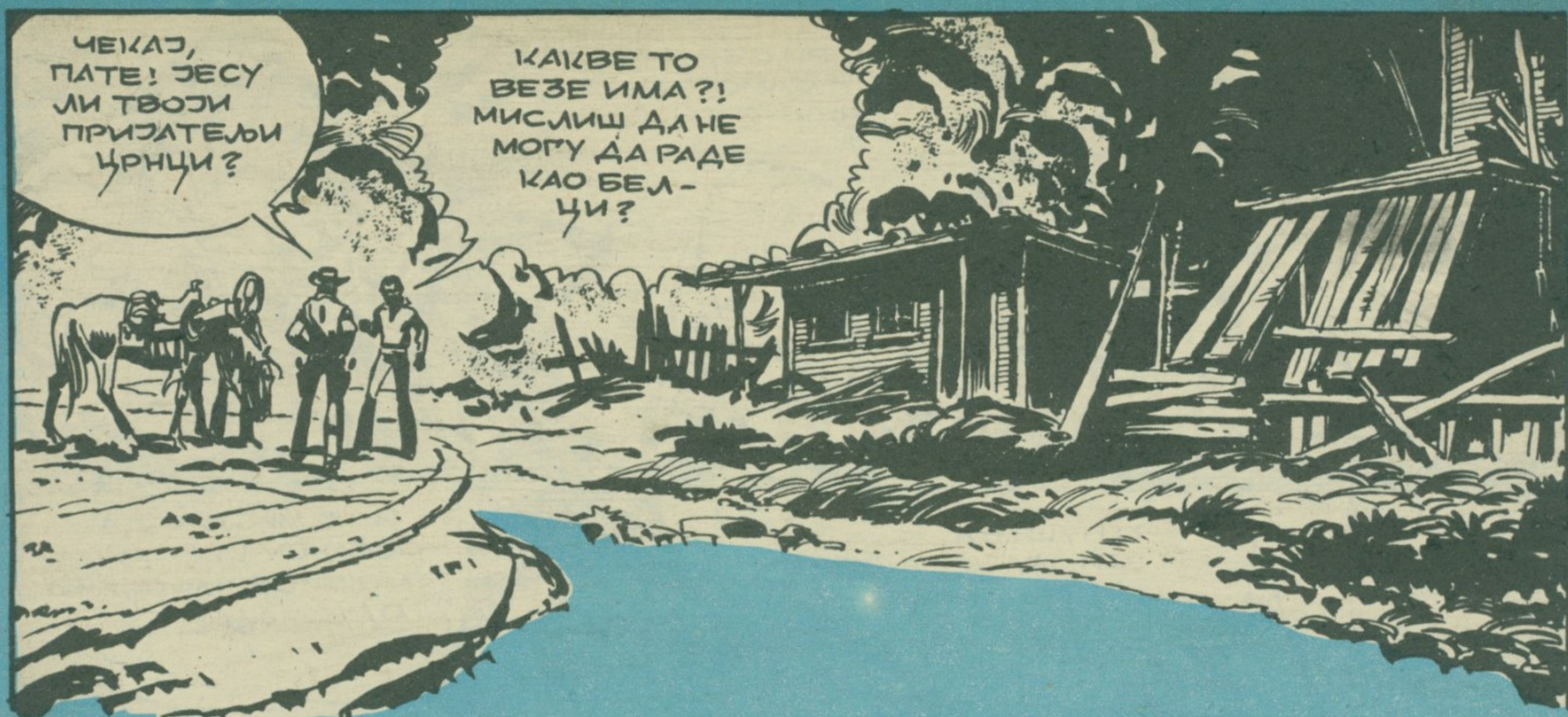

ИМАКЕШ
НЕПРИЛИКА
ЗБОГ НАС!
ККК НЕ ДОЗВО-
ЉАВА ДА СЕ
ЦРНАЦ ОЖЕНИ
БЕЛОМ ДЕ-
ВОЈКОМ!

ЗНАМ
ЈА ТО...
АЛИ ЈА НЕ
ПРИХВАТАМ
ЊИХОВЕ
ЗАКОНЕ!
ХАЈДЕМО
!

ЧЕКАЈ,
ПАТЕ! ЈЕСУ
ЛИ ТВОЈИ
ПРИЈАТЕЉИ
ЏРНИЦИ?

КАКВЕ ТО
ВЕЗЕ ИМА?!
МИСЛИШ ДА НЕ
МОГУ ДА РАДЕ
КАО БЕЛ-
ЦИ?

УКУТИ,
ПАТЕ,
МОЛИМ
ТЕ!

РАЗУМЕМ
ЈА ЊЕГА,
АЛИ КИК
ЊЕ ТО СХВА-
ЋИТИ
КАО НОВ
ИЗАЗОВ!

БАШ МЕ БРИГА!
БОРИЋЕМО
СЕ, АКО
ТРЕБА!
ИМАМО
ОРУЖЈА...

И ПОРИ-
НУТИ
БЕЗ
ПОТРЕ-
БЕ...

ТИ
КАО ДА
СЕ
БОЈИШ
?!

СВАКАКО!
ЛУД СИ АКО СЕ
НЕ ПЛАШИШ!
ИДЕМ ДА ДРЕ-
МНЕМ! ТО
САВЕТУЈЕМ
И ВАМА!

ПАТЕ, ГЛУПО СЕ
ПОНАШАШ! ЧОВЕК
ХОЋЕ ДА НАМ
ПОМОГНЕ!

НЕ МОГУ
ВИШЕ ДА
ГЛЕДАМ ШТА
СВЕ ЗБОГ
МЕНЕ ПОД-
НОСИШ!

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА У ЗОРУ ГРИНГО
ЈЕ ОДЈАХАО СА СПАЉЕНОГ
ИМАЊА...

КАСНИЈЕ, ПРЕД ШЕРИФОВОМ КАНЦЕЛАРИ-
ЈОМ У ГРАДУ...

ДА ВИДИМО
ШТА ЊЕ
ШЕРИФ
ДА КАЖЕ!

ДОБАР
ДАН, ШЕРИФЕ!
ДОЛАЗИМ У
ИМЕ СТЕЛЕ
КЛЕЈТОН! СИ-
НОК СУ ЈОЗ
К-К-КЛАНОВЦИ
СПАЛИЛИ
ИМАЊЕ!

ШТА ЈА
ТУ МОГУ?!
КОГА ДА
УХАПСИМ?!
УТВАРЕ?

ДА ЈЕ
ЗАШТИТИШ
ОД КИКИ ПОШТО
ЊЕ ЦРЊЦИ
ДА ОБНОВЕ
ИМАЊЕ!

НЕ МОГУ
ТИ ПОМОКИ!
НЕМАМ
ДОВОЉНО
ЉУДИ!
ЈКАО
МИ ЈЕ...

ШЕРИФЕ!
ЦРНЦИ ЊЕ СЕ БРА-
НИТИ! ПАШЊЕ
КРВ!
ДУЖНОСТ
ТИ ЈЕ...

СЛУ-
ШАЈ, МОМ-
ЧЕ! ШЕРИФ
САМ ВИШЕ ОД
10 ГОДИНА И НЕКА
МЕ НИКО НЕ
УЧИ ШТА МИ
ЈЕ ДУЖ-
НОСТ...

А САД...НОСИ
СЕ ДО ЂАВОЛА
СА СВОЈИМ
ПРОБЛЕ-
МИМА!
НА-
ПОЉЕ
!

У РЕДУ! ОДЛА-
ЗИМ! АЛИ...ШТА
ТИ ЈЕ С
РУКОМ
?!

ШТА СЕ ТО
ТЕБЕ ТИЧЕ!

И ТЕ КАКО,
ЈЕР СЛЕДЕКИ
ПУТ
ГАЃАМ У
ГЛАВУ!

ШТА?
СЛУШАЈ
ТИ...НЕ ПЕТ-
ЉАЈ СЕ У
ТУЃА
ПОСЛА!

КЛАДИМ
СЕ ДА САМ
ТА ТО СИНОВ
РАНИО!

МОСТ!
ДА ЛИ ЈЕ
ТО ЈЕДИНИ
ПУТ ИЗ ГРАДА
ДО СТЕЛИНОГ
И ПАТОВОГ
ИМАЊА...

МОРАМ ДА
ЗАУСТАВИМ
ККК, ИНАЧЕ
ЌЕ ДОКИ
ДО КРВО-
ПРОЛИКА...

СТЕЛА
И ПАТ ЌЕ
МИ РЕКИ ДА
ЛИ ЈЕ ОНО
ЈЕДИНИ
ПУТ...

НЕШТО КАСНИЈЕ...

ЈЕСТЕ,
ТО ЈЕ ЈЕДИНИ
ПУТ, ГРИНГО,
ИЛИ ТРЕБА
ЗАОБИЛАЗИТИ
ВИШЕ ОД
30 КМ...

ШТА ЈЕ
ГРИНГО
ХТЕО? КУДА
ЊЕ?

НЕ ЗНАМ!
УЗЕО
ЈЕ НЕКОЛИКО
БУРИКА БА-
РУТА!

ГРИН-
ГО
ИЗГЛЕ-
ДА
ЖЕЛИ
ДА МИ-
НИРА
ЈЕДИ-
НИ
МОСТ...

ТАКО!
ИЗГЛЕДА
ДА ЊЕ
БИТИ
У РЕ-
ДУ!

ЗА ТО ВРЕМЕ И
НА ИМАЉУ СЕ
ВРШЕ ПРИПРЕМЕ...

НЕКА ДОНАС
И МАРК ПРВИ
СТРАЖАРЕ! САМО
ДОБРО ОТВО-
РИТЕ ОЧИ!

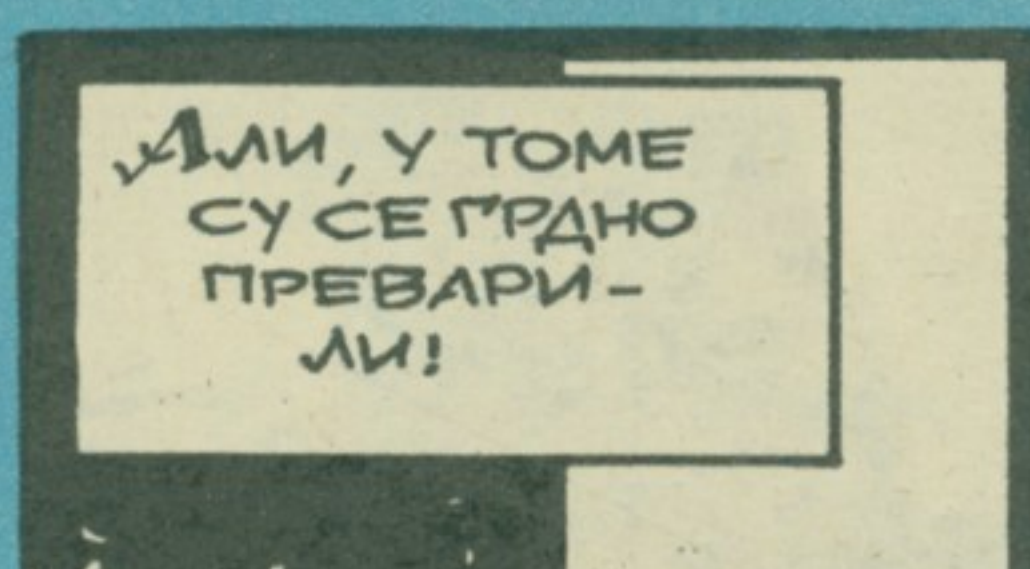
НЕ
БРИНИ,
ПАТЕ
!

У ТО ВРЕМЕ К-К-
КЛАН СЕ СПРЕМА
ЗА ПОХОД...

НА КОЊЕ!
НА ИМАЉУ НАС
ЧЕКАЈУ ДА ИХ НА-
УЧИМО ПАМЕТИ!
ПОЛАЗАК!

ДО
БАВОЛА!
ОДАВАЕ
НЕ
МОЖЕМО
ПОБЕ-
ЋИ!

ТОГ ЧАСА ГРИНГО ЈЕ ОПАЛИО ...

...И ПРИМИРИО
СЕ ИШЧЕКУЈУ.
ЋИ...

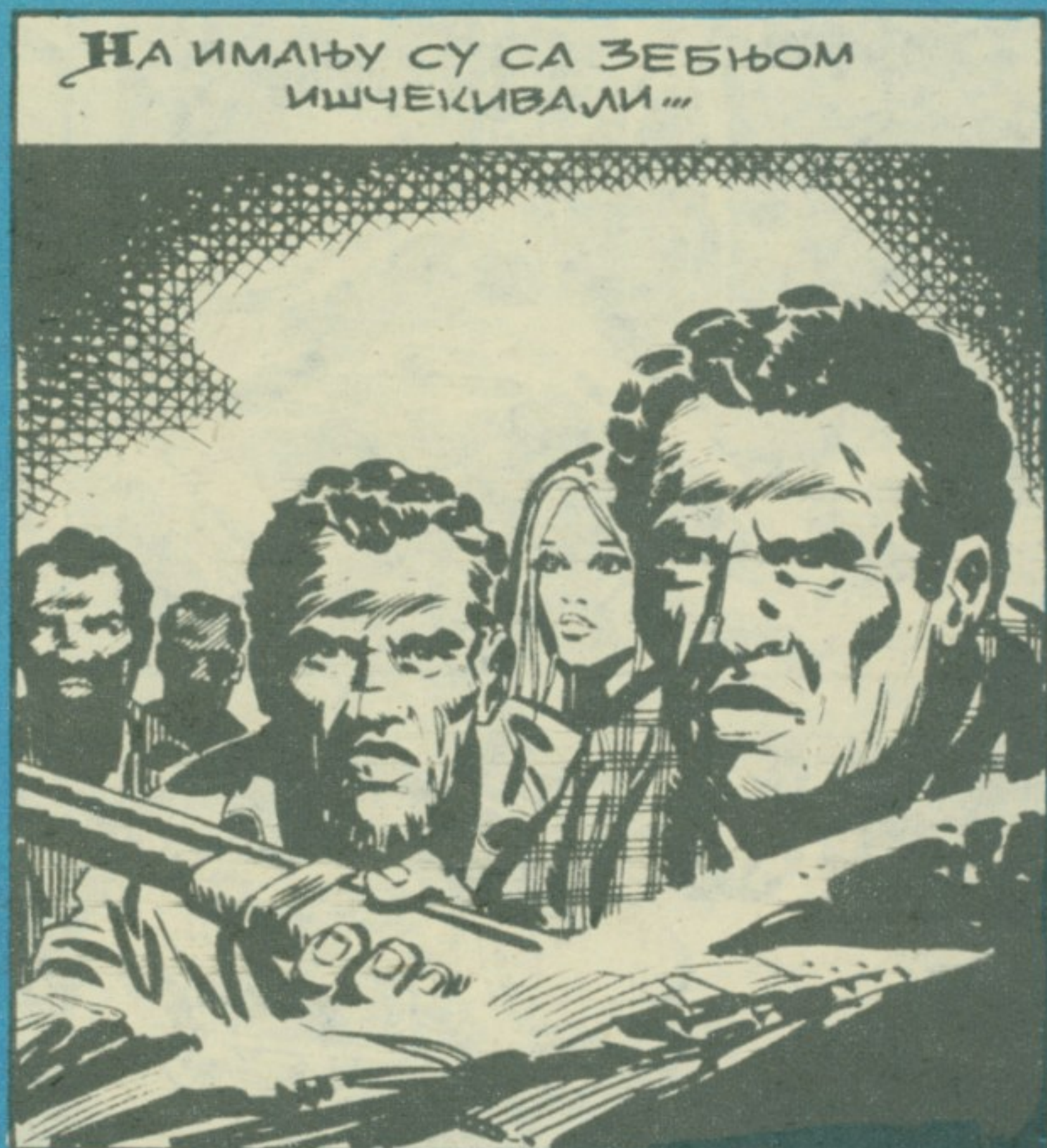
ПАЗИ!

БУМ!
БУМ!
БУМ!

ПРОКЛЕТ-
СТВО!

ЏЕЈ, УТВАРЕ!
ПРЕДАЈТЕ СЕ!
ДАЈЕМ ВАМ 10
СЕКУНДИ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ШЕРИФ,
ТРГОВАЦ, АДВОКАТ,
ДВА УГЛЕДНА ГРАЂАНИ-
НИ! ТО СУ, ДАКЛЕ, ТИ
ШТО МИСЛЕ ДА
СУ ВИША РАСА!?

МИ ТО
И
ЈЕСМО,
СТЕ-
ЛА!

КУШ, ДА ТЕ
ЈА НЕ УЌУТКАМ!
ВИША РАСА
КОЈА МАЛТРЕ-
ТИРА ЖЕНЕ!

ТАКО
ЈЕ!
ОДМАХ
ДА ИХ
СРЕДИ-
МО!

ДА
ИХ ЛИН-
ЧУЈЕ-
МО!

СТОЈ! НЕ ДИРАЈТЕ
ИХ! АКО
ИМ СЕ САД
НЕШТО
ДЕСИ,
ЗЛО ЋЕ
ВАС
СНА-
БИ!

СТВАРНО,
НЕ ВРЕДИ
ДА ЗБОГ ТИХ
КУКАВИЦА
СТРАДА-
МО!

ОДВЕШКУ
ИХ
СУДИТИ
У
ГРАД!

СЛЕДЕЊЕГ ЈУТРА.

ГОТОВО
ЈЕ!
У ЗАТВОРУ
СУ! А СУДИЈА
ЈЕ ОДРЕДИО
НОВОГ ШЕ-
РИФА!

ШТА
ЋЕ СЊИ-
МА ДА
БУДЕ,
ГРИНГО
?

НИШТА!
КРОЗ 48
САТИ БИЋЕ
ОПЕТ НА
СЛОБО-
ДИ!

АЛИ
СУДИЈА
ЈЕ ОБЕ-
КАО...

ЈЕСТЕ,
АЛИ
ПОРТУ
САЧИЊА-
ВАЈУ,
БЕЛЦИ!

...А И НИШТА СЕ
НЕ МОЖЕ ДОКАЗА-
ТИ, ЈЕР СУ БИЛИ
МАСКИРАНИ!

ЗНАЧИ,
НИШТА
НИСМО
ПОСТИ-
ГЛИ!?

БАР
СТЕ
ЗАСАД
МИР-
НИ!

ДА, ПА ЋЕ ОПЕТ
СВЕ ПО СТА-
РОМ! ПРИЧЕКАЈТЕ!
ОДМАХ СЕ ВРА-
КАМ!

ПОСЛЕ ПОЛА ЧАСА ...

ХАЈ-
ДЕМО НА
ИМАЊЕ
ПО
СВОЈЕ
СТВАРИ,
ПАТЕ!

ЗАШТО?
ШТА СИ ТО
УРАДИЛА?

УПРАВО
САМ
ПРОДА-
ЛА
ИМАЊЕ
!

ЈОШ
ОД РАНИЈЕ
САМ ИМАЛА ЈЕ-
ДНУ ДОБРУ ПО-
НУДУ, ПА САМ
ЈЕ САД ПРИ-
ХВАТИЛА!

НИСИ СМЕЛА!
МОРАМО ДА СЕ
БОРИМО!

КОЛИКО
ДУГО,
ПАТЕ
?

СТЕЛА
ЈЕ У
ПРАВУ!
ОВДЕ
ЗА
ВАС
НЕМА
ОПСТАН-
КА!

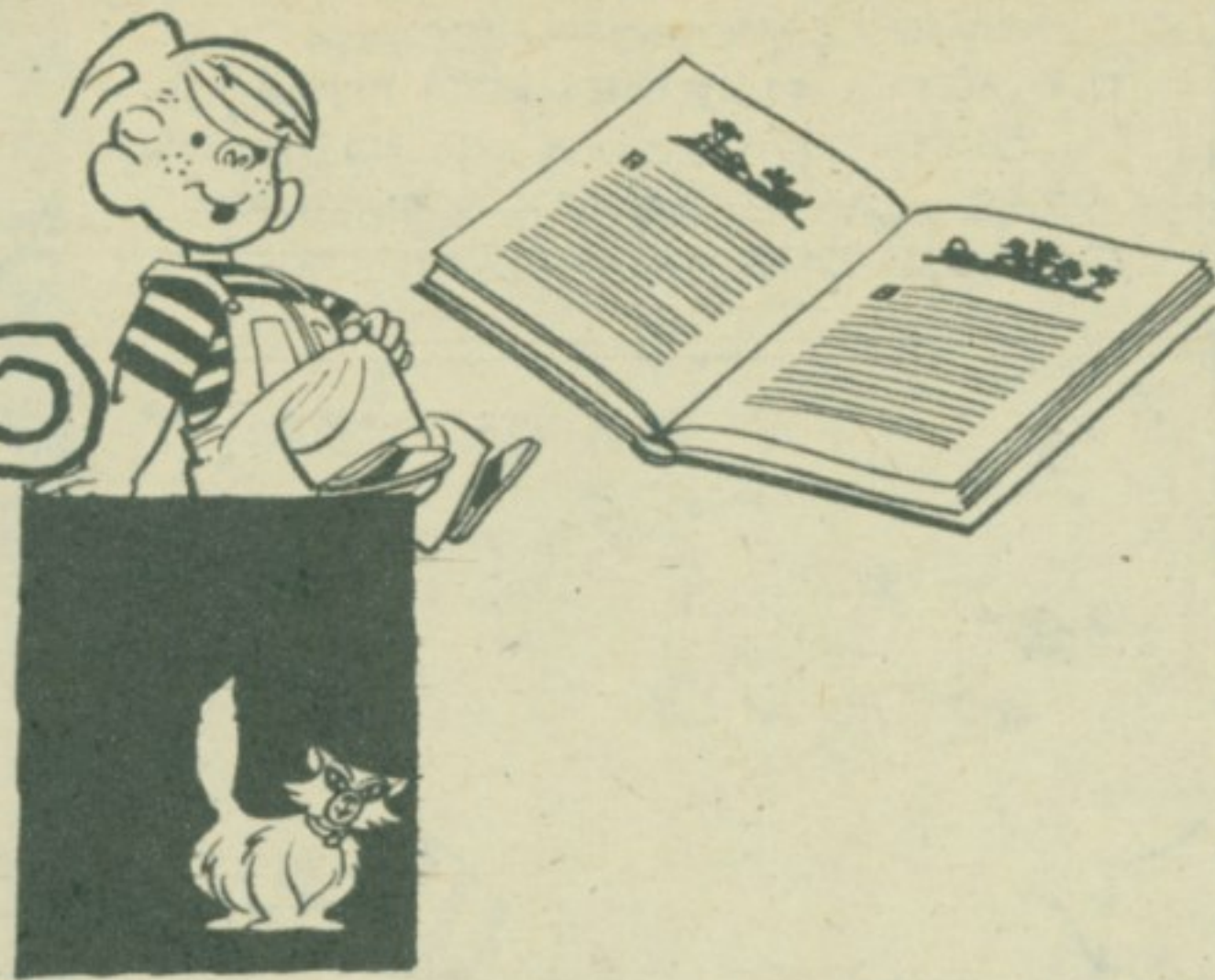

АЛИ НИ ДАНАС, ПОСЛЕ ТОЛИКО ГОДИНА, ОВАЈ ПРОБЛЕМ НИЈЕ РЕШЕН...

Денис:

ПРИЧА О СОВИ И МАЧЕТУ

ЗДРАВО, ДЕНИСЕ!
БАШ САМ ПРО-
ЧИТАЛА СЛАТ-
КУ ПРИЧИЦУ!

СЛАТКЕ
ПРИЧИ-
ЦЕ!
ОУЗ!

АЛ' ОВА
ЈЕ И
СМЕШНА...
ЗОВЕ СЕ
"СОВА
И МАЧЕ"!

НЕ МАРИМ
МАЧКЕ... СОВЕ
ЈОШ И МОГУ...

А ШТА ЈЕ
ТО СОВА,
ДЕНИСЕ?

СОВА ЈЕ ВЕЛИКА
ПТИЦА С ОВОЛИ-
НИКИМ ОЧИМА...

... КОЈА ВИЧЕ
ХУ-ХУ-ХУ-ХУ!

ДА ВАМ ЈЕ ПРОЧИТАМ: „СОВА
И МАЧЕ ОТИСНУШЕ СЕ НА МОРЕ
У ЛЕПОМ ЗЕЛЕНОМ,
ЗЕЛЕНОМ ЧУНУ...“

АЛА
ЈЕ
ТО
ГЛУПО!

ШТА
ЈЕ
ГЛУПО?

МАЧКА НИКАД
НЕ БИ УШЛА
У ЧАМАЦ! МАЧКЕ
СЕ БОЈЕ ВОДЕ!

ХОКЕТЕ ЛИ ДА
СЛУШАТЕ ИЛИ
НЕ?!

ДОБРО, ДЕ!

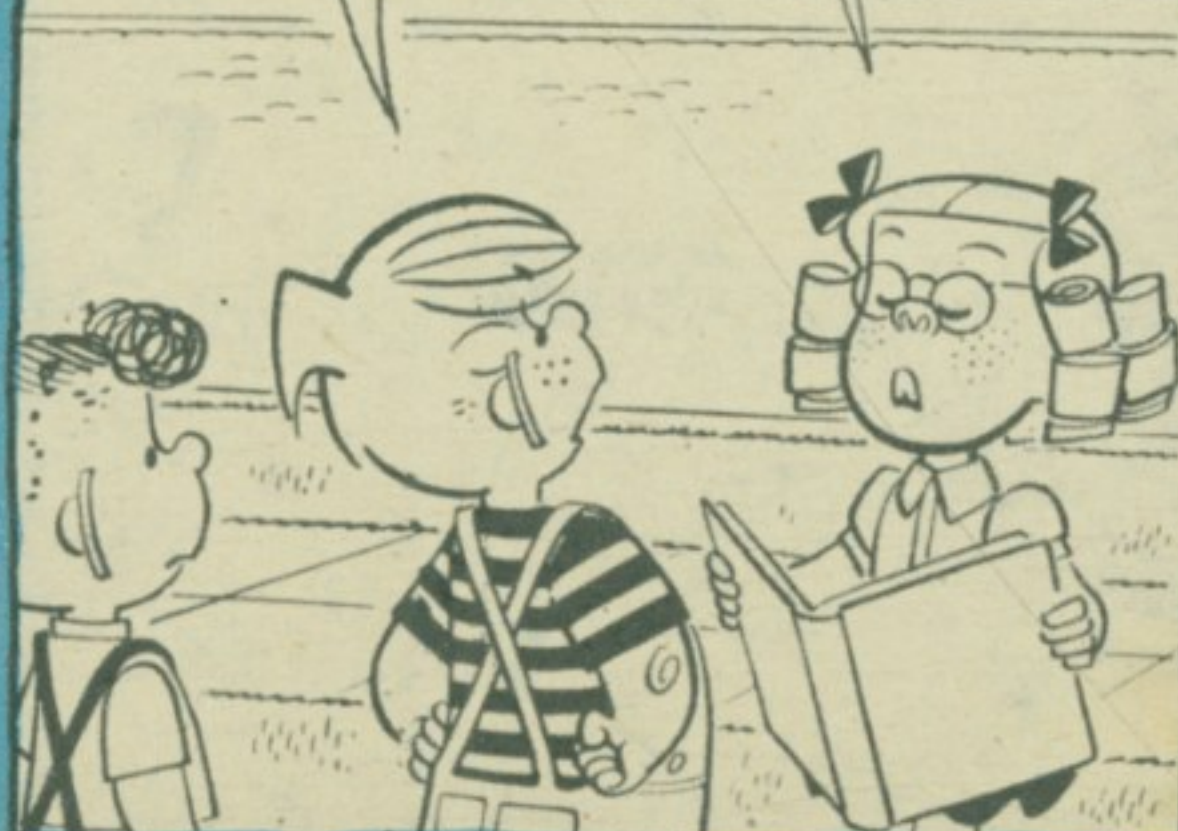
„СОВА ПОДИЖЕ ОЧИ ЗВЕЗ-
ДАМА И ЗАПЕВА УДАРАЈУКИ
У ГИТАРУ: ОХ, ЛЕПА, ЛЕПА
МАЧКИЦЕ! ОХ, ЛЈУБАВИ МОЈА!
ЛЕПОТИЦЕ ВЕКЕ ОД ТЕБЕ
НЕМА...“

ГЛУПОСТ!

СОВЕ
НЕ ПЕВАЈУ
ТАКО!

ОВА
ПЕВА!

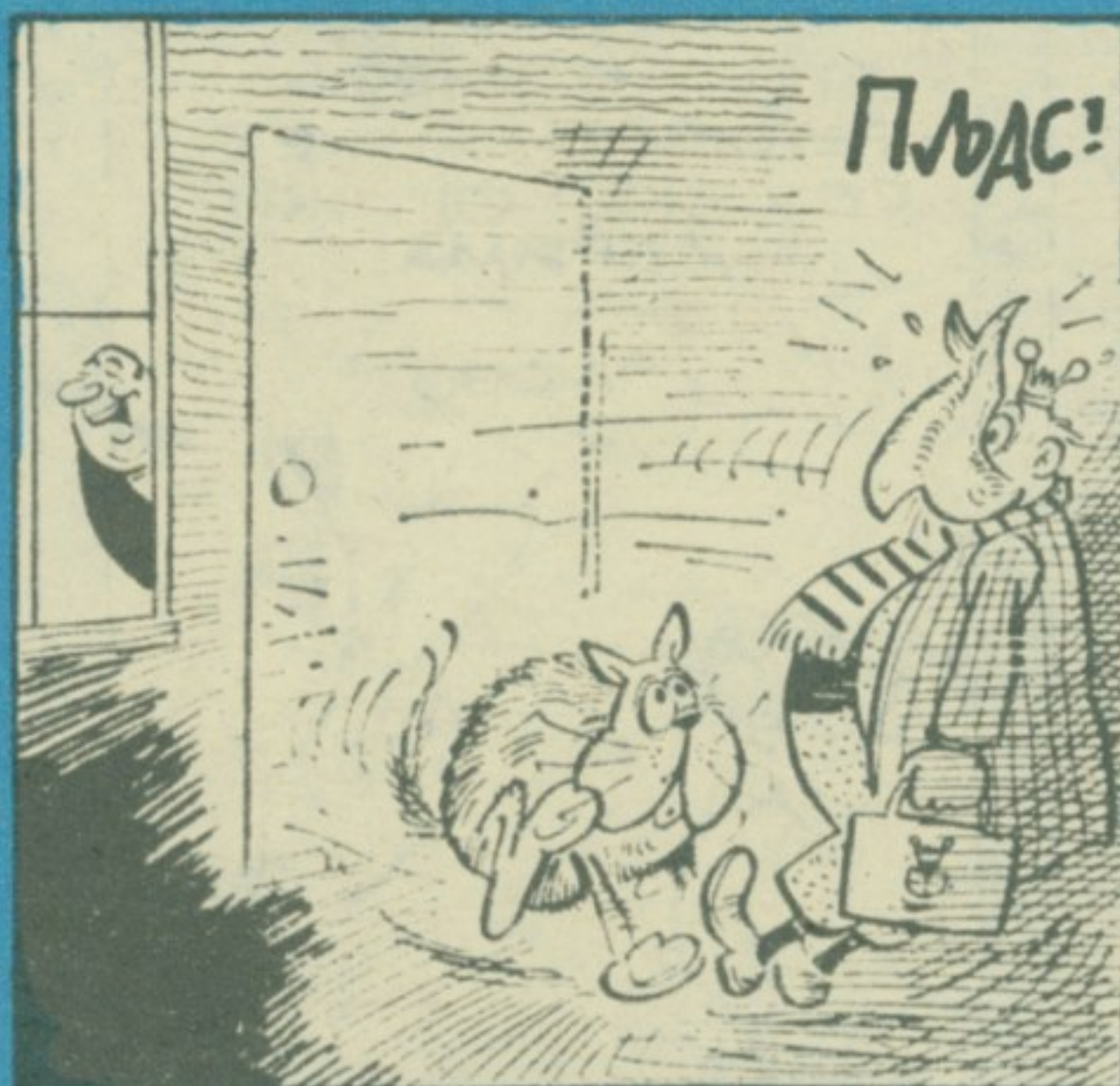
СОВА ХУЧЕ
ХУ-ХУ-ХУ-ХУ!

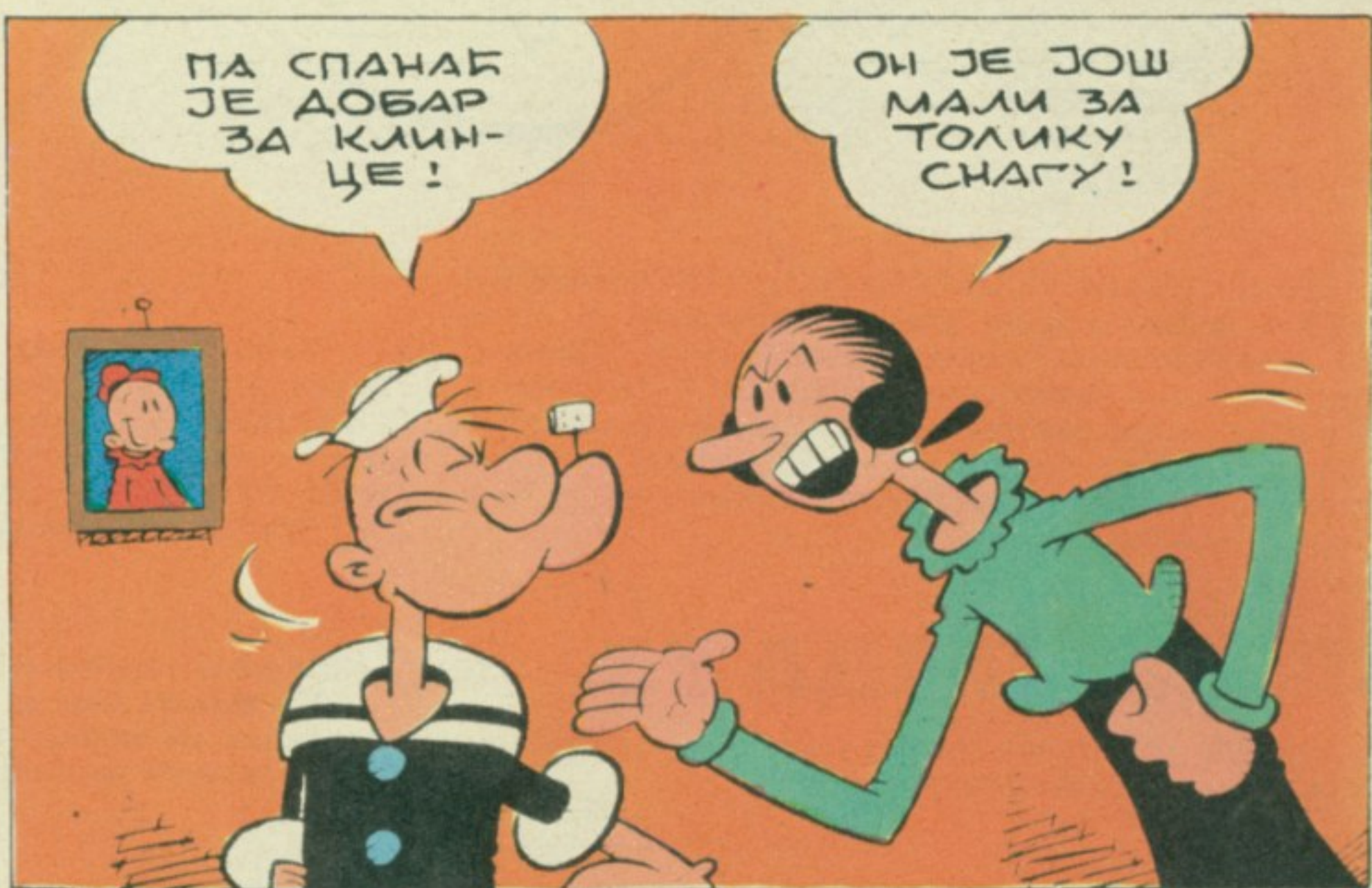
НЕМОЈ
ОПЕТ ДА МЕ ПЛА-
ШИШ, ДЕНИСЕ!

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
ДОБРО НАШУ
НОВИЈУ ИСТОРИЈУ?

ДА ЛИ СТЕ
ШТЕДИША
КОД

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и БЕОГРАДСКА БАНКА организују за ученике основних и средњих школа велики наградни квиз о НОВ. Школску екипу чине три такмичара и пратилац — наставник. На регионалним такмичењима, која ће се одржати у десетак већих градова у земљи, екипе ће одговарати писмено, а на завршном такмичењу у Београду — усмено.

Регионална такмичења одржаће се средином марта у градовима које буде одредила БЕОГРАДСКА БАНКА. Школе треба одмах да попуне пријаву и пошаљу је ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ, 11001 Београд, п. фах 124. Пријаве се примају до 1. марта ове године.

СВЕЗНАЛИЦА 75.

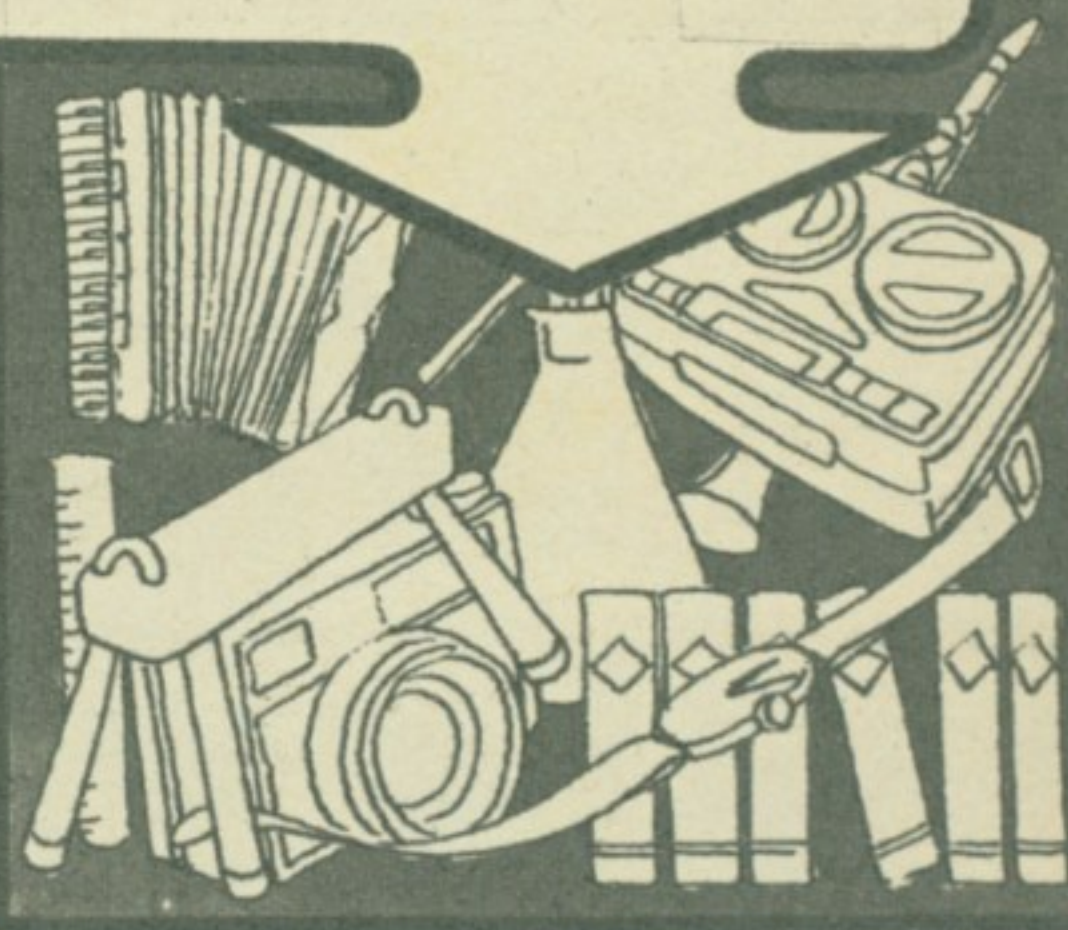
постаће она екипа која покаже да најбоље познаје народноослободилачку борбу.

СВЕЗНАЛИЦЕ 75.

Двадесет екипа такмичиће се у Београду а назив СВЕЗНАЛИЦЕ 75. За њих је БЕОГРАДСКА БАНКА припремила 20 лепих награда од којих су прве три главне

I НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:
комплет инструмената за школски оркестар
I НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:
3 магнетофона и ручни сат са посветом
II НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:
Комплет справа за физкултурну дворану
II НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:
3 фото-апарата и ручни сат са посветом
III НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:
комплет за хемијски кабинет
III НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:
3 школске библиотеке и ручни сат с посветом,

и 17 утешних награда за школе: школске библиотеке у вредности од 2 000 динара.

ПРОБНА ПИТАЊА

ОДГОВОРИ НА ПРОБНА ПИТАЊА

Када је била битка на Козари и шта знате о овој бици?

1

Битка на Козари одигравала се од 10. јуна до 18. јула 1942. године. Посебно јако жариште устанка у Босанској крајини било је на подручју планине Козаре. Немци су одлучили да на овом подручју униште партизанске јединице, интернирају становништво и попале села. Тако је непријатељ са 40.000 војника кренуо на Козару, на којој се налазио збег од 80.000 људи, већином жена, деце и стараца, рањеници и мале снаге партизанских јединица. Партизански одреди успели су да слома непријатељски обруч и спасу део рањеника и избеглица.

Шта је УСАОЈ, када и где је основан?

2

УСАОЈ је скраћеница за Уједињени савез антифашистичке омладине Југославије а формиран је на оснивачком конгресу у децембру 1942. године у Бихаћу.

Наведите имена бар тројице познатих књижевника, активних учесника у рату и револуцији?

3

У рату и револуцији учествовали су познати књижевници Бранко Ћопић, Иван Горан Ковачић, Владимир Назор, Отон Жупанчић, Веселин Маслеша, Јован Поповић, Скендер Куленовић, Коста Рацин, итд.

ПРИЈАВА

ЗА КВИЗ ТАКМИЧЕЊЕ — СВЕЗНАЛИЦА 75.

Име школе _____

Адреса школе _____

Име и презиме вође екипе, наставника или професора _____

М. П. школе

Да би могле да одговоре на постављена питања екипе треба да уче из следећих уџбеника и приручника:

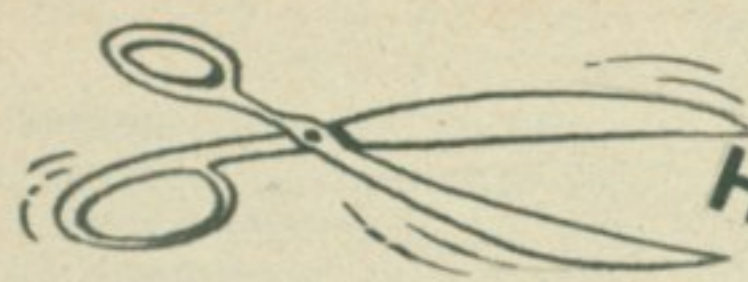
1) Мр Ђорђе Грубач, Историја за VIII разред основне школе, Београд, 1974. године; 2) Мр Ђорђе Грубач, Историјска читанка за VIII разред основне школе, Београд, 1974. године; 3) Др Ђорђе Кнежевић и мр Богдан Смиљевић, Историја најновијег доба, Београд, 1974. године, стр. 64—131; 4) Мр Богдан Смиљевић и др Ђорђе Кнежевић, Историјска читанка за IV разред гимназије, Београд, 1971. стр. 204—336. (Све ове уџбенике издао је Завод за издавање уџбеника Србије). 5) 30 година социјалистичке Југославије, др Ј. Марјановић и други, Београд 1973, стр. 57—175 (издање „Дуге“, Београд).

ЗА ОТВАРАЊЕ ШТЕДНЕ КЊИЖИЦЕ ДОВОЉНО ЈЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ НАЈБЛИЖОЈ ПОСЛОВНОЈ ЈЕДИНИЦИ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ

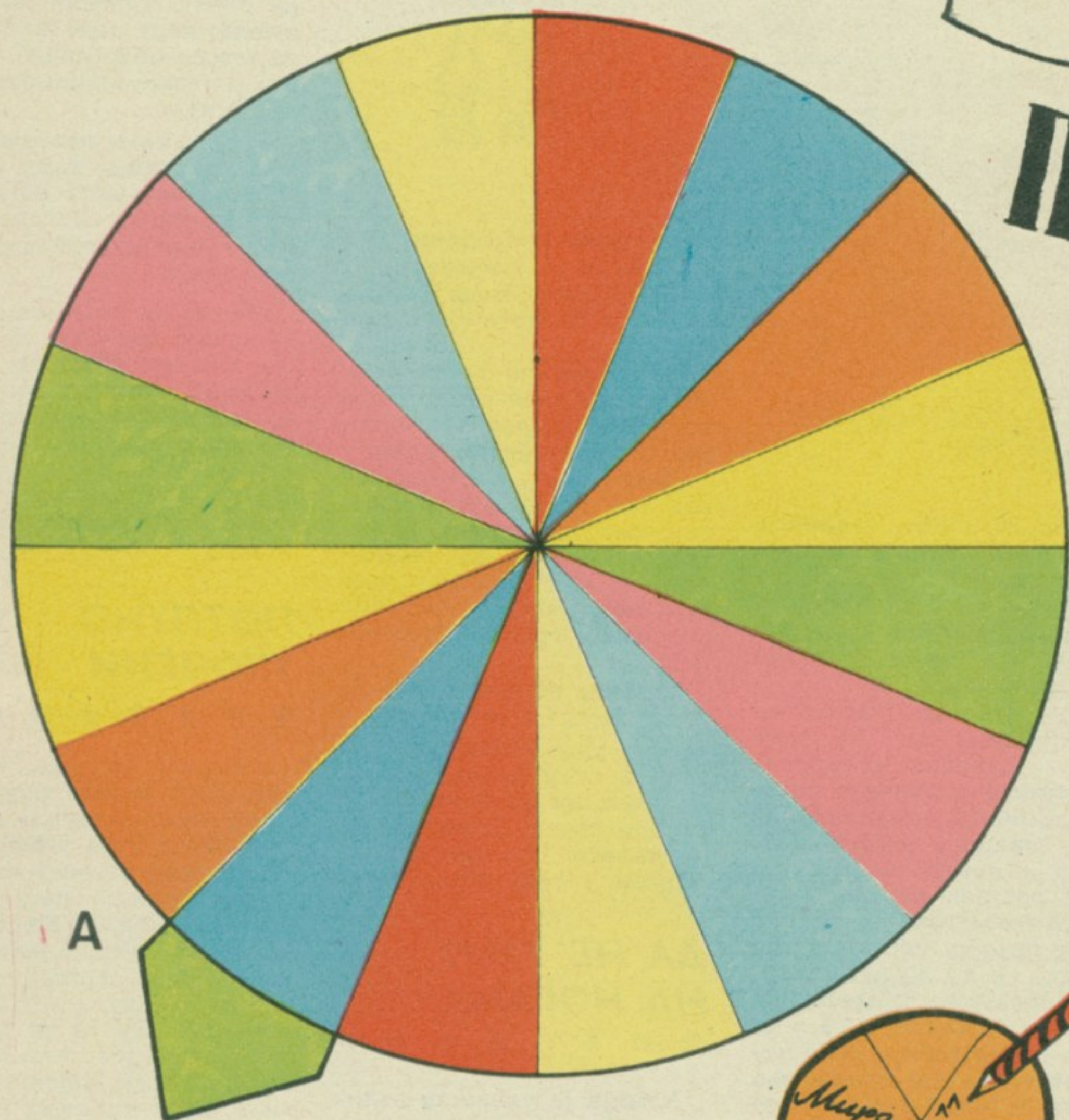
ПАЖЊА! У овом квизу могу да учествују све школе из Југославије које имају међу ученицима и наставницима најмање 50% штедиша код Београдске банке.

ПРИЈАВУ одмах изрежите, залепите на дописну карту, попуните и пошаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11001 Београд, п. фах 124.

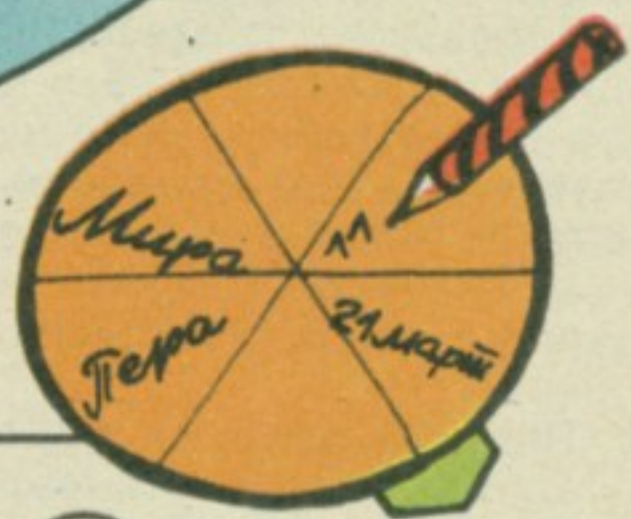
НАПРАВИТЕ САМИ

ЦВЕТНИ ПОДСЕТНИК

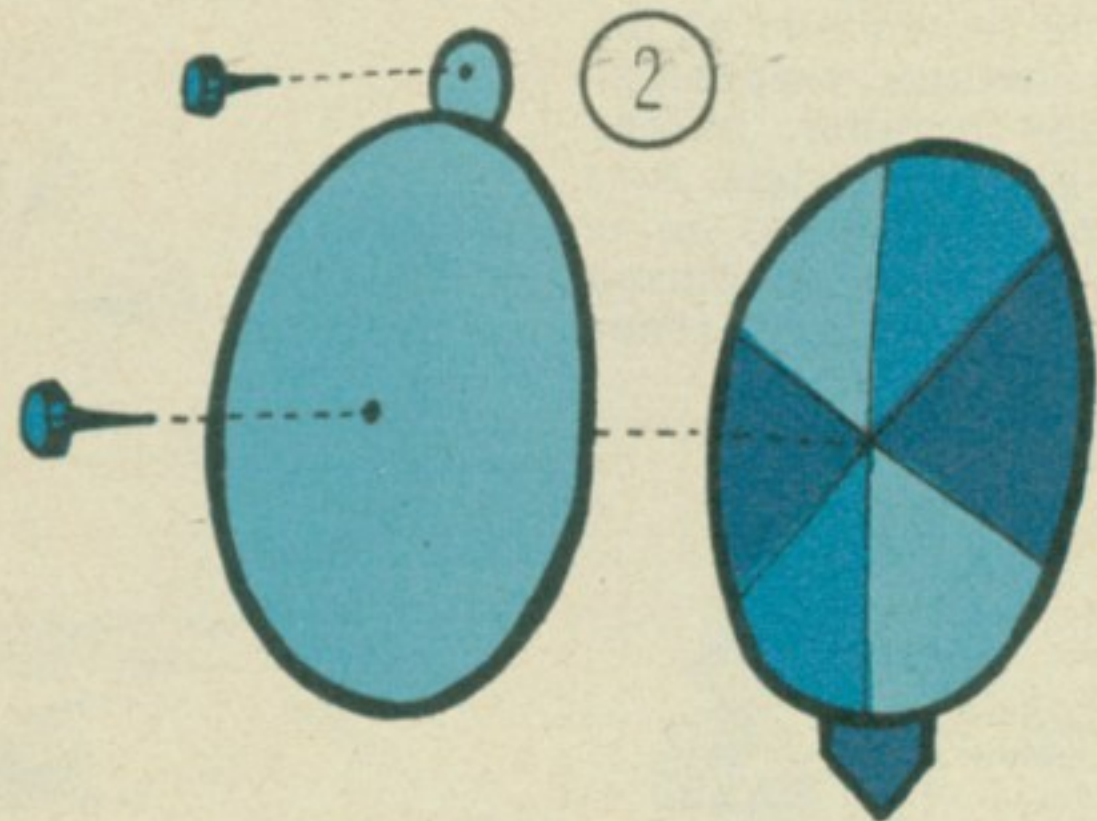

Кoliko вам се пута догодило да заборавите рођендан свог доброг друга или другарице. Да вам се то и убудуће не би догађало предлажемо вам да направите овај цветни подсетник који лепо изгледа и као украс на зиду.

На хамеру нацртајте два круга А и В па у делове круга А који су исте боје с једне стране упишите име а с друге датум рођендана (црт. 1). Затим на В кругу исечите обележене делове. Набавите два ексера: један који ће пролазити кроз центре оба круга а други којим ћете круг В учврстити за подлогу да се не би помицала (црт. 2). Подсетник закупајте на зид и померајући језичак (наставка) на кругу А појавиће се у левом углу име друга или другарице чији вас рођендан интересује а у десном углу датум рођендана (црт. 3).

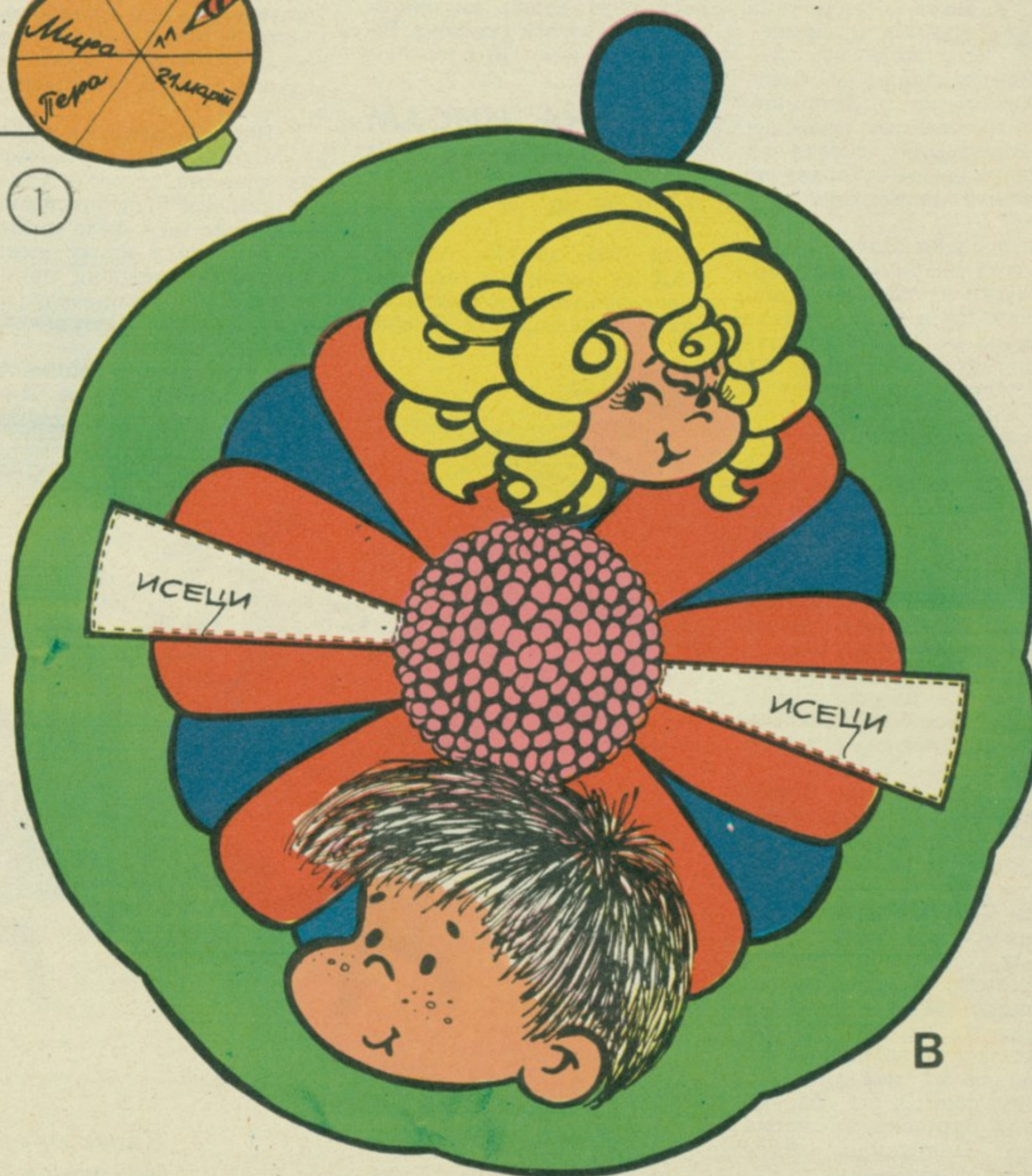
1

2

3

B

КО ПОГИБЕ БИЋЕ КАЖЊЕН

**Седмог дана марша
Мајлсова комора
је сустигла Киове.
Настала је грозни-
чава Јурњава
кроз логоре
у пламену.**

У дневницима и пис-
мима америчких
војника и офици-
ра, који су учес-
твовали у број-
ним ратовима са Индијан-
цима и освајању индијан-
ске територије, остале су
забележене невероватне по-
јединости из њиховог жи-
вота.

Предводећи један коњич-
ки одред америчке регулар-
не војске на граници изме-
ђу Канзаса и индијанске те-
риторије на западу генерал
Џорџ Крук записао је 12.
септембра 1876. године у
свој дневник:

„Прешли смо већ око 56
километара и за то време
могли смо да доделимо сва-
ком човеку оброк који се
састојао само од мало кува-
ног коњског и сушеног би-
зонског меса и кашике па-
суља. Плашим се да нас Ин-
дијанци не нападну јер су
људи толико исцрпљени и
обесхрабрани да већина ни-
је способна ни да стоји а
камоли да се бори. Неколи-
ко војника већ је пало у не-
свест...”

Неколико година раније
посада тврђаве Форт Раби,
између Солт Лајк Ситија у
држави Јута и Карсон Сити-
ја у Невади, понудила је
влади САД 30 000 долара да
је премести у неку другу
тврђаву на истоку! Форт Ра-
би налазио се усред прери-
је, преко две стотине кило-
метара далеко од другог,
најближег утврђења а са-
стојао се од неколико на
брзину подигнутих барака
које је окруживала ниска
ограда. Непрекидна опас-
ност од Индијанаца и су-
рови, готово неподношљиви

услови живота доводили су
посаду утврђења до очаја-
ња. Али, молба упућена Ва-
шингтону била је одбијена.

**60 ДАНА НИСАМ
СКИНУО ЧИЗМЕ!**

Од 1865. до 1891. године
САД су организовале три-
наест великих похода про-
тив Индијанаца. За то вре-

ме око 80 одсто јединица
(године 1878. америчка регу-
ларна војска броји 23 254
војника и 2 153 официра) би-
ло је распоређено у гранич-
ном појасу према индијан-
ској територији.

Због сталних чарки са
Индијанцима који су пре-
сретали караване и напада-
ли усамљене ранчеве поса-
да граничних утврђења би-
ла је стално у покрету. По-
некад је потера за Индијан-
цима трајала недељама па
чак и месецима а залихе
хране брзо су нестајале. Де-
шавало се да људи маршу-
ју непрекидно тридесет па
и шездесет километара и да
за то време добију само че-
вртину дневног следовања
хране. А кад би и то мало
хране нестало, убијали би
товарне коње и јели њихо-
во месо.

У Великој равници изме-
ђу Мисисипија и Стенови-
тих планина, где се и нала-
зио највећи број утврђења,
за војнике није било ништа
необично да у касну јесен,
кад хладни ветрови почну
да дувају, ноћ проведу на
смрзнутој земљи, покривени
влажним ћебетом.

Ни у летњим месецима ни
је било нимало лакше. У не-
достатку униформи, војни-
ци су носили своја одела а
како су потере за Индија-

цима биле дуготрајне, де-
шавало се да месецима иду
у истом оделу. Вода и сапун
били су у прерији прави
люксус.

После марша дугог гото-
во три стотине километара
поручник Жерар Лун напи-
сао је писму својој жени:

„Био сам запрепашћен
кад сам једног јутра извр-
шио смотру и открио да че-
трдесет и пет од педесет
људи у мом одељењу уоп-
ште нема чарапе. Осталих
пет имају их, али исцпа-
не!”

Судбина војника Џона Ла-
рсона била је још гора.

„Већ два месеца не ски-
дам са ногу гумене чизме.
Не смем ни да помислим у
каквом стању се налазе мо-
је чарапе...”, записао је
Ларсон у свој дневник.

**ДА НЕ УМРУ
НА НОГАМА**

Армија је уложила вели-
ке напоре да снабде оделом
и свим осталим потребама
војнике као што су били
Ларсон и Лун. Од 1880. го-
дине Интендантско одеље-
ње почело је редовно да ша-
ље пограничним утврђењи-
ма, између осталог, дебеле
крзнене капуте и капе. Али
то није било довољно да се
војници заштите од оштре
преријске зиме па је гене-

рал Крук захтевао да се
његови људи опскрбе и чи-
змама од јаке бизонске ко-
же.

„Зими обично носим по
две фланелске кошуље и је
дну од јеленске коже, пар
гаћа, једне панталоне од ко-
же и једне од чоје, два па-
ра вунених чарапа, глеж-
њаке, каљаче и преко њих
чизме, затим дебелу вуне-
ну блузу, крзнени капут и
вунену капу која ми покри-
ва готово цело лице”, запи-
сао је један официр из Кру-
ковог пука.

Упркос свим настојањима
људи да победе зиму, она је
често побеђивала њих. По-
ручник Френк Болдвин на-
писао је у једном од својих
извештаја:

„Не прође ниједна ноћ а
да свака два сата не оби-
ђем страже. Плашим се да
ће моји људи од хладноће
почети да умиру на ногама
јер уши, руке и ноге смр-
завали су им се још док су
марширали. Доктор је већ
морао да обави осам ампу-
тација.”

**ПОТПУНО
УКОЧЕНИ**

Ујутро 7. јануара, у уто-
рак, 1867. године поручник
Џорџ Арми кренуо је из твр-
ђаве Форт Рено у Вајомин-
гу на челу чете од педесет
и пет људи у потрагу за
несталим коњем. Када је о-
ко подне почела јака сне-
жна мећава, Арми је одлу-
чио да се улогори у једном
шумарку. Ту га је прона-
шао један дрвосеча и оба-
вестио да су Чејени опко-
лили групу шумских радни-
ка чији се логор налазио

Киове су сачекале Мајлсов одред на гре-
бену изнад Црвене реке и изненада нападе

шеснаест километара ода-
гле.

Двадесет двогодишњи по-
ручник одлучио је да одмах
крене у помоћ. У среду у
три часа ујутро војници су
растурили свој логор и по
јаком ветру и густој веја-
ви појахали коње.

После пет часова напор-
ног јахања поручник Арми
дао је људима кратак од-
мор да би нешто набрзину
појели а онда су, по снегу
који није престајао да па-
да, кренули даље. Нису од-
макли далеко кад се из шу-
ме изненада појавила груп-
па Чејена. Подврискивали
су дивље и пуцали, али Ар-
ми се није збунио. Брзо је
распоредио људе и наредио
напад.

Пушкарање није дуго тра-
јало. Видевши да су бели
војници бројнији и јачи, Ин-
дијанци су окренули коње
и нестали из оближњег
гребена. Арми је одлучио да
их гони.

С друге стране гребена
налазила се дубока јаруга
крз коју су се Чејени, ве-
шти јахачи, већ изгубили из
вида. У снегу су се јасно
видели трагови њихових ко-
ња. Ако их сад не суссти-
не, Арми је знао да ће га
Индијанци поново негде пре-
срести. Зато је мамзнуо
свог коња и, следећи тра-
гове, почео да се спушта
низ јаругу. Гунђајући у се-
би, промрзли и неиспавани
људи кренули су за њим.
Њихови коњи посртали су
под тежином док су се про-
бијали кроз дубок снег.

После неких пет киломе-
тара Арми је морао да при-
зна да су Чејени успели да
му умакну. Сад му није пре-
остајало друго но да се вра-
ти на гребен и настави ја-
хање према логору шум-
ских радника.

Већ је почела да се спу-
шта ноћ кад су најзад, га-
зећи кроз снег, дубок и по
два метра, стигли. Од Че-
јена више није било ни тра-
га. По причању дрвосеча
група од око тридесет Ин-
дијанаца била је опколила
логор, али га није напала.
Двадесетак километара ода-
гле, према западу, налази
се њихово село и они ће се
сигурно поново појавити.

У току ноћи температура
се спустила на минус 35 сте-
пени. Па ипак, тек што су
се промрзли људи мало о-
грејали и појели мршаво
следовање хране, Арми је
наредио покрет. Желео је
да изненади Чејене на спа-
вању.

Било је око четири часа
ујутро кад су се приближи-
ли индијанском селу. Али,
узлауд је коњица кренула
у напад: лукави Чејени већ
су напустили село. Њихо-
ви трагови опет су водили
на запад.

Јашући на челу одреда
људи који су се промрзли у
морни и гладни једва до-
шли на коњима, Арми је на-

ставио да следи трагове у
дубоком снегу. А онда, у че-
врттак поподне, било је јас-
но да даље не могу. Арми
је одустао од потере.

„Права је срећа што ни-
смо наишли на Индијанце“,
сећао се он касније. „Људи
су били толико промрзли да
нису могли више ни да го-
воре. Руке и ноге биле су
им потпуно укочене.“

На повратку у Форт Рено
стигли су око поноћи до је-
дног усамљеног ранча ода-
кле су колима пребачени у
тврђаву. После три дана го-
тово непрекидног марша, ко-
ји је износио око сто два-
десет пет километара, одре-
ду поручника Џорџа Арми-
ја била је неопходна лекар-
ска помоћ.

НИ КАПИ ВОДЕ

● ● ● ● ● ● ● ●

У југозападном делу ве-
лике равнице и у пустињ-
ским пределима на Дивљем
западу велике врућине и
недостатак питке воде би-
ли су исто толико страшни
као и зимски мразеви. Љу-
ди су се од жеђи тешко ра-

зболевали или се чак уби-
јали.

Вода је често била драго-
ценија од хране. За време
дугих маршева, кад би за-
лихе понестале, војници су
пили устајалу воду из ба-
ра. Али у сушним периоди-
ма ни тога није било. Ниш-
та страшније није се могло
овде догодити једном чо-
веку него да после дугог
трагања за неком речицом
наиђе на корито које је пре-
сушило.

У августу 1874. пуковник
Мајлс маршовао је јужно
од Форт Доџа у Канзасу
предводећи добро снабдеве-
ну комору и више од седам
стотина војника у поход
против Киова. На марш је
креноу и велик број паса,
љубимаца официра и вој-
ника, али до Сапли Кемпа
само два хрта су остала у
животу. На путу дугом пре-
ко сто осамдесет километа-
ра остали нису издржали
гладовање јер хране није
било довољно ни за људе.

Мајлсов сетер, измучен
жеђу, напустио је комору и
њушио унаоколо док није
пронашао једну бару. Кад
се окрепљен вратио међу о-

стале, вода се још цедила са
његове длаке.

— Цеки, покажи нам во-
ду! — повикали су људи.
Већ готово два дана у њи-
ховим чутурама није било
ни капи воде.

Као да је схватио шта од
њега траже, или је желео
да се и сам још мало на-
пије, пас је повео људе пре-
ма бари и тако их спасао.

Нападајући Индијанце
пред собом, Мајлс је ишао
премао Црвеној реци. Њего-
ви људи и комора прелази-
ли су дневно добрих пе-
десет километара по жар-
ком сунцу надајући се да ће
негде наићи на воду. Али,
како је Мајлс касније пи-
сао, у речним коритима и
потоцима на које су наила-
зили обично није било ни
капи воде. Понекад би наи-
шли на устајалу воду пуну
наталоженог кречњака у ка-
квој рупи. Људи су као лу-
ди срљали према њој и пи-
ли је. Жеђ је после тога би-
ла још већа.

„Топлота је неподношљи-
ва“, писао је Мајлс. „Тер-
мометар показује и преко
45 степени у хладу!“

Ујутро седмог дана мар-
ша Мајлсова комора нај-
зад је стигла Киове на о-
бали Црвене реке.

ДАЉЕ СЕ НИЈЕ МОГЛО

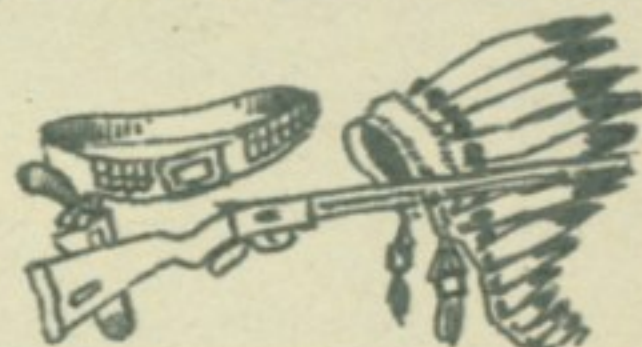
● ● ● ● ● ● ● ●

Индијанци су отворили ва-
тру са високог гребена чим
се дугачка колона коњани-
ка приближила. Међу Мај-
лсовим људима за тренутак
је настала пометња, а онда
је капетан Чеф подвикнуо:

— Напред! И запамтите:
ако иједан од вас погине,
казнићемо га!

„Кад смо напали гребен
на коме су се налазили Ин-
дијанци“, записао је Мајлс,
„ови су се повукли. Кило-
метрима унаоколо није ви-
ше било ни живе душе. Пре-
ко цомбастих брегова и из-
бразданих јаруга и честа-
ра, преко корита Црвене
реке које је било прекриве-
но белим песком, кроз ло-
горе у пламену, стигли смо
Индијанце. После првог же-
стоког окршаја Киове су по-
ново умакле. Наше људе му-
шкарца је несносна врући-
на.“

За време ове потере Мајл-
сови људи су толико пати-
ли од жеђи да су неки се-
кли вене на рукама и ква-
рили сопственом крвљу са-
сушене и набрекле усне. Да
се није могло. Киове су
успеле да умакну.

Освајање некадашње ин-
дијанске територије стаја-
ло је много жртава, не само
међу припадницима америч-
ке регуларне војске. Па и-
пак, од 1865. до 1945. овде
се населило око тридесет
милиона људи, махом Ев-
ропљана.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

Последње резерве компримираног ваздуха убачене су у баластне танкове...

ЈОШ
СЕ
ДИЖЕ-
МО!

САМО ДА
СТИГНЕМО НА
ПОВРШИНУ...
ДОК НАМ ЈОШ
ТРАЈЕ КИСЕО-
НИК!

ДИЖЕМО
СЕ...
ЈОШ...
ЈОШ...

САД СМО К'О
МРТВА РИБА...
БЕЗ ПОКРЕТАЧКЕ
СНАГЕ... БЕЗ
КИСЕОНИКА!

ДУБИНА
10 МЕТРА!
ЈОШ
САМО
МАЛО!

ЈЕНСЕНЕ,
ОСЛОБОДИ
СПЛАВ ЗА
СПАСАВА-
ЊЕ!

РАЗУ-
МЕМ!

СПРЕМИТЕ
СЕ ДА
НАПУСТИМО
ПОДМОР-
НИЦУ!

СПЛАВ ЈЕ
СПРЕМАН!

ДРЖИТЕ
СЕ!

ПОДМОРНИ-
ЦА САМО
ШТО СЕ НИ-
ЈЕ РАСПА-
ЛА!

ФЛАШЕ...
НЕ МОЖЕМО
У ВОДУ...
РАДИОАКТИВ-
НА ЈЕ!

ЗНАМ! БРЗО ИЗ
ПОДМОРНИЦЕ!

ПРИВУКИ
БУ СПЛАВ!

ИЗВУЦИ ГА НА
ПОДМОРНИЦУ!
СИГУРНИЈЕ
ЈЕ!

ПРВО РАЂЕНИ
И ЖЕНЕ! БРЗО...
ПОДМОРНИЦА
ЋЕ УСКОРО
ПОТОНУТИ!

У ИАУКЕМ БРОЈУ: ПОДМОРНИЦА ТОНЕ!

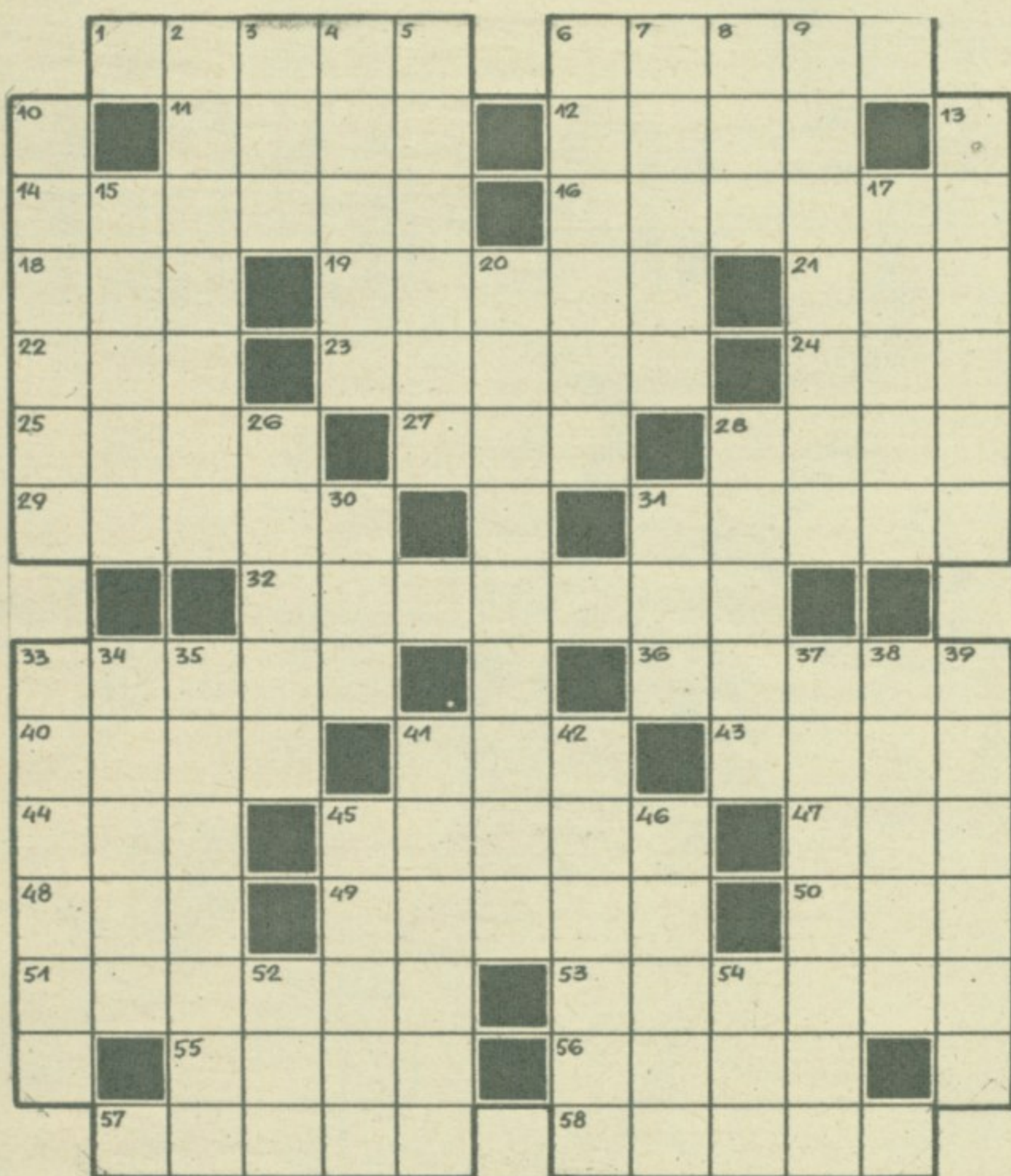
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) један детергент, 6) скијашка дисциплина, 11) тебански краљ, 12) река у Банату, лева притока Дунава, 14) планински масив у западној Европи, 16) део алата, 18) стари феничански град, 19) наше највеће полуострво, 21) поен у кошарци, 22) име нашег нобеловца, 23) худ, 24) мера за површину (мн.), 25) узраст, 27) последњи итрач у колу, 28) место на полуострву Пељешцу, 29) планински масив у СССР, 31) маслина, 32) наређење, 33) наш фудбалски репрезентативац (Бране), 36) једна електрода, 40) нагао, жесток, 41) кћеркин муж, 43) стара држава у Месопотамији, 44) део теразија, 45) оно што недостаје, дефицит, 47) војвођански шаховски мајстор (Бора), 48) друго, 49) музичка драма, 50) име карикатуристе Мулабеговића, 51) држава у Северној Америци, 53) јужно воће, 55) десна притока Западне Мораве, 56) италијанска певачица (Пиди), 57) пуно употребљавана, 58) народно женско име.

УСПРАВНО:

1) прво слово азбуке, 2) једрина, 3) речна острва, 4) лек против маларије, 5) попис, 6) стар човек, 7) врста јела, рижото, 8) ауто-ознака за САД, 9) изаткати, откати, 10) књижевни род, 13) строј, 15) супарник, 17) дивља биљка, гуши усева, 20) титрање, 26) вижљаст, витак, 28) врста падавине, 30) снажан, 31) и један и други, 33) део физике, 34) устава, 35) врста плоче за облагање зидова и намештаја, 37) остајање, 38) електронка са две цеви, 39) уметник у циркусу, 41) оморина, 42) зрнасто тесто, 45) плав, 46) полуострво на северу Европе, 52) грубо сукно, 54) словеначки глумац (Ранер).

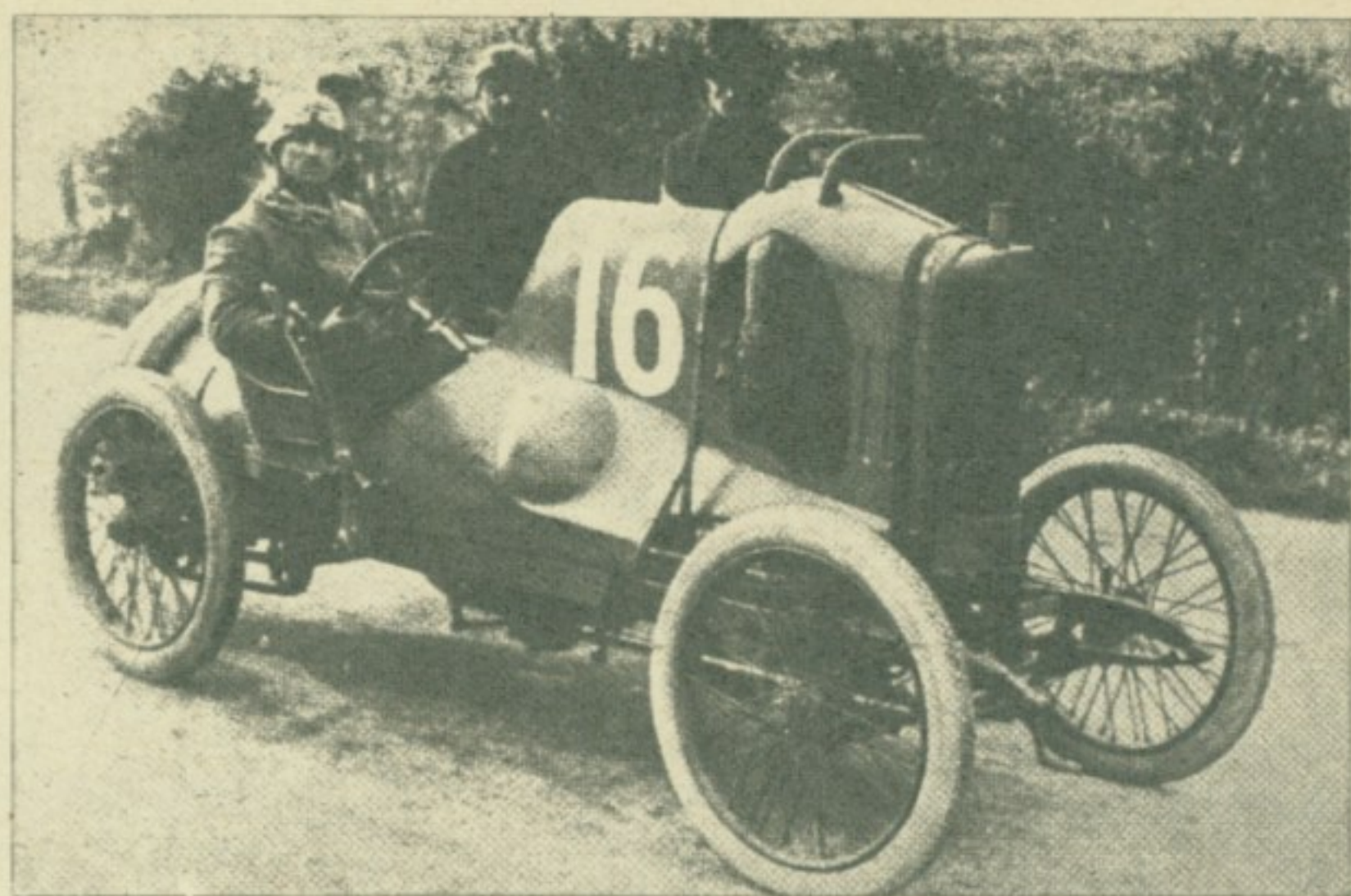

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) јутро, 6) несвест, 13) ергела, 15) окулар, 16) да, 17) чуло, 19) Игало, н, 6, 21) камп, а, 23) ај, 24) алат, с, 27) Рх, 29) Пта, 30) Коњух, 32) Новара, 34) ода, 35) отерати, н, 38) СА, 39) кревети, 40) Но, т, 41) повреда, 42) Сас, 43) фараон, 44) чекрк, 46) вар, 47) ТР, к, 49) сако, 50) рк, с, 52) игра, ј, ч, 55) старт, 58) бокс, 60) ДМ, 61) торбар, 63) Сремац, 65) артисти, 66) Атина.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Швр. 102.— Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Када су се појавили први аутомобили, купци нису хтели ни да чују за њих јер су били гломазни и брзи. Произвођачи су покушали нешто друго.

Почетком овог века аутомобили серијски израђивани у фабрикама, у ствари великим радионицама, били су и први почеци аутомобилске индустрије. Серије су износиле свега неколико комада, а Пежо, Сизер, Ноден и други, више су били заљубљени у „самоходне кочије“, него прави произвођачи и индустријалци. Али, оно што су направили, углавном својим рукама и уз помоћ других, често им је стварало веће трошкове од зараде.

Али, без обзира на своје невоље аутомобили су полако освајали свет, а фабрике које су их производиле, постајале све веће.

Први аутомобили намењени купцима развијали су брзину и до 115 километара на час и у њих су смели да седну само најхрабрији. Остали праћани плашили су их се као ђавола. Осим тога, ти аутомобили су били гломазни и снажни и готово сви имали мотор од четири цилиндра.

САМО ЗА ХРАБРЕ

Произвођачи су схватили да морају направити мањи аутомобил који ће бити популарнији од свог претходника. У томе им је помогао француски Ауто-клуб организујући такмичење мањих аутомобила за Велику награду, такозвани „Гран при“.

Такмичење је одржано 1908. године у Дије-пу у Француској. Од 64 пријављена, на старту се појавило 47 аутомобила. Победио је Ги-

јо на возилу делажа са мотором де сион-бутон, возећи просечном брзином од 80,2 километра на час. Трка се одвијала земљаним путевима, а учесници су морали да пређу готово 460 километара, што је, у оно време била завидна дужина стазе.

Целу ствар подгрејавала је и штампа. Тако су се људи полако приближавали аутомобилу, а да тога нису били ни свесни. Произвођачи аутомобила задовољно су трљали руке: били су сигурни да ће стећи нове купце и да ће продаја кренути.

ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛО

У целу акцију уметшао се и часопис „Ауто“ који је већ од 1905. сваке године организовао сличне трке с циљем да приближи људима бржи аутомобил од онога у који су у то време смели да седну, па је и он 1908. године организовао трку мањих аутомобила. Стазу, у дужини од 400 километара први је прешао Ноден, возећи просечном брзином од 76,3 километра на час.

Занимљиво је да се у овој, другој трци, појавио и аутомобил пежо са једноцилиндричним мотором, али са три усисна и три издув на вентила, што је био знак да су конструктори схватили значај доброг „дисања“ мотора.

Победа делажа и Ноденовог аутомобила у тркама француског Ауто-клуба, односно часописа „Ауто“, означиле су почетак великог пријатељства између купаца и мањих аутомобила.

ВЕЛИКО ПРИЈАТЕЉСТВО

НАРОДИ И Н

Веселински
74

АСИРЦИ

На територију Вавилоније, моћне државе у Месопотамији, око 1500. године пре н. е. упадају Хетити, пљачкају је и пустоше. У то време престаје владавина династије Хамурабија и моћ Вавилоније све више слаби а постепено јача Асирија. Становници северног дела Месопотамије Асирци освојили су многе земље и створили прву робовласничку империју у историји. У доба цара Асурбанипала (VII век пре нове ере) Асирија обухвата готово све земље предње Азије и Египат.

ОШЊЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

У Асирији се, упоредо са јачањем њене моћи, развија робовласнички друштвени поредак. Асирија је била претежно војничка земља, али многи писани споменици, сачувани у две чувене библиотеке Асурбанипала у Ниниви, сведоче о високом степу науке и културе тога доба. Асирски владари живе у раскоши у сјају. Како је свештенство у то време било моћан и најповлашћенији слој људи, владари покушавају да га опонашају, поред осталог и у начину на који се одева. Асирски краљ на нашем цртежу има на глави високу капу, у руци свештенички штап а опасан је ресастим огртачем. На ногама су му лаке сандале од папируса. Краљ се овако облачио у свечаним приликама, док је у лов на тигрове, своју омиљену забаву, одлазио, наравно, у једноставнијој одећи. Асирска краљица носила

је раскошну хаљину са широким богато украшеним рукавима и огртач са ресама преко ње. Ту су још нарукнице, огрлица и круна а на ногама затворене, меке ципеле. И одећа краљевске свите била је раскошна док се народ облачио веома једноставно: мушкарци су носили кратке хаљетке са опасачем а жене просто скројене сукње са ресама и огртаче преко њих. Тешко оклопљеном асирском ратнику са бронзаним штитом груди су покривене металним плочицама са ешарпом на којој је мач. У средини је, на цртежу горе, ратник обучен у хаљину са плитким изрезом; на глави му је шлем са перјаницом каква се носила у Грчкој. Ратник са стрелама, мачем и штитом од метала или коже обучен је у кратак капут. Сва тројица имају подвезице и дубоке ципеле од коже.

ВЕЛИКАНИ ГИТАРЕ

ХИТ СТРАНА

ЕРИК КЛЕПТОН

Ерик Клептон (ERIC CLAPTON), рођен 30. марта 1945. године у енглеском граду Риплију, свакако је један од најславнијих и најзначајнијих музичара британске поп-сцене.

Гитару је почео да свира прилично касно, тек у шеснаестој години, као ученик средње уметничке школе. Тада је основао са Брајан Џонсом (BRIAN JONES) групу „Петлови“ (ROOSTERS). Полупрофесионалну каријеру почиње 1962. године у популарној ливерпулској групи „Кесеј Џонс и Инжењери“ (CASEY JONES AND THE ENGINEERS). Годину дана касније прелази у „Јардбрдсе“ (YARDBIRDS). Тада започиње и успон овог квинтета. После хита „За твоју љубав“ (FOR YOUR LOVE) одлази из групе да би се неколико недеља касније придружио Џону Мејлу (JOHN MAYALL). Средином 1966. године са познатим инструменталистима

Џеком Врусом (JACK BRUCE) и Џингером Бејкером (GINGER BAKER) оснива трио „Крим“ (CREAM). После великих успеха група се распада крајем 1968. године а неколико месеци касније Клептон са Бејкером, Риком Гречом (RICK GRECH) и Стиви Винвудом (STEVE WINWOOD) оснива суперквартет „Слепо поверење“ (BLIND FAITH). И поред велике популарности група није дуго постојала. Крајем 1969. године Клептон одлази у непознати ритам и блуз-ансамбл Американаца Делани и Бони (DELANEY AND BONNIE AND FRIENDS). Средином 1970. године снимио је први соло-албум а жељан групе у којој би био вођа оснива Доминосе (DEREK AND THE DOMINIES). Ни бројни успеси квартета нису усталили познатог гитаристу. У жеку највеће славе Клептон се сасвим повлачи са сцене. Више од три године није био активан уколико се изузму три наступа на којима се појавио.

На сцену се враћа прошлог лета

са новим саставом, једноставно названим група Ерика Клептона. Ова група снимила је сингл плочу „Упуцао сам шерифа“ (I SHOOT A SHERIFF) и албум 461 OCEAN BOULEVARD који су постали веома популарни и доживели лепе оцене како публике тако и стручњака.

Клептон као гитариста ужива велики углед и поред дугогодишње паузе. Мада сам себе не убраја у водеће инструменталисте — очевидан је његов утицај на све гитаристе британске рок-сцене. За себе каже да је блуз-гитариста, али у музичком изразу никако није узак и једностран. Славу није стекао као вансеријски техничар или изузетно брз гитариста: Клептон је тоном, осећањем и лепотом звука увек умео да одушеви све љубитеље ове музике.

Ерик Клептон има више гитара. На концертима углавном користи: Stratocaster Fender, Telecaster Original Fender, Gibson Birdland, Gibson Es 5, Les Paul Original, Les Paul Professional и Les Paul Custom гитаре.

НАЈПОЗНАТИЈИ АЛБУМИ ЕРИКА КЛЕПТОНА су: WHEELS OF FIRE, GOODBYE, LIVE CREAM, LAYLA, DEREK AND THE DOMINOS IN CONCERT и 461 OCEAN BOULEVARD.

ПРВИ СУСРЕТ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ГИТАРИСТА

Следећег четвртка, 20. фебруара, у новоотвореној загребачкој спортској хали одржаће се необичан музички спектакл. Први пут на једном месту срећће се десет најпознатијих југословенских рок-гитариста.

Знају се и имена свих позвааних. То су: Јосип Бочек (бивши корнијевац), Вебран, Божић (бивши тајмовац), Драги Јелић и Бата Костић (YU-група), Р. М. Точак (Смак), Горан Бреговић (Бије ло дугме), Желимир Ковачевић (Пес (бивши члан групе Млади), Крешимир Шомтар (Нирвана), Вери Горјун (Бумеранг) и Ориолић Весели (Super Session Group). Читава манифестација замишљена је тако што би четво-

рица најуспешнијих са загребачке приредбе поили касније на турнеју по нашим највећим градовима и снимили једну заједничку ЛП плочу.

Ко ће имати највише успеха у занимљивом „такмичењу“ тежило је и незахвално унапред тврдити, али ће бити занимљиво видети и чути како то изгледа када се на сцени као „ривали“ нађу веити Бочек, надарени Божић, сигурни Јелић, искусни Костић, „најнепознатији“ Р. М. Точак, славни Пес, популарни Бреговић, смирили Шомтар, ватрени Горјун и одлични Весели. Одговор или део одговора на питање ко је водећи југословенски гитариста добићемо већ следећег четвртка у Загребу.

УЗ ПЕСМУ НЕДЕЉЕ:

Млади београдски певач Миша Марковић поново је доспео на све топ-листе. Настављајући успешну сарадњу са Борисом Визетићем снимио је композицију ТИ НИСИ МОЈЕ СУНЦЕ, која је у последње време једна од најслушанијих. Претходни хитови Мише Марковића су: „Балада о бомбашима“, „Музика остаје“, „Због тебе“ и „Фешта“. Аутор свих песама је Борис Визетић.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ТИ НИСИ МОЈЕ СУНЦЕ

Музика и текст: Борис Визетић

Пева: Миша Марковић

Памтим шетњу поред мора
ноћас подсећа ме све
на сусрет наш,
на сумраке
што желим да вратим.

Питам се како да те нађем
да поново, као некад што си,
заборавим
нежан додир свој
на мом длану... у коси.

Ти ниси моје сунце, ни мој сан,
ти ниси моје јутро што рађа дан.

Опијају ме друге љубави,
ал' као да си увек са мном ти.

Јер прати ме твој осмех и твој глас
и музика што још је део нас.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

Желео бих да знам нешто више о „Вудсток“ фестивалу и колико је ЛП плоча издата са тог фестивала?

Драган Марковић
Сремска Митровица

Фестивал у Вудстоку (WOODSTOCK), одржан средином августа 1969. године у америчкој савезној држави Њујорк, сматра се највећим догађајем у историји рок-музике. Фестивал који је окупио преко пола милиона младих остао је забележен на филмској траци (и

код нас се приказивао филм „Вудсток“); на њему је снимљено преко 80 часова музике. Касније су издата два комплекта ЛП-плоча. Први се појавио 1970. године под насловом »WOODSTOCK« и садржао је три ЛП плоче. Други је издат годину дана касније. Звао се »WOODSTOCK 2« и садржао две ЛП плоче. Од бројних учесника фестивала највише су се истакли: Џо Кокер, „Тен јирс афтер“ (TEN YEARS AFTER), Ху (WHO), Џими Хендрикс, Сантана, Слај и Фемили Стоун (SLY AND THE FAMILY STONE), Крозби, Стилс и Неш, Џон Себастијан, Џоан Баез, Џенис Џоплин, „Џеферсон Ерплеин“ (JEFFERSON AIRPLANE), „Бенд“ (BAND), „Маунтин“ (MOUNTAIN) и „Криденс Кливотер Ривајвл“ (CREEDENCE CLEARWATER REVIVAL).

Јанез Петац

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Снимио: Е. Каше

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РАТКО ЈАНКОВИЋ

ПРЕДЛИ

ПРОФЕСИОНАЛНИМ ВОЈНИЦИМА И БИВШИМ РАТНИЦИМА НЕ МОЖЕ БИТИ НИШТА ОДВРАТНИЈЕ ОД УБИСТВА У МИРНОДОПСКО ВРЕМЕ. ЗБОГ ТОГА УБИЦУ, БЕЗ РАЗМИШЉАЊА, СУРОВО КАЖЊАВАЈУ.

Седмог августа 1901. године лист „Ехо“ донео је на трећој страни кратку вест: „Војна патрола II пука Афричког корпуса стационираног у Бени Абасу нашла је, недалеко од утврђења, полумртве чланове експедиције капетана Луја Клерiona. То су поручник Патрик Житер и водич кроз пределе централне Сахаре Абад Алахи ел Керим“.

Петнаестог августа 1901. године мајор Ги Деланже је примио допис следећег садржаја:

Господине мајоре,

Дужност ми је да Вам, заповеднику III пука Афричког корпуса, коме и сам припадам, поднесем извештај о пропасти експедиције капетана Клерiona у којој сам учествовао. Експедиција је кренула, како Вам је познато, из утврђења Бени Абасу 2. јула 1901. године по налогу војних власти. У експедицији су били, поред мене, капетан Луј Клерон, поручник Филип Монтањ и двојица водича кроз пределе пустиње сахаре, од којих ј преживео Абад Алахи ел Керим.

Овим путем Вас извештавам да одговорност за неуспех експедиције преузимама на себе. Смрт својих другова не могу правдати и образложити. Са сигурношћу тврдим само једно: погинули су од моје руке.

Молим Вас, доставите овај извештај тужиоцу Војног суда у Орану.

Поручник III пука
Патрик Житер

ВОЈНОМ СУДУ — град Оран, Алжир

По завршетку истраге, а на основу члана 11 и 27 Закона о војном тужилаштву, члана 12, 133 и 267 став 3. Закона о кривичном поступку, војни тужилац подноси томе суду

ОПТУЖНИЦУ

против:

Патрика Франсоа Мариа Житера, поручника II пука Афричког корпуса, рођеног 11. јула 1873. у Марсеју. Против њега се води кривични поступак у Истражном затвору од 21. августа 1901. год, где се и сада налази.

Зато:

што је у времену од 2. јула до 7. августа (тачан дан и време неутврђени) учинио троструко убиство у пределу централне Сахаре. Том приликом је лишио живота капетана Луја Клерiona, поручника Филипа Монтања и водича Мусу Иби Цалија.

Дакле, с предумишљањем је извршио троструко уморство, чиме је починио кривично дело убиства из члана 273 става 5. у вези става 2. тачка 1. и тачка 7. Кривичног закона.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Сprovedеном истрагом против окривљеног Патрика Житера утврђено је следеће чињенично стање:

По завршеној школи окривљени Житер је, по наређењу, премештен у Бени Абасу. На дужности је био у свему примеран војник. 2. јула додељен је експедицији капетана Луја Клерiona. Експедиција је имала задатак да испита путеве кроз област централне Сахаре, упозна бројност и расположење становништва, да се реком Нигер опусте до океана и бродом врати у Алжир.

У истражном поступку поручник Патрик Франсоа Житер је писмено изјавио судији истражитељу да је свесно убио своје сапутнике. Ниједном речју поручник Житер није правдао свој поступак. Сваки покушај истражитеља да сазна ток путовања, узроке и начин убиства остали су без успеха. Окривљени Житер је одбио да говори о разлозима свог гнусног злодела. Дакле, несумњиво је утврђено да је окривљени Житер, без икаквих скрупула, на непознат начин, лишио живота своје сапутнике међу којима и заповедника експедиције. При правој оцини напред изнетог чињеничног стања утврђено је да при оваквим радњама окривљеног стоје сва обележја кривичног дела убиства из члана 273 став 5. у вези става 2. тачка 1. и тачка 7. Кривичног законика...

СУЂЕЊЕ

Лист „Војни преглед“ донео је 15. децембра 1901. год. извештај са суђења у граду Орану.

„У омаленој дворани Војног суда сва места су била заузета. У првим редовима, у беспрекорним униформама, седели су виши официри армије. Иза њих, збијени у овиву гомилу, били су цивили који су имали срећу да се пробију у дворану. Пред вратима се тискала непрегледна маса.“

Када су увели Патрика Житера настаде тајац. Његово бледо, измучено лице, нервозни покрети и укочени поглед јасно су казивали да поручник Житер једва контролише себе. Заузео је став „мирно“, лица окренутог председнику суда. Тек је на команду имао право да седне или говори.

— Поручниче Житер, осећате ли се кривим?

— Не, господине пуковниче, — одговори он судији.

Дворана се усталасала. Публика је у плими осећања тражила освету и крв.

— Поручниче, опишите суду ток вашег пута све до повратка у тврђаву Бени Абасу.

— Разумем, господине пуковниче — рече Житер. — На пут смо

кренули нас петорица. Требало је да дубоко продremo у област Сахаре. Нисмо знали шта нас очекује: гостопримство и пријатељство или смрт на ужареном песку.

— Причајте нам о експедицији — рече судија.

— Ја нисам волео ту експедицију — поче Житер.

— Зашто?

— Свака оваква експедиција је претходница нових освајања. У Африци је просуто исувише крви.

— Причајте о експедицији... поручниче, — леденим гласом рече судија.

— На пут смо кренули са седам камила. На две смо натоварили храну, муницију и воду. Весма лако смо, у почетку, ишли ка југу. Наши водичи су непогрешиво откривали изворе воде у дубоком песку. Заосбишли смо страшну пешчану пустињу Ел Ерг и рубом висоравни Тадемајт лагано скренули на југоисток ка масиву Ахагара.

— Какви су били ваши међусобни односи? — прекиде судија?

— Капетан Клерон и поручник Монтањ су изванредно подносили паклену врућину и штедњу воде. Ја сам слабије издржавао. Такође, кости камила, а понекад и залуталих путника на које смо наилазили, остављали су на мене мучан утисак.

— Наставите, поручниче, — рече судија.

— После петнаест дана путовања стигли смо у подножје масива Ахагара. Највиши врхови ових црних литица достижу и 3000 м. Очекивали смо изненадни напад Туарега које је капетан Клерон дан раније пуцањима натерао у бекство. Али, ништа се није догодило.

НЕПОГОДА

Управо под литицама Ахагара, у зору, петнаестог дана експедиције, наше камиле заврчаше дрхтећи на танким ногама.

— Погледајте, погледајте! — викао је један од водича.

На хоризонту, кроз светлост која је нагло освајала, видесмо тамну мрљу која се великом брзином приближавала. Камиле су се узнемириле.

— Брзо, негде на узвишење! — викао је водич.

Сунце је потамнело. Кроз облаке узвитланог песка јачило је на прљаву жуту мрљу. Ветар и ситни песак су нас шибапи са свих страна. Исушеним коритом грабили смо у планину. Камиле су побеснеле у страху од непогоде. Уз тутањ, чији су одјек литице вишеструко враћале, из оловног неба се осу пљусак. Морали смо наћи заклон јер је вода јурила низ тврде стене. Крајањим напором водичи, по-

ручник и ја угурасмо камиле у једну пећину. Капетан је био последњи. Налет ветра га је бацрио у набујалу прљаву воду. Скочио сам за њим и после велике борбе са стихијом успео да га спасем. Он није знао да плива.

— Ви сте га спасли, поручниче?

— Да, господине пуковниче.

— Ви сте га и убили поручниче?

— Да, господине пуковниче.

— Наставите даље.

— Ми нисмо имали задатак да испитујемо предео Ахагара. Непогода је прохујала после нешто више од два сата. Опет је све било суво под ужареним Сунцем. На обронцима источног Ахагара задржали смо се три дана. Морали смо, прелазећи и по осамдесет километара дневно, пресећи пространи, безводни Танесруфт, избити на реку Нигер близу града Тамбукту.

После три дана путовања и пређених двеста километара, у размаку од два сата утинуше нам обе камиле које су носиле пртљаг. Били смо очајни. Нешто пртљага по-

ЖЕЛИМ ШПРАВДЕ

делисмо међу собом а остало за-
копасмо у песак. Али, помор се
настави. После четири дана, дваде-
сет и петог дана експедиције, ка-
миле, једна за другом, клонуше
мртве на ужарено тло. Од реке
Нигера смо били удаљени око три
ста километара. Знали смо да ни-
када нећемо угледати њене обале.
Из мешина које су вукле камиле
напили смо се воде и очајни кре-
нули према великој реци. Знао
сам да ћу, као најслабији, први
умрети.

Кроз пустињу смо се вукли се-
дам дана. Мешине са водом смо,
једну по једну, остављали за со-
бом. Мислили смо да нас је пусти-
ња прогутала. Шест дана од тада
нашли су мене у Абада ел Керима
на десет километара од утврђења
Бени Абасу. То је све, господине
пуковниче.

— Шта се догодило последњих
шест дана? Како то да сте нађени
пред вратима тврђаве Бени Абасу?

Поручник је ћутао.

— Ви и даље одбијате да гово-
рите о начину погибије ваших
другова — рече судија. Тиме бит-
но смањујете наде у спасење. Је
ли вам то јасно?

— Да, господине, судијо.

Бранитељ оптуженог, као и ту-
жилац, није имао питања.

— Уведите сведока Абада Алахи
ел Керима — нареди судија.

СВЕДОК

Публика беше већ заморена мо-
нотоним и одсутним гласом поруч-
ника Житера. Са нестрпљењем су
очекивали појаву сведока који ће
расветлити последњих шест дана
трагичног подухвата.

Врата се отворише и лако при-
државан од двојице војника у са-
лу уђе позвани сведок. Био је обу-
чен у блештаво белу одећу. Војни-
ци га оставише и повукоше се у
страну.

— Ви сте Абад Алахи ел Керин?
— упита судија, листајући списе.
— Испричајте нам, молим вас, ток
експедиције капетана Клерiona.
Нарочито будите прецизни код о-
писа последњих шест дана.

Сведок је ћутао. Ниједан мишић
се на његовом лицу није померио.
Личио је на статуу пустињског но-
мада изливеног у бронзи. Публи-
ка се узнемирила. Зар ће он, као
и поручник, спутан заветом, стра-
хом или лудилом ћутати пред
лицем правде? Хоће ли тајна оста-
ти заувек неоткривена?

Прошло је неколико глупих тре-
нутака.

— Одговарајте суду, Абаде ел
Керине! — викну судија.

Из сведокових груди се ишчупа
болни крик, надик јецају. Раме-
на му се повише а тело згрчи.

Поручник Патрик Житер хитро
устаде. Судија га погледа са мрж-
њом и презиром.

— Он је нем, нем је од рођења
— рече Житер.

Три дана по завршеном истраж-
ном поступку судија је прочитао
пресуду.

„Оптужени Патрик Франсоа Ма-
риа Житер, поручник III лука Аф-
ричког корпуса крив је што је за
време експедиције у пределе цен-
тралне Сахаре извршио троструко
убство. Дакле, са предумишља-
њем је лишио живота капетана Лу-
ја Клерiona, поручника Филипа
Монтања и водича Мусу Ибн Ца-
лија, чиме је починио кривично
дело из члана 273. став 5. у вези
става 2. тачка 1. и тачке 7. Кри-
вичног законика. Стога га суд

ОСУЂУЈЕ

на казну смрти...

Погубљење је извршено у прас-
козорје 7. јануара 1902. године. У
хелији је нађено писмо адресирано
на родитеље погубљеног. Писмо
им је предато, заједно са личним
стварима погубљеног, 10. јануара
1902. године.

ПОСЛЕДЊИХ ШЕСТ ДАНА ПУТА

Драги моји,

када будете читали ове редове ваш
син Патрик више неће бити међу жи-
вима. Вама ћу, једино вама, који ме
тако добро познајете, испричати шта
се заправо догодило. То сте већ чули
на суђењу. Причаћу вам о последњих
шест дана.

Изнемогли смо лежали на врелом
тлу. Мојим друговима су се привиђали
бучни потоци воде, богати каравани за
Триполис или густа борова шума. Хтео
сам да себи прекратим муке. Цев ре-
волвера сам прислонио на слепоочницу.
Последњим, уморним погледом обухва-
тих пеишчану пустињу. На једној од об-
лижњих неичаних дуна, изненада, уг-
ледах светлост.

— Тамо, погледајте тамо! — испуца-
лим устима рекох друговима.

Иза високе дуне, стотинак метара
од нас, извиривали су рубови великог
сјајног предмета. Светлост је снажно
сијала као да се рађа ново Сунце из
мутног сахарског песка. Тешком му-
ком довели смо се до дуне. Капетан
Клерion је први погледао.

— То је читаво пространо поље —
рече клонуло.

Погледали смо и ми. До пола утону-
ло у песак, сјајно метално поље је бли-
стало на сунцу. Сувише смо били бли-
зу смрти да бисмо се уплашили или чу-
дили. На рањавим рукама довели смо
се до непознатог предмета. У глави
свих нас, без разлога, била је мисао:
тамо има воде!

Можда смо изгубили свест од напо-
ра, али када смо дошли себи били смо
у полумраку потопљени у металне по-
суде испуњене до врха неком слузавом
течношћу. Умор је ишчезао а са њиме
и глад и жеђ.

— То је провиђење, глас судбине —
мрмљао је Монтањ.

Капетан је покушавао, као старији
чином, да нам објасни. Трудно се али
без успеха. Наши водичи су склопље-

них очију уживали. Хтео сам да уста-
нем. Пре но што сам и покренуо ногу,
док ми је мисао још била на граници
жеље и одлуке, плазма се размаче око
мене, ја изађох из металне каде и ста-
дох на ноге. Слузава течност се прели-
ла за мнош. Следила ме у стопу. Када
бих стао и течност би стала формира-
јући неодређени трапезасти облик.

— Господине капетане — рекох —
ово нису земаљска бића. Нису људи,
животиње или биљке. Било шта да је,
у питању су добротворитељи.

— Можда смо њихови заробљеници,
поручниче Житер! — оштро ми одго-
вори.

— Али, ако нису са Земље могуће
је да и не знају за ропство, освету, мр-
жњу, љубав, рат... Можда знају да чи-
не само добро, апсолутно добро које
ми на Земљи само наслуђујемо...

— То су претпоставке, поручниче, —
рече капетан. Сва историја смо били
на окупу. Ромбасте гомиле плазме би-
ле су око нас, на правилном растојању
од сваког понаособ: два света у истој
металној одаји.

— Наћи ћемо излаз и крећемо ка ре-
ци Нигер — рече капетан. — Мада бих
желео да смо тамо преко Ахагара у
Бени Абасу.

Ехо његових речи не утихну а ме-
тална соба затитра и ми осетисмо кре-
тање.

— Зарабили су нас, одводе нас не-
куд! — викну је поручник Монтањ.

— Они испуњавају жељу капетана
Клерiona — рекох.

Капетан је био ван себе од страха и
беса. Пре него што сам ништа могао да
учиним потегло је ништољ и почео да
пуца у најближу ромбасту гомилу плаз-
ме. Она није учинила никакав покрет
или покушај да се брани. Била је непо-
мична и тиха. У том тренутку поми-
слих: не схвата, не зна шта је борба,
први пут на себи осећа бес...

Капетан је испуцао цео шаржер, Го-
мила плазме је, као издуван балон,
клонула на под. Из отвора који су про-
били меци точила је зелена, мрка те-
чност. Поручник и Муса Ибн Цали су
такође пуцали.

— Ах, како бих желео да сам у Бени
Абасу, да ово не гледам... — рекох
Абад ел Керину.

Цео зид одаје се помери и ја у да-
љини, нешто ближе од северног хори-
зонта, угледах равне, беле кровове Бени
Абаса, града из којег је и кренула ек-
спедиција.

— Они су нас послушали, они нас
воде кући! — крикнух.

Не могу да вам опишем, драги роди-
тељи, какав ме демонски бес обузео.
Извукао сам ништољ и једног по једног
убио капетана Луја Клерiona, поручни-
ка Филипа Монтања и водича Мусу
Ибн Цалија. Ја сам осветио, не знам за-
право кога, али мислим да сам у том
моменту светио ДОБРО...

Спустили смо се на песак, десетак
километара од Бени Абаса. Затворио
сам очи и гласно викнуо:

— ЖЕЛИМ ДА ОДЕТЕ ОДАВДЕ,
ЖЕЛИМ ДА ТО БУДЕ ОДМАХ. ЖЕ-
ЛИМ ДА СЕ ВИШЕ НИКАДА НЕ ВРА-
ТИТЕ НА РУЖНУ ПЛАНЕТУ ЗЕМЉУ!

Они несташе у облацима брзо и
нечујно.

На путу за тврђаву пресрела нас је
група лутајућих Туарега. Остало Вам
је познато.

Збогом, драга мама и драги тата. Се-
тите се понекад вашег сина.

Љуби вас
ПАТРИК

ПОКЛОН КОЈИ НИКАД НИЈЕ СКУП !

ТРИДЕСЕТ И ДВА ЛИЦА ЕВРОПЕ

Књига о најлепшим градовима
старог континента
са више од 240 илустрација у боји
прави је драгуљ сваке библиотеке

Европске
метрополе

АКО БУДЕТЕ ЧИТАЛИ ОВУ КЊИГУ САЗНАЋЕТЕ
ДА ЈЕ:

АНДОРА рај кријумчара
ПАРИЗ град светлости
ВАДУЦ село престоница
ВАТИКАН држава у граду
МОСКВА стара и нова „Матушка“
РЕЈКЈАВИК „залив дима“
МОНАКО светлост без пореза
и низ других занимљивости о 32 највећа града
Европе.

КЊИГА ЈЕ ШТАМПАНА ЋИРИЛИЦОМ
НА ПРВОРАЗРЕДНОЈ ХАРТИИ, ФОРМАТА 22Х30.
ЛУКСУЗНО ЈЕ ОПРЕМЉЕНА.

КУПЦИ ИЗ БЕОГРАДА МОГУ ПОДИЋИ КЊИГУ
СВАКОГ РАДНОГ ДАНА ДО 15 ЧАСОВА
У ПРЕДУЗЕЋУ „ВУК КАРАЏИЋ“, КРАЉЕВИЋА
МАРКА 9.

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, 11001 БЕОГРАД, КРАЉЕВИЋА МАРКА 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „ЕВРОПСКЕ МЕТРОПОЛЕ“ ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлаш-
ћеној цени од 120 дин. (плаћање поштару приликом пријема књиге)
НА ОТПЛАТУ по цени од 150 дин. који ћу износ исплатити у пет редовних месечних рата почев
1974. године. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књиге, рачуна и одговарајућег броја уплатница.
У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Име и презиме _____ Занимање _____

Адреса стана _____

Пошт. број и место _____

Назив и адреса радне организације у којој је купац запослен _____

(Потпис и печат овлашћеног лица)

(Потпис наручиоца)

Бр. личне карте _____ Издао од СУП-а _____

НАРУЏБЕНИЦА СЕ ОВЕРАВА САМО ПРИ КУПОВИНИ КЊИГА НА ОТПЛАТУ.
ПЕНСИОНЕРИ УМЕСТО ОВЕРЕ ПРИЛАЖУ ОДРЕЗАК ПОСЛЕДЊЕГ ЧЕКА ОД ПЕНЗИЈЕ.
Попуни, изрежи, залепи на дописницу и пошаљи наруџбеницу на адресу:
ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, 11001 Београд, Краљевића Марка 9.

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ОСВАЈАЧ БЕЗ ПРЕМЦА

Желио бих да ми кажеш нешто о о-
свајачким походима Александра Великог
и када их је започео.

Звонко Цалта,
Загреб

Филип II Македонски, пошто је
покоррио Грчку, желео је да своју
војску поведе против старог не-
пријатеља Грка — Персијског Цар-
ства. Међутим, та жеља му се ни-
је остварила.

После Филипове смрти на власт
долази његов двадесетогодишњи
син Александар, који је наставио
да остварује освајачке планове
свога оца.

Године 334. пре нове ере Алек-
сандар је са својом војском пре-
шао преко Хелеспонта у Малу
Азију. Од тада почиње најбрже и

најчудније освајање у историји.
Александрова војска прошла је
кроз Малу Азију, потукла арми-
ју коју је предводио персијски цар
Дарије III. Затим је без борбе за-
узела Египат, покорила Месопота-

мију, прегазила Персију, Афгани-
стан и стигла чак до реке Инд.
Тада је његова војска одбила да
иде даље и Александар се нерадо
вратио. На повратку, умро је од

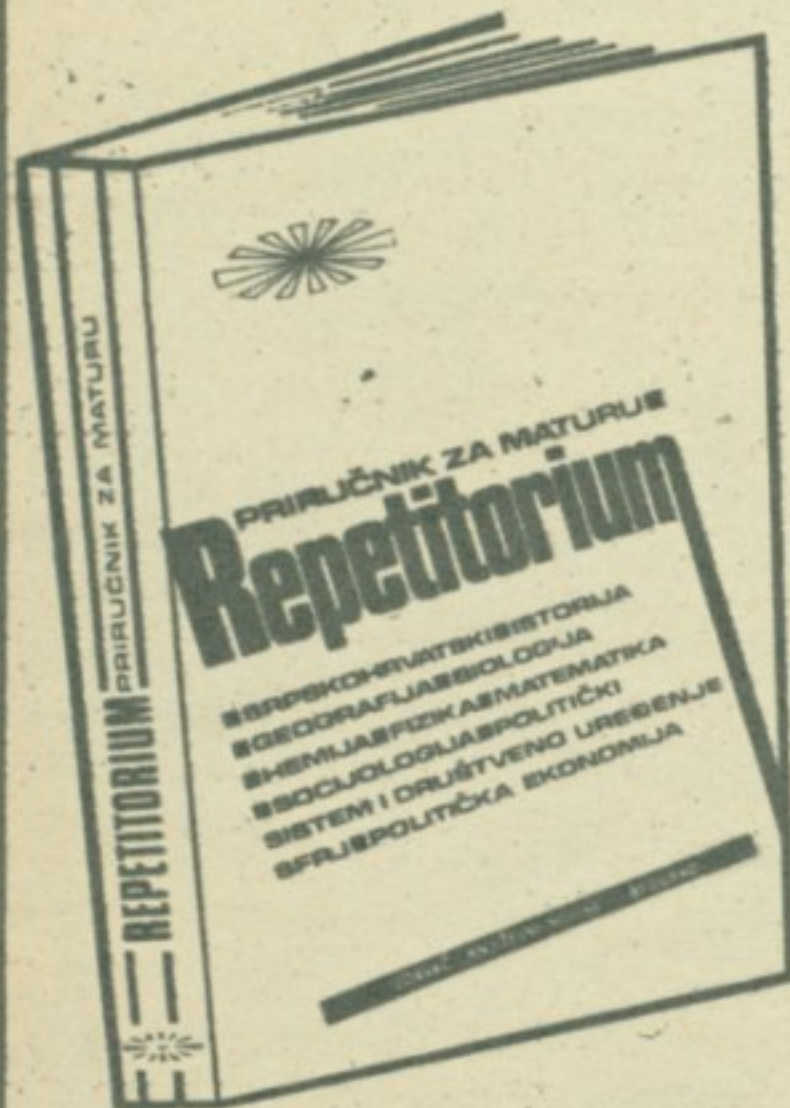
УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — ре-
петиторијумом — у коме је прегледно
и сажето изложено градиво из срп-
скохрватског језика, географије, ис-
торије, биологије, хемије, физике,
математике, социологије, политичке
економије, политичког система и
друштвеног уређења СФРЈ по на-
ставним плановима од I до IV раз-
реда.

Ово је ново, прерађено и допуњено
издање на коме је радила група по-
знатих педагога, тако да РЕПЕТИ-
ТОРИЈУМ представља јединствен
приручник за успешно обнављање
градива у току школске године, а
посебно у време припремања заврш-
ног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити по-
узећем, по цени од 60.— дин. ако
пошаљете писмо или дописницу са
наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВ-
НЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001
Београд, пошт. факс 23.

маларије у Вавилону у 32. години
живота. За само 12 година осво-
јио је скоро цео до тада познати
источни свет.

После Александрове смрти на-
стао је неред у његовом царству.
Заузет освајањима, Александар ни
је имао времена да организује и
учврсти своје огромно царство. Та-
ко се читавих педесет година во-
дила борба за превласт између ње-
гових војсковођа, и царство се
распало на три дела.

(На мапи је црном линијом при-
казан правац кретања војске Алек-
сандра Великог, а белом површи-
ном означена је освојена терито-
рија и град Вавилон у којем је
умро Александар. Овај лик Алек-
сандра Великог налази се на ста-
ром персијском новчићу.)

КАРАТЕ — ИЗ КЊИГЕ

Желио бих да купим књигу о кара-
теу, али не знам коме да се обратим.

Драго Лисјак,
Вараждин

Књигу „Карате“ издало је Новин-
ско-издавачко предузеће „Спорт-
ска књига“, п. факс 720, 11000 Бео-
град, Македонска 19.

Књигу можете купити и поузе-
ћем. Иначе, цена књиге је 40.— ди-
нара.

ЛЕПОТИЦЕ ПЛАВИХ ОЧИЈУ

Желела бих да знам нешто о сијам-
ским мачкама.

Марија Пејић,
Земун

Постојбина сијамских мачака је
Далеки исток (Сијам, Индија и

Малајски архипелаг). Данас се и у
Европи могу наћи бројни примерци
ове врсте мачака.

Сијамске мачке су врло интели-
гентне. Могу се лако научити раз-

ним вештинама, да отварају врата,
на пример. Ове мачке могу бити
светложуте или риђе боје. По себи
немају никаквих пруга ни пега.
Глава, реп и шапе су тамносмеђе
боје, а изнад тамне њушкице ис-
тичу се плаве очи.

ПРОДАЈЕМ ЗАБАВНИКЕ

Продајем Забавнике од броја 836 до
1190.

Зоран Боровац,
Радничка 4д
Ријека

КАКО ГОВОРЕ ИСЛАНЂАНИ?

Молим те да ми одговорим којим је-
зиком говоре становници Исланда.

Владана Крњић,
Земун

Становници острва Исланд гово-
ре исландским језиком који припа-
да скандинавској (северногерман-
ској) групи језика. Дански, норве-
шки и шведски такође припадају
овој групи језика.

Исландски језик познат је од 11.
века. Дели се на стари (до 12. века),
класични (од средине 12. до среди-
не 14. века), средњи (до 16. века) и
нови исландски (од средине 16.
века).

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗА-
ДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ —
научите сами лако и брзо из
књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ
ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗА-
ДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ —
научите сами лако и брзо из
књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ
ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

